

OSIMO / Z GLASOVI STRANK VEČINE IN SEVERNE LIGE

Tržaški občinski svet postavlja vprašanje meje na Jadranu

Zahteva po odpravi določil o industrijski prosti coni na Krasu
Rupel: »Pripravljeni smo se pogovarjati o vsem, razen o meji«

TRST, LJUBLJANA - Tržaški občinski svet je sklenil, da mora zupan Giulio Staffieri pri rimski vladi takoj zahtevati nove sporazume o meddržavnem sodelovanju med Italijo, Slovenijo in Hrvaško. Novi sporazumi naj bi presegli osimske sporazume, pri pripravi pa naj bi sode-

lovali uprava in prebivalci Trsta.

Resolucija ne omenja kopenske meje, pač pa govori o spoštovanju Helsinske listine in prvič tudi o novih morskih mejah v Trzaskem zalivu, ki so doslej velja-

SANDOR TENCE IN BARBARA KRAMZAR

le za nesporne. Podprli so jo predstavniki Liste za Trst, krcsanski demokrati in socialisti, pa tudi republikanci, liberalci in predstavniki Severne lige. S spremembo morskih meja so se strinjali tudi neofasi-

sti, ki so zaman vztrajali, da mora Rim zahtevati vrnitev Istre, Reke in Dalmacije. Levicarske stranke in Slovenska skupnost so glasovale proti, saj dokument po njihovem mnenju odraza nacionalistično razpolo-

ženje na Trzaskem.

Obcinska resolucija zahteva tudi odpravo skupnega industrijskega območja na Krasu, odškodnine za istrske begunce in spremembo vseh dosedanjih pokojninskih pogodb nekdanjih jugoslovanskih državljanov.

Obcinska uprava bo pred novimi meddržavnimi pogajanimi priredila srečanje občinskih uprav Trsta, Gorice in Vidma s predstavniki Istre, Reke in Koroske. Oblikovali naj bi razvojni nacrt severno jadranskega prostora in ga predložili Rimu, Ljubljani in Zagrebu.

Slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel pa je v sredo v Ljubljani ocenil, da "skusajo skrajnezi sedemnajst let po podpisu osimskih sporazumov spet zastrupiti ozračje med Slovenijo in Italijo, toda uradni odnosi med državama so se naprej dobri". Ze julija letos, ko sta Rim in Ljubljana potrdila veljavnost prejšnjih meddržavnih sporazumov med Italijo in Jugoslavijo, so slovenski in italijanski predstavniki soglasali, da je marsikaj v Osimskih sporazumih zastarelo, zaradi dobrososedskih odnosov pa so se odločili, da bodo sporazume spreminjali pozneje. "Slovenija se je pripravljena pogovarjati o vsem, razen o meji", je povedal zunanji minister Rupel, ki bo na prvem srečanju z italijanskimi predstavniki predlagal posebno komisijo za razjasnitev sedanjih tezav.

VOLITVE / KANDIDIRANJE

Na skupščinskih volitvah več kot tisoč kandidatov

Opolnoči so potekli roki za vložitve vseh kandidatur

Zdaj ni več nobene skrivnosti o kandidatih za državni zbor, državni svet in predsednika predsedstva. Opolnoči so namreč v volilne komisije prišle zadnje prijave - za državni zbor več kot 1000, za svet približno 400. Po zakonu si kandidati sicer lahko tudi premislijo - zadnji rok za umik kandidature pa je prihodnji ponedeljek. Predsedniških kandidatov je po zadnjih podatkih osem - Liberalna stranka do izteka roka ni hotela povedati, ali bo Vitomir Gros zares kandidiral.

Neofasisti so v nedeljo v Trstu demonstrirali proti osimskemu sporazumu in proti dobrososedskim odnosom s Slovenijo ter zahtevali vrnitev Istre, Reke in Dalmacije (Foto Sergio Ferrari)

KOSOVO / TERORIZEM

Strelji v Prištini očitno napovedujejo novo zaostrovanje

PRISTINA - V bližini poveljstva pristinskega korpusa je prišlo do oboroženega incidenta, v katerem je bil ubit študent Nasjet Rushit Selimi, ranjena pa sta bila vojaka Vladimir Marković in Vladimir Kostić. Poveljstvo pristinskega korpusa je dejanje označilo za teroristični napad.

Poveljstvo v sporočilu navaja, da je Selimi z nožem napadel in ranil strazarja, mu vzel puško in izstrelil 30 nabojev. Na streljanje pa so z ognjem odgovorili tudi drugi strazarji. Napadalec naj bi bil pri tem smrtno ranjen. Poveljstvo je se sporočilo, da so bili poleg ubitega Selimija pri napadu udeleženi tudi drugi »siptarski teroristi«.

Najmočnejša politična organizacija Albancev v pokrajini Demokratična zveza Kosova in drugi albanski viri pa imajo svojo različico incidenta. Najprej so zanimali, da je slo za teroristično

dejanje. Price pripovedujejo, da je vojaska straža izzvala tri mladenice, ki so sli mimo postojpa poveljstva. Eden izmed mladenic je strazarju vzel orožje in začel streljati. Takoj zatem so začeli streljati se drugi strazarji in ubili Selimija, najverjetneje pa je bil pri tem ranjen se kdo.

Središče Pristine so zaprli, vsa pomembna krizisca in prometnice pa nadzorujejo policijske in vojaške patrulje. Neuradno smo tudi izvedeli, da so zajeli nekaj Albancev, za katere sumijo, da so bili udeleženi pri incidentu.

Albanski politični krogi na Kosovu se bojijo, da utegnejo oblasti incident izrabiti za ustvarjanje vojne psihoze v pokrajini. Incident pred poveljstvom pristinskega korpusa povezujejo z nedavnimi neredi na skopskem Bit Pazarju, v katerih so bili ubiti trije Albanci.

(S.M.)

Italijo skrbi položaj v BiH

BENETKE - V ponedeljek sklenjena "prekinitev ognja" in iskanje mirne rešitve spopada sta bili glavni temi včerajšnjih pogovorov med sefom italijanske diplomacije Colombom in bosansko-hercegovskim zunanjim ministrom Silajdžićem. Kot običajno je bil Colombo previden, podpril je nacrt o novi ustavni ureditvi BiH, ki predvideva razdelitev države na sedem upravnih enot, na "vecnacionalni in večverski" osnovi. Odločno je obsodil kakršnokoli "etnično čiščenje" in obljubil, da se bo Italija vsestransko zavzela, da bi olajšala trpljenje izgnancem in beguncem. Minister Silajdžić pa ne verjame v prekinitvev ognja.

PROSEK / MILO VREME PRISPEVALO K DOBREMU OBISKU

Martinovanje tudi letos v znamenju tradicije

TRST - Mnozica ljudi je včeraj ze od zgodnjih dopoldanskih ur preplavila središčne proeske ulice, da bi se nagledala in nauzila tradicionalnega Martinovanja. Blago vreme, brez dežja in s sončkom, ki je tu pa tam pokukal izza oblakov, je botrovalo k uspehu praznika.

Vabe za oči ni manjkalo: na stojnicah je bilo mogoče kupiti oblacila, slaščice, pokrivala, obutev, lonce, kozice, pa tudi ribice in ptice. Najmlajše so največ privabljal stojnice z igracami in seveda Luna park pri Krzadi, kjer so se lahko zavrteli z vrtiljakom ali se razigrali s številnimi drugimi privlačnostmi.

Sv. Martin pa je tudi cerkveni praznik. V proceski cerkvi so se zvrstili verski obredi ob vaskem patronu, popoldne pa je bila cerkev prizorišče kulturnega dogodka: s svojim celovečernim koncertom je nastopila trobilna skupina ricmanjske godbe. (mk)

Živopisano blago na stojnicah je močno vabilo najmlajše (Foto Ferrari)

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

V Bruslju ustavili tržaški center offshore

BRUSELJ - Evropska komisija je včeraj sklenila odpreti postopek proti Italiji, obdolženi kršitve Rimskega traktata, ki ureja konkurenco znotraj skupnega evropskega tržišča. Rim naj bi pravila o konkurenci prekršil z zakonom št. 19/1990 (za razvoj obmejnih območij) oziroma z njegovim 3. členom, v katerem predvideva ustanovitev centra za finančne in zavarovalne storitve offshore v Trstu. Po presoji Evropske komisije so namreč za podjetja, ki naj bi poslovala v tem centru predvidene davčne olajšave, ki so povsem skregane s konkurenčnimi pravili, stvar pa je za Bruselj še toliko hujša, ker Furlanija-Juljska krajina ne sodi med "revna" območja Skupnosti. Rimska vlada - ki po prepričanju tržaškega evroparlamentarca Rossettija odgovornosti sicer ne nosi sama - bo imela sedaj 30 dni časa za prilagoditev omenjenega zakonskega člena zahtevam Bruslja, v nasprotnem primeru pa se utegne najzajti na zatožni klopi Luxemburškega razsodišča.

stran 13

Privatizacija razdvaja ministre

RIM - Nacrt italijanske vlade o privatizaciji nekaterih državnih podjetij je še vedno v središču zanimanja glede na dejstvo, da obstajajo o tem problemu znotraj Amatove vlade očitno zelo deljena mnenja. Teh razhajanj še niso rešili, tako da ni znano, kaj v resnici namerava vlada storiti. Tudi glede nameravane reforme italijanskega volilnega sistema, o čemer razpravlja posebna komisija obeh zbornic, je iskanje skupnega jezika dokaj težavno, tako da se je tajnik DSL Ochetto znašel v nelahki vlogi posrednika med demokristjanoma Martinazzolijem in Segnijem.

stran 13

Carbone ni več odbornik

TRST - Deželni odbornik Gianfranco Carbone je odslej samo formalno član deželne vlade, vendar brez pristojnosti. Tržaški socialistični predstavnik je namreč predsedniku deželne vlade Turellu vrnil odborniška pooblastila, pa tudi odborniške plače noče več prejemati. Carbonejeva poteza je naperjena predvsem proti deželnemu vodstvu PSI, ki že dva meseca zavlačuje z razpravo o napovedi Carbonejevega odstopa iz Turelllovega odbora.

stran 13

Košarkarji Slovenije jutri z Italijo

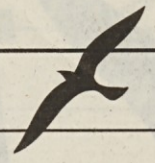
LJUBLJANA - V glavnem mestu Slovenije se bosta jutri v prijateljski tekmi pomerili košarkarski reprezentanci Slovenije in Italije. Obe ekipi se bosta nato pomerili še v soboto v Mariboru, Italijani pa bodo nadaljevali pot na Hrvaško, kjer jih čakata še dve tekmi proti Kukoču in Iovarišem. Obracun med Slovenijo in Italijo bo še posebej zanimiv, saj so slovenski košarkarji na kvalifikacijah za OI letos presenetljivo premagali favorizirane italijanske košarkarje.

stran 19

Izšel je
S ATLAS SLOVENIJE

dragoceni priročnik za delo
izobraževanje in potepanje po
Sloveniji!

Naročilo po telefonu :
(061) 102 407

Vaša tribuna

Po prvi poskusni stevilki so se že oglasili stevilni bralci. Danes povzemamo nekatera njihova mnenja.

Vinko Pirc iz Ljubljane: Zadovoljen sem s prvo stevilko. Vem, da so ob izdaji takega časopisa tehnične težave. Zelim pa, da bi bil časopis manjšega formata, da bi ga lahko čital povsod, ne samo doma na mizi.

J. Kovacic iz Trbovelj: Casopis je dober, upam, da bo seascoma, ko bodo odpravljene tehnične težave, vsebinsko se boljši. Upam tudi, da bo vsak dan v njem krizanka.

Lenardič iz Medvode: Sosede in mene zanima, kako bo z nedeljsko prodajo, zlasti na podeželju, kjer ni odprtih trgovin, zeleli pa bi dobiti Republiko ali jo kupiti.

Mojca Rijavec, Ljubljana: Moti me, ker podnaslovi niso daljši. Vremenska rubrika se mi zdi prevec obsirna.

Mihael Hribar, Velenje: Premalo je kratkih, a vsebinsko bogatih člankov. Manjka na primer tečaj dolarja.

Pavel Groznik, Ljubljana: Casopis mi je vsek, med vreme pa morate vključiti tudi Ljubljano. Veliko je zamenjanih crk; pod fotografijami in karikaturami pogresam podpis avtorja.

Igor Vidmar iz Ljubljane: Vreme in poslovne informacije so super, vsebinsko je bogat casnik, področja so lepo razdeljena. Stolpci pa so preozki in težko berljivi, nekateri naslovi so predolgi, crke prevec stisnjene. Fotografije niso dobre, okrog njih je prevec prostora. Pisci člankov uporabljajo prevec tajk.

KOMENTAR

Tržaška očala za rimsko vlado

BOJAN BREZIGAR

Tržaški občinski svet je predsinocnjim po dolgi in napeti razpravi odobril resolucijo, s katero zahteva delno revizijo osimskega sporazuma: odpravo mešane industrijske cone in celo spremembo meje na morju. S tem se je končalo še eno obdobje zolčnih polemik o odnosih med Italijo in Slovenijo, ki se v Trstu pojavljajo vsakokrat, ko mesto prevziva težave.

Danes je Trst dosegel dno na lestvici svojega razvoja: pristanišče, železarno in provinco upravljajo komisarji, industrija je v zastoji, trgovina propada. Ob teh žgocnih temah pa se je tržaška politična javnost izživljala o tem, ali naj zahteva referendum za odpravo mešane industrijske cone, ki jo predvideva osimski sporazum. Italijanska ustava izrecno prepoveduje referendum o mednarodnih pogodbah, poleg tega pa industrijska cona ni več aktualna, saj je bila pobuda zanimiva predvsem za nekdanjo nevrščeno Jugoslavijo. Vsa polemika je torej vsebinsko neobstoja in pesek v oči Tržčanom, ki se vedno vidijo na kraskih obronkih »slovensko nevarnost« in se zato upirajo vsakršni obliki sodelovanja s Slovenijo.

Vendar je imelo to tržaško shizofreno vzdušje tudi širše posledice. Včeraj bi namreč moral predsednik slovenske vlade Drnovsek v Rimu obiskati italijanskega premiera Amata, obisk pa so odpovedali. Uradno zato, ker je moral Amato v Pariz, vendar pa kaže, da Amato prav tako ne bo v Ljubljano, kot so se pred nekaj dnevi vztrajno napovedovali. Je prišlo torej do ohladitve v slovensko-italijanskih odnosih? Slovenski zunanji minister Rupel je bil včeraj pomirjujoč; dejal je, da so odnosi med državama dobri in da se sodelovanje uspešno razvija. To verjetno drži, če obravnavamo odnose na meddržavni ravni. Vendar te odnose, kar zadeva italijansko vlado, prepogosto povzročajo tržaška stališča, ki se v osnovi od leta 1945 do danes niso bistveno spremenila. Ta stališča so bila zapreka pri poskusih reševanja številnih vprašanj, med temi tudi manjšinske problematike.

Tu je verjetno bistvo vprašanja. Dokler bo Rim gledal na Ljubljano skozi tržaška očala, verjetno ne bo našel prave poti do dialoga, ki ga državi resnično zelita in potrebuje.

4 Kakšno vlado potrebuje Slovenija 4

razlogi za

Slovenska skupščina se se vedno ni odločila, katerega od dveh predlogov zakona o vladi bo obravnavala. Ali tistega, ki ga je pripravila skupina poslancev na čelu s predsednikom parlamenta Francetom Bucarjem, ali tistega, ki ga je napisala vlada sama oziroma njeno pravosodno ministrstvo. O razlogih za oziroma proti zakonoma smo povprašali dva poslance.

Danijel Starman (SKD), eden izmed soavtorjev Bucarjevega predloga: »Med zakonoma je razlika že v njuni zasnovi. France Bucar pravi, da gre dejansko za drugacen način upravljanja države. Vladni zakon, ki je protustaven, temelji na tezi, da je vlada samostojna pri oblikovanju politike in da to politiko v parlamentu le preverja. Trdno sem prepričan, da je to v nasprotju z ustavo. Nas predlog izhaja iz zasnov parlamentarne demokracije, po kateri se vsa politika na nacionalni ravni oblikuje v parlamentu. Vlada pa mora na nižji ravni oblikovati izvedbene akte. To pomeni, da se z zakonom postavi najvišji vrednotni sistem, vse vladne

Danijel Starman

uredbe, navodila in sklepi so le izvajanje teh zakonskih norm.

Vladni koncept izhaja iz stališča, da vlada sama določa svojo notranjo organizacijo, število zaposlenih, skratka celoten sistem državne uprave. Nas predlog pa vztraja pri tem, da parlament kot zastopnik interesov davkoplačevalcev določa obseg državnih organov glede na zmožnosti države. Zato naj bi za vsako ministrstvo sprejeli poseben zakon, ki bi določal njegove pristojnosti, organizacijo in sistematičacijo (nedelovnih mest) nalog. Vlada torej poskuša vzpostaviti model, ki bi v praksi pomenil, da je izvršna oblast nad parlamentano.

Zaradi tega koncepta je tudi nastal spor o tem, kaj so državne in kaj upravne funkcije. Najbolj sporno vprašanje za zelene je, ali naj bi imeli

ministrstvo za tehnologijo in razvoj. Toda teh vprašanj eno samo ministrstvo ne more rešiti. Ze danes imamo zelo ambicioznega ministra, pa zaostalo tehnologijo v podjetjih. Jasnje je torej, da sta tehnologija in razvoj vprašanje celotne vlade in parlamenta.

Nasa zasnova zakona temelji na samostojnem in odgovornem ministru, ki je imenovan v parlamentu. Predlagamo tudi, da se imenujejo vrhunski strokovnjaki, ki bi bili na celu vsakega ministrstva in ki naj bi se imenovali državni sekretarji.

Hocemo torej vzpostaviti normalno, odgovorno državo, državo, ki bo obvladljiva. To, kar predlaga vlada, pa ni obvladljivo. Vsi politiki govorijo, da je treba zmanjšati javno porabo, hkrati pa se uprava siri brez meja. Zato pri celotni zadevi sploh ne gre le za vprašanje števila ministrstev, kot se nekaterim zdi, ampak za konceptualne razlike med zakonoma. Dodati pa se moram, da smo sprejeli nekaj dopolnil recimo, upoštevali smo predlog vlade, da naj bi imeli ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in okolje, to je deset ministrstev.

MAJDA VUKELIČ

Darja Lavtizar-Bebler (SSS): »Bucarjev predlog je izraz nekega zastarelega koncepta gledanja na oblikovanje in funkcijo vlade. Njegov predlog se omejuje zgolj na represivne resorje, zaradi česar bi lahko sklepali, da je glavni namen države delovanje njenega represivnega aparata. Razvoj v svetu pa je sel v drugo smer, in sicer, da je država vse bolj servis za zadovoljevanje potreb in interesov občanov na različnih področjih. Torej ni sama sebi namen, ampak je namenjena tudi občanom in razvojnim strategijam. Bucarjevemu predlogu zamerim, da je crtal nekatera ministrstva, recimo kulturnega, ker kulturno ministrstvo poznajo vse zahodnoevropske države in bi ga bilo v Sloveniji nespametno razpustiti, saj smo majhen narod in mora država prav v kulturi se marsikaj storiti.

Bucarjevemu zakonu zamerim tudi to, ker se v njem trdi, da bi z njim pomenili državo. Ce vec ministrstev zdruzis v enega, - se ne pomeni, da si pomenili državo. Drzavo je treba pomeniti drugje, zlasti pri vprašanju prerazporeditve državnega proračuna.

Darja Lavtizar-Bebler

Pomembno je, koliko denarja davkoplačevalcev gre za vojsko in policijo, in koliko za razvoj, solstvo, izobraževanje, kulturo in znanost. Po drugi strani je treba začetni ceniti državo tudi pri deregulaciji, ker vemo, da imamo se vedno predpise, ki smo jih poddedovali od prej, zahtevajo pa ogromno uradnisknega administriranja. Hkrati pričakujem, da se bo država pocenila, ko bomo imeli tudi drugaceno sestavo parlamenta.

Vladni predlog sem primerjala s svedskim modelom in ugotovila, da sta skoraj identicna. Razlika je v tem, da v svedskem ne poznajo posebnega resorja za znanost in tehnologijo, ampak sta znanost in raziskovalna dejavnost vključeni v ministrstvo za solstvo in izobraževanje. Glede števila ministrstev so si zadeve pri

razlogi proti

nas in na Svedskem podobne. Na Svedskem imajo 21 ministrov, toda manj ministrstev, ker jih je nekaj brez listnice.

V zvezi z zasnovo vladnega zakona je treba že vnaprej doreči, kaj pomeni ustavna rešitev o dosledni delitvi na zakonodajno, izvršno in sodno oblast. Poudariti je treba, da ustavna komisija v casu, ko je pisala novo slovensko ustavo, ni imela v mislih nobene zasnove, kakšna naj bi bila ta delitev na zakonodajno in izvršno oblast v praksi. Jasno je, da parlament določa strategijo na nekem področju in zato sprejema tudi zakone, toda glede strategije in zakonov mora biti vlada cim bolj samostojna. Samostojna mora biti tudi zato, da je cim bolj fleksibilna in da se ve, kdo je za kaj odgovoren. Zato me ne moti ločenost oblasti, prav nasprotno. Vedeti je treba, kaj sta ustavnost in zakonitost, ki ju, mimogrede, tudi ta parlament ni vedno upošteval.

Vladni koncept sledi ustavi in prepričana sem, da bi bilo nespametno na hitro spremeniti sedanji model. Bucarjev predlog pa pomeni povsem nekaj drugega.

MEMOARI

Skribenti v službi demokracije

SIMON BIŽJAK

Ker je Slovenija v minulih letih proizvedla več zgodovine, kot jo je (z) mogla vsrkati, se hiperprodukcij danes vrača kot bumerang. Politicni memoari postajajo preveckrat popisan palimpsest, saj papir pac prenese vse. Ker pa mora resnica v politiki pocakati, dokler ne postane komu potrebna (in temu naj služi pred volitvami?), bomo morali se kar nekaj casa mirno prenasati, da nas zejne vodijo cez vodo.

Ni pa poglobitni problem, da memoari politikov varirajo od »pornografije« (trda varianta) do »beletristike« (mehka inacica). To govori vec o

avtorjih kot vsebini sami, pomembneje pa je, kdo in zakaj jih piše.

Policijski, vladni in najvisji državni predstavniki zlorablajo svoj položaj, na ta način bogatijo, obracunavajo z drugace mislecinami (je verbalni terorizem demokracija?), predvsem pa perfidno manipulirajo z javnostjo. In to tik pred volitvami. Zagotovo drzi, da je politika predvsem boj za oblast in da je njeno najmocnejše orozje laganje v pravem trenutku. Toda politiki velikega formata se nikoli ne udinjajo množicam, pa

čprav je način obcevanja s potencialnimi volivci in nasprotniki zelo pomemben.

Dokler pravica govora ne bo pogojena z dolžnostjo razmišljanja in bo uspešnost pljuvanja po tistem, ki se s tabo ne strinja, edino merilo politične sposobnosti, bo demokracija le jecljajoč pojem, zgodba o uspehu pa pravljica o nekom drugem. Velicina cloveka se namrec ne kaže le v varovanju samega sebe, pac pa predvsem v šcitenju drugih pred sabo.

Knjižni udarec z levece (centra?) smo torej doziveli. Pri-

pravljani smo na odgovor druge strani. Bojim pa se, da nas ta ne bo utiril, pac pa le se bolj iztril.

Do takrat pa bomo se naprej vneto prebirali »avtenticne« dokumente o nasi zmagidelu pesnikov, vojakov, sociologov... na zacasnem delu v politiki.

Sice rpa so nam ze tako ali tako izza barikad dali jasno vedeti, da biti Slovenec ni lahko, je pa kljub temu lepo. Premiki pa bodo za vedno ostali skrivnost države. Pa ceprav bnoste se tako vztrajno prebirali umotvore raznobarvnih političnih skribentov slovenske demokracije.

1	2	3	4	5	6	7	8
9						10	
11				12			
13				14			
15				16			
17		18					
19				20	21	22	23
				24	25		
26	27	28					29
30							31
32							33
34							35
36							37

Vodoravno:

1. najmanjša enota fizikalnih količin,
6. udarec zoge prek nasprotnega igralca,
9. slavnostno liturgično oblačilo,
10. figura pri četvorki,
11. beljakovinska hrana živalskega izvora,
12. cas, ko prehaja noc v dan, zora,
13. varuh rokodelcev pri starih Egipcianih,
14. mocan prijem,
15. avtomobilska oznaka Leskovca,
16. pesnica, poetesa,
17. ime slovenske sopranistke Otte,
19. ime slovenskega pesnika Pavčka,
20. postava, zivot,
24. harpuna, vilice,
26. islamsko pravo, temeljece na koranu,
29. zacetnici slovenskega knjizevnikarja Stritarja,
30. letalski vijak, propele,
31. star Slovan,
32. organ visje razvitih ratslin,
33. ime sarajevskega filmskega režiserja Kusturice,
34. vzdevek Goethejeve matere,
35. ameriška operna sopranistka (Leontyne), anagram Ciper,
36. starorimski naravoslovec,
37. področje pod kanovo oblastjo.

Navpično:

1. zarota,
2. del stroja, na katerega se pri predenju navija preja,
3. italijanska

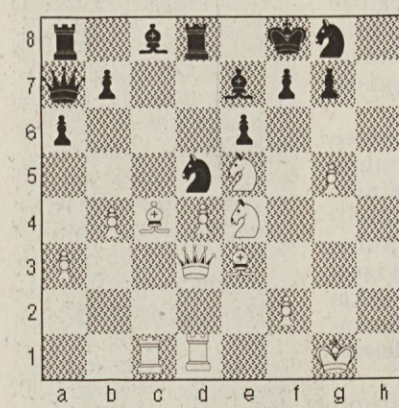
Poročevalska agencija, 4. rt v južni Španiji (anagram Ona), 5. zacetnici ubitega slovenskega revolucionarja Tomsica, 6. pomocnik duhovnika ob daritvi v templju pri starih Judih (anagram Vitel), 7. otisanec, 8. domaca, ljubkovalna oblika zenskega imena Elizabeta, 12. metamorfna kamnina, sestavljena v glavnem iz lojevca, 14. reka v Indiji, desni pritok Gangesa, 16. pristas nekdanjega protestantskega gibanja, ki je temeljilo na custveni pobožnosti (anagram Pitesti), 18. kratica mednarodne organizacije med svetovnimi vojnama, 20. 21. zacetnici ruskega pisatelja Zamjatina, 22. kozna zleza, ki izloca loj, 23. svetniski sij, gloriola, 25. egipcanski bog sonca, 26. smola nekaterih indijskih dreves, ki se uporablja za izdelavo lakov, 27. izraelski prerok v 9.stoletju pr.n.s., 28. upodabljavac s crtami, 31. nekdanji ugandski diktator (Idi), 33. vek, stoletje, 35. kratica za »plavalni klub«.

1. najmanjša enota fizikalnih količin,
6. udarec zoge prek nasprotnega igralca,
9. slavnostno liturgično oblačilo,
10. figura pri četvorki,
11. beljakovinska hrana živalskega izvora,
12. cas, ko prehaja noc v dan, zora,
13. varuh rokodelcev pri starih Egipcianih,
14. mocan prijem,
15. avtomobilska oznaka Leskovca,
16. pesnica, poetesa,
17. ime slovenske sopranistke Otte,
19. ime slovenskega pesnika Pavčka,
20. postava, zivot,
24. harpuna, vilice,
26. islamsko pravo, temeljece na koranu,
29. zacetnici slovenskega knjizevnikarja Stritarja,
30. letalski vijak, propele,
31. star Slovan,
32. organ visje razvitih ratslin,
33. ime sarajevskega filmskega režiserja Kusturice,
34. vzdevek Goethejeve matere,
35. ameriška operna sopranistka (Leontyne), anagram Ciper,
36. starorimski naravoslovec,
37. področje pod kanovo oblastjo.

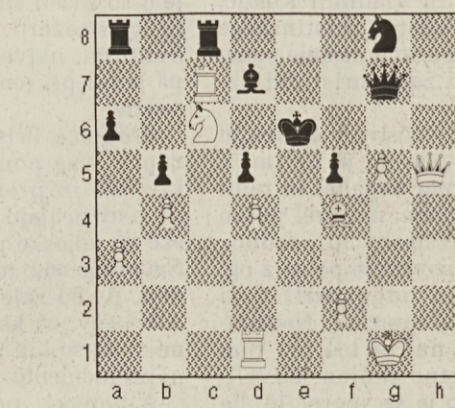
Velikani slovenskega saha

Prvi slovenski sahovski velemojster, akademik Milan Vidmar (1885 - 1962), se je v prvi tretjini 20. stoletja s svojimi velikimi uspehi na mednarodnih turnirjih povpel med vodilne svetovne velemojstre. Od številnih Vidmarjevih polstoletnih borb na in ob sahovnici si oglejmo naslednjo:

M. Vidmar - dr. S. Tarrasch (Nurnberg 1906): na diagramu st. 1 je pozicija ki je nastala po 22. potezi belega Sf3 - e5! Beli grozi z manevrom dame na polje f3 in z napadom na točko f7. Varianta 22... Ld7 23. De2 Le8 24. Df3 z grozno Sg6 mat dokazuje, da crni nima druge

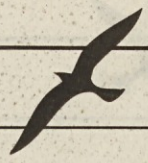
obrambe kot: 22... f6 23. Sg6+! Kf7 24. Sh8+! Ke8 25.Sc5 (grozi 26. Dg6+) 25... f5 26.De2 g6. Za aktivno obrambo crni zrtvuje kmeta. 27.Sg6: b5 28.Ld5: ed5 29.Dh5 Lc5: 30. Se5+ Vidmar ne dovoli crnemu poteze Df7. 30... Kf8 3L. Tc5: Dg7 Tarrasch zaupa v

obrambne možnosti dame in lahkkih figur, toda ples belih figur ze spleta obroc okrog crnega kralja. 32. Sg6+ Kf7 33. Tc7+ Ld7 34. Se5++ Ke6 35.Sc6! Tdc8 36. Lf4!! (Diagram st. 2) Odlicna poteza! Sedaj grozi 37. Te1+ z matom v naslednji potezi. 36... Sf6

37. Te1+ Se4 38. Te4+!! in crni se vda! Na 38... fe4 39.Dg4+ Kf7 40. Dd7+; na 38... de4 39. de5+ Kd5: 40. Dd1+ Ke6 41. Db3 mat, oziroma 40... Kc4 41. Sa5 41. Sa5 mat.

Silvo Kovac

Janez Rakušček, copywriter agencije Luna in avtor enega od nagradjenih spotov na portoroškem Zlatem bobnu, piše posebej za Republiko o magu filma in reklame Ridleyja Scotta.

Ena izmed najbolj znanih (in največjih) propagandnih agencij na svetu Saatchi in Saatchi advertising iz Londona ima lepo navado, da vsako leto na festivalu propagandnega filma v Cannesu predstavi nekaj, čemur pravijo "Saatchi Global Talent Showcase".

Izkušnje agencije Saatchi in Saatchi

Gre za pregled del mladih (in malo manj mladih) avtorjev, ki izstopajo po svoji inventivnosti, avantgardnosti in drugacnosti.

Po mnenju kreativnih direktorjev Saatchi in Saatchi gre za človeški potencial, ki bi utegnil krojiti podobo propagandnih filmov v prihodnjih desetletjih. In ker je napovedovanje prihodnosti vedno dokaj nevhalezno delo (leta 1991 se je publika odkrito uprla Saatchijevemu izboru in z zvizganjem spravila kreativnega direktorja Saatchija ob zivce, tako da je izjavil, da "so tisti, ki zvizgajo, prav gotovo slepi"), so se ziranti tokrat zavarovali.

Pred zacetkom projekcije so zavrteli dva propagandna spota, ki so se imela leta ze močno poznala.

Prvi je propagiral

angleško pivo Samson kot pivo "za močne moške" (dve ekipi korenjakov v močnem nalu in blatu tekmujeta v vleki vrvi), drugi pa je predstavljal Vickov inhalator (s "formalnim" principom, ki ga lahko v Vickovih reklamah gledamo se danes: preprost tabletop z Vickovimi izdelki ter kamera, ki se jim skokovito približuje. Vsako približevanje spremlja v zvoku sprosen vdih skozi nos). To sta bili prvi reklamni Tonja in Ridleyja Scotta.

Skrbno zavarovan hrbet

Lahko rečemo, da so si pri Saatchiju odlično zavarovali hrbet, saj tokrat ni zvizgal nihče.

Ce imas na voljo skoraj neomejena sredstva, zraven pa zelo malo casa, ves pa, da bo tvoje delo dolocalo vedenjske vzorce množic, se lahko kmalu zacneš pocutiti kot Bog.

Zdi se, da je svojo pozicijo najbolje razumel prav Ridley Scott.

Vecina njegovih filmov (od Dvobojevalcev prek Aliena do Blada Runnerja) ima nekaj, čemur ob pomanjkanju ustrežnejših izrazov pravijo "estetika propagandnega filma", ki temelji na formalni strukturi zgodbe.

Genij Stvarnik trženja

Z Bladom Runnerjem nad Guinnessovo pivo - z Ridleyem Scottom nad nagrade

JANEZ RAKUŠČEK

Scottovi filmi ne ponujajo enosmerne identifikacije z junakom, tamveč z "vizualno topologijo" (proces, ki se ga vse bolj drži tudi "postmoderni" reklamni spot osemdesetih in devetdesetih).

Tipicni predstavniki scottovske paradigme

Blade Runner kot tipičen predstavnik scottovske paradigme kreira neki zaprt sistem, ki ga definirajo njegovi vizualni atributi (ne pa geografija - edini podatek, s katerim dogajanje lahko časovno in krajevno lociramo, je napis na zacetku filma, ki pravi, da gre za Los Angeles leta 2019).

Tako presega tudi etablirano konstrukcijo science fictiona, za katerega naj bi bila značilna neka "drugacnost": gledalec običajnega sci-fi filma mora vedno jemati svojo realnost za korelativno filmske realnosti, kar se običajno kaže

kot sprememba vedenjskega vzorca: ce v realni sedanosti jemo z nozem in vilicami, potemtakem prihodnost spoznamo po obrokih v brezobličnih tubah.

Science fiction, poln zapletenih tehničnih ritualov

"Pravi" science fiction je vedno poln zapletenih tehničnih ritualov, avtomatskih vrat, ki jih je teze odpreti kot tista s kljuko, ali poveljniskih kabin vesoljskih ladij, v katerih bi moral človek zaradi množice raznobarnih luči nositi sončna očala.

Blade Runner se drži obratnega vzorca: Decard si na ulici privoščuje suhi in rezance, njegova pištola ima sicer nekakšno rdečo lučko, drugače pa je čisto navadna, in ko se o sebi v filmu vodi z zravnim plovilom, ga uporabljajo zato, ker je na ulicah preveč gneče, ne pa zato, da bi gledalec prepoznal znan.

Desno: Blade Runner Ridleyja Scotta
Spodaj levo: Polde Bibič v ljubljanski Drami (foto: Jože Suhadolnik)
Spodaj desno: Za vsako besedo cekin, gledališče Betontanc (foto: Diego Andres Gomez)

Dezniki z neonsko palico

Fascinirajoči so tudi dezniki z neonsko palico namesto lesene; samo cudimo se lahko, da jih se niso začeli serijsko izdelovati.

Blade Runner potemtakem gledalca ne sili, da bi ga prepoznaval kot science fiction, edina prava znanstvenofantastična "sekvenca" je tekstualni prolog, s katerim se vzpostavijo osnovni podatki zgodbe.

Enake verjetnostne strukture se je moral polastiti tudi propagandni spot: mesto in čas gledanja (televizija in njen propagandni blok) zamenjujeta prolog, saj razkrivata prav dejstvo, da gre za reklamo.

Dogajanje v spotu

Dogajanje v spotu mora gledalec (brez kakršnegakoli ozira na zgodbo, scenografijo, osebe...) percipirati kot realno sedanost, saj ga k temu sili njegov cilj: pojdi in kupi doloceno stvar takoj zdaj!

Ni naključje, da je Ridley Scott iztrebljevalcevo fikcijo uporabil se enkrat: v seriji propagandnih spotov, ki jih je režiral za temno pivoznamke Guinness.

Protagonist serije (sti-

rih) propagandnih filmov je Rutger Hauer: v njih je kapitaliziral svojo "drugacno humanost", produkt zaključnega boja s Harrisonom Fordom v Bladu Runnerju.

Pojavno (kostum, način igre) je Hauer v Guinnessovih reklamah kopija replikanta Roya; da je analogija popolna, se izkaze v enem izmed starih propagandnih spotov, v katerem replikant replicira samega sebe, torej z umorom Očeta Stvarnika (Tyrella v Bladu Runnerju) postane Genij Stvarnik sam (slogan, ki je družil stiri propagandne filme, je bil "Guines - Pure Genius").

Guinnessovo pivo v konzervah

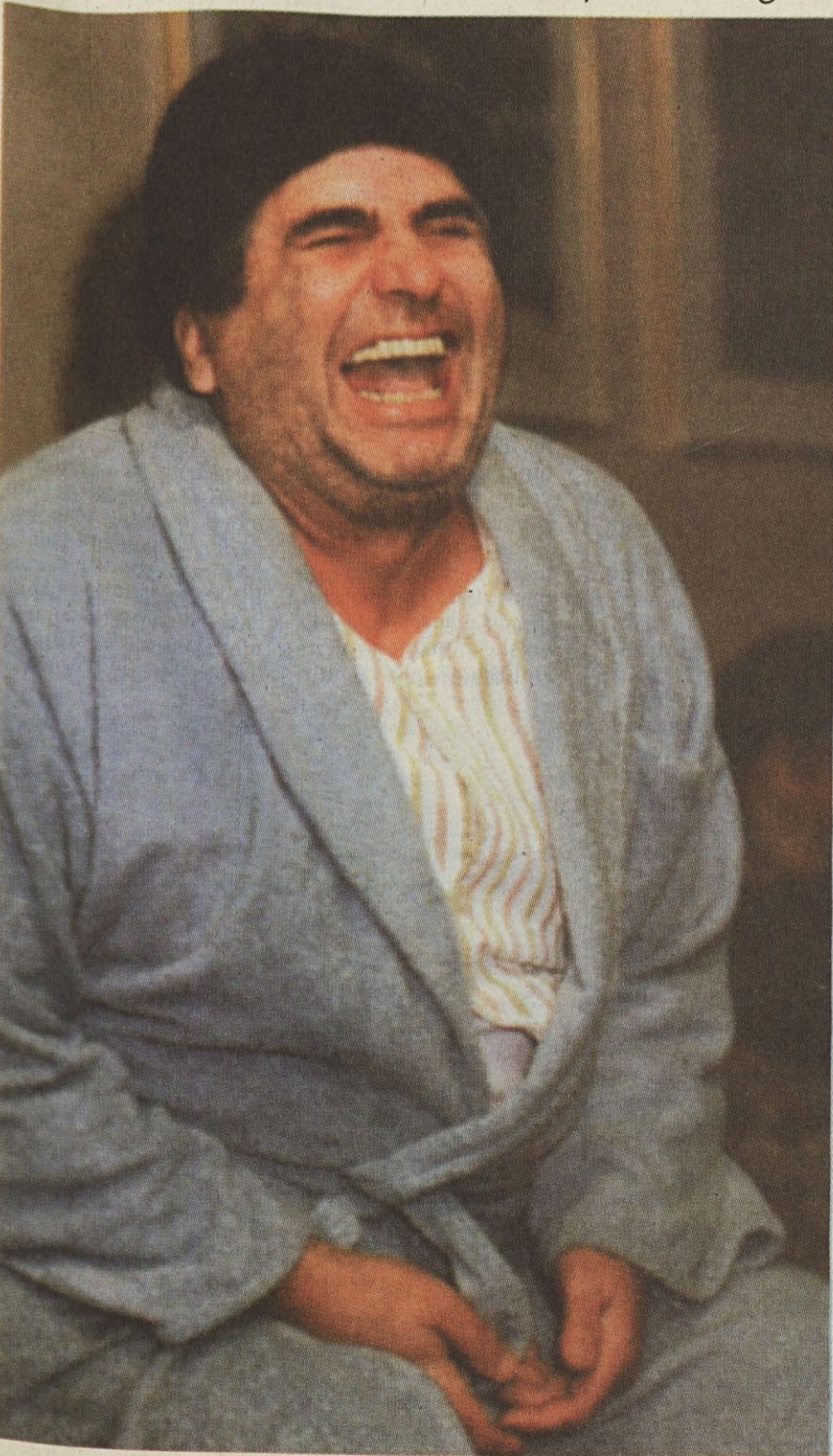
V propagandnem spotu je stvar seveda veliko manj resna: Rutger Hauer (imenuje se "moz v črnem", kar aludira na temno pivo) na terasi vile v nekakšnem postapokaliptičnem svetu sreča samega sebe, svojo lastno repliko, ki pa ni "človeška", kakršen je on sam, temveč je narejena iz pločevine. Ko Hauer svojemu bratu dvojčku potka na celo, zaslišimo votel pločevinast zvok, kot da bi udaril po sodu. Slo je pač za to, da so Guinnessovo pivo začeli prodajati tudi v konzervah!

GLEDALIŠČE / LUKA DE V LJUBLJANSKI DRAMI

Razvejana gostinsko gledališka dejavnost Kluba v Drami

Ob 20. letnici negledališko gledališke predstave, ki je nekoč zabavala, danes pa marsikoga le zamori

MIHA TREFALT

V naslednji gledalski sezoni naj bi Lužanovo dramsko besedilo Zivelo življenje Luka De praznovalo 20. obletnico prve uprizoritve, takrat se pod okriljem EG Glej. Premiera v gostilni Pod velbom je bila za takratne razmere nekoliko eksperimentalno zasnovana, saj je slo za kompromis dveh igralcev (P. Bibič in A. Petje), ki sta se hkrati dopolnjevala in razhajala v enako močnih interpretacijah. Uprizoritev, ki ze med svojim nastajanjem ni bila namenjena stalnemu gledališkemu odru, pač pa gostovanjem v povsem negledalskih ambientih, je bila v letošnji sezoni obnovljena kot produkcija, ki jo je prevzela ljubljanska Drama in jo interpretira Polde Bibič.

Iluzija o sproscenosti gledalcev se podre z vstopom v Klub, kjer jih pričaka livriran natakter ter (ne)vsiljivo ponudi vino v pravilno izbranih pečljatih kozarcih, kar je pravzaprav sifirana koda za gledalca in kot taka zahteva protokolarno vedenje. Komunikacije med igralcem in gledalcem ni, zato naj ne preseneča dejstvo, da je Bibič zadnji nastop nekoliko skrajšal. Slovensko občinstvo je ploskalo povsem avtomatsko, izpraznilo kozarce in zapustilo prizorišče.

Poglavitni gibalni gledališča sta prav gotovo igralci in njegova igra. Prav tako je igralec z njo vedno že a priori postavljen v natančno dolocen in strukturiran prostor, s

katerim se artikulira, s katerim vzajemno simbolizira svet in s tem opredeli prostor v kraj dogodka z natančno dolocenimi koordinatami. Zdi se, da navedena trditev drži samo v primeru, ko naj odrski prostor podpira igralcevo igro, ne pa kot v primeru Luke De v Klubu ljubljanske Drami, kjer prostor prevzema vlogo destruktivnega, zaviralnega elementa, saj po svoji prostorski in likovni podobi meščanskega salona ne prenese vdora gledališkega, vsaj ne v smislu novonaturalistične smeri, kakor jo predstavlja Lužanovo besedilo po svoji stilni in jezikovni pripadnosti. Morda je predstava Luka De v prostorih Kluba samo opravičilo vodstva SNG Drama za obstoj tovrstne dejavnosti, vendar bi moralo vodstvo izprijicati nekoliko več umetniškega posluha. Zal je ta kontrapunkt med prostorom dogodka in igralcevo interpretacijo realističnega teksta opazila tudi publika, ki je ostala zadržana do konca predstave, saj je vedenjski vzorec prilagodila kvazi salonski ambientnosti Kluba.

Zatorej, spostovano občinstvo in vsi tisti, ki zelite prislunhiti zgodam in nezgodam vaskega proletarca: potrpite in pocakajte na gostovanje Luke De v eni izmed slovenskih gostilnna obrobju Ljubljane. Smeh in sproscenost s kapljo pelina sta vam zagotovljena.

PLES / FESTIVAL BETONTANC TEATRA

Cekini, besede...

V Cankarjevem domu je od 6. do 9. novembra gledališče Glej predstavljalo skupino Betontanc

Pred tremi leti sta Matjaz Pograjc in njegova skupina fizičnega gledališča Betontanc opozorila nase s predstavo Pesniki brez zepa, ki ji je sledila predstava Romeo in Julija v gledališču Glej.

Najnovejša predstava Za vsako besedo cekin, je lahko samo takšna kot je: temacno kruta, cez noc stregnjena in odrasla.

Scena je skromna: kovinska stena, stoli, svetilka. Za vrat te zgrabita energetsko gibanje in temni toni brez vsakršne vedrine in igrivosti, tako značilnih za prejšnji predstavi. Reducirani gib črpa iz vsakdanjosti. Je hiter, dinamičen, eksistencialen. Likov ne izrišuje psihologija, marveč živčne in fizične reak-

NEJA KOS

cije. Odnosi se rojevajo iz bolečine, besa in brezizhodnosti. Strah in represija obvladujeta vedno manjši prostor, ki si ga akterji zarisujejo vse bliže steni.

Pomeni pobeg cez zid res rešitev? Kaj nas caka na oni strani? Ob vsej jasnosti in preprostosti zgodbe predstava presega pripovednost. Posilstvo, obsodba napačnega moškega, zasliševanje in pretepanje so le okvir za občutje groze okrog nas, ki nam kot parazit leze pod kožo.

Prizori se nizajo kakor sličice stripa ali filmski kadri. Dinamiko kamere in bliskovito montažo

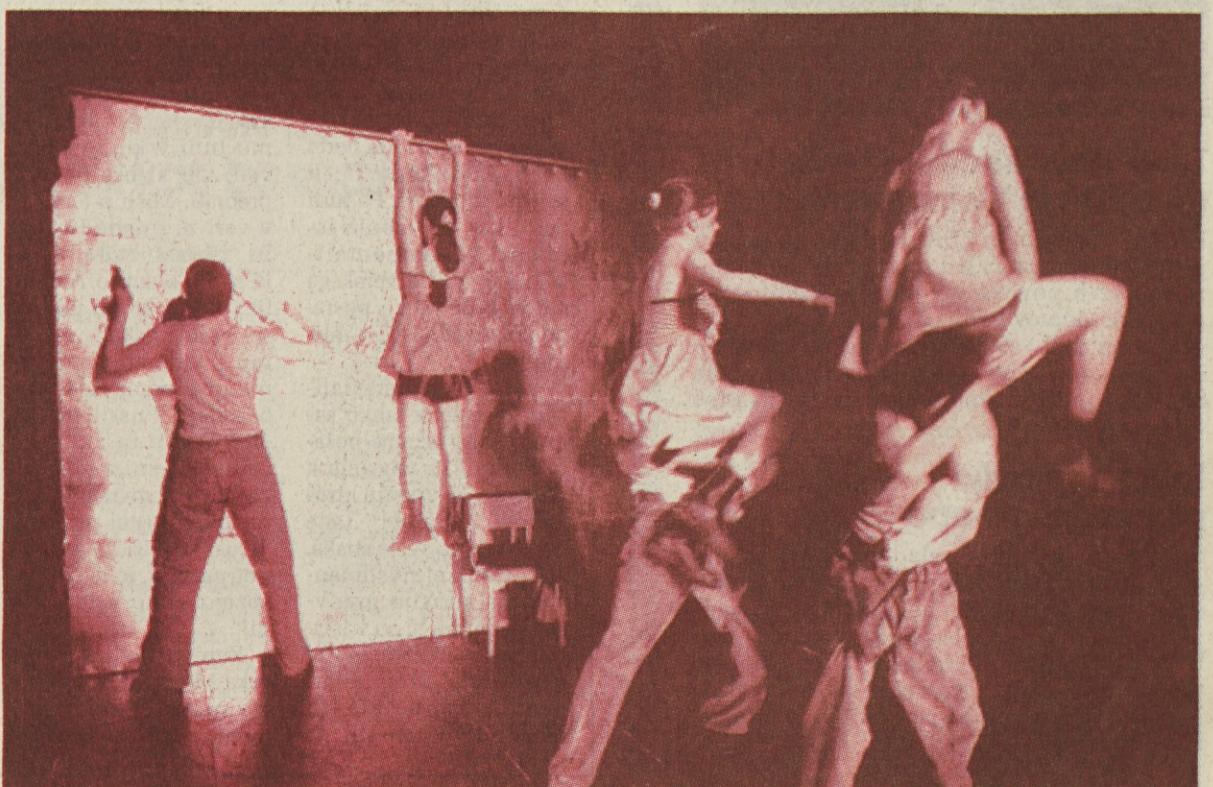
akcijskih filmov prevzamejo tu telesa v gibalnih kombinacijah in variacijah skokov, zaletov, padcev, kotaljenj ter udarcev ob steno. Izjemno močen je teški valček, ki se sprevrže v nasilje.

Kot v prejšnjih predstavah se tudi v tej občutje izvirne glasbe Mitje Vrhovnika-Smrekarja v izvedbi kvarteta Enzo Fabiani, popolno ujema z dramaturško linijo: rock decibeli in violine, tišina in melanholicna prekmurska pesem. Scena Tomaza Strucla, ki v Romeo in Juliji "pleše" z akterji, je tu asketska in zgovorna. Betontanc se od vsega

zacetka giblje med skrajnostmi: igra - resnost, neznost - brutalnost, otrokost - odraslost, sanje - realnost, laz - resnica, gib - beseda, tišina - hrup, akcija - sprostitve... Ekstremni pomagajo razumeti bistvo.

Vse razprave o tem, ali Betontanc oponaša Wima Vandekeybusa, ali leta oponaša Rosas, ali si je contact-dance izmislil Josef Nadj ali kdo drug, kdo je v tem in kdo v onem trendu, se zdijo odvec.

V zraku je nekaj, kar ustvarjalcem ponuja skupno izkušnjo in jih sili v napor, da se skušajo izraziti ustrezno casu v katerem živijo: Znotraj tega odločata kot vedno le talent in umetniška postenost.

NOVICE

Ruska vojska se je umaknila

MOSKVA - Ruska vojska se je v sredo zjutraj umaknila z meje med Čečensko in Inguško republiko na severu Kavkaza. Državi sta podpisali dogovor, da se strinjata z mejo, ki je veljala pred združitvijo leta 1934. Dogovor bo veljal do vzpostavitve vlade v Inguški republici, ki jo je Moskva ustanovila junija letos, nekaj mesecev po enostranski razglasitvi neodvisnosti Čečenske republike. V čečenskem glavnem mestu Nazranu se bosta sestala predsednik ruske vlade Jegor Gajdar in podpredsednik čečenske vlade Jaraguj Mamouda, govorila pa naj bi o gospodarskih in finančnih odnosih med Rusijo in Čečenijo. (AFP)

Ševardnadze v Abhaziji

SUHUMI - Gruzinski predsednik Edvard Ševardnadze je ta čas v Suhumiju, glavnem mestu Abhazije, kjer se vedno potekajo spopadi med gruzinsko vojsko in abhazijskimi uporniki. Po nekaterih podatkih so razmere v Suhumiju zastrahujoče, saj primanjkuje vode in elektrike. Gruzinske ladje so isti dan ponovno blokirale oporišče ruske crnomorske flote v pristanišču Poti, s čimer skušajo preprečiti premesranje orožja. Kot poroča sevastopolski časopis Flag Rodini so enote ruske vojske blokado pripravljene nasilno razbiti. (AFP)

Francija bo Rusiji pomagala pri uničenju jedrske oborožitve

PARIZ - Francija bo Rusiji skupaj z ZDA in Veliko Britanijo pomagala pri odstranitvi jedrske oborožitve. Sporazum o tem bosta Rusija in Francija podpisali danes v Parizu, je sporočilo francosko obrambno ministrstvo. V Parizu bo tudi ruski zunanji minister Andrej Kozirev, ki bo s francoskimi gostitelji podpisal tudi sporazuma o radioloski zaščiti ob nesrečah in o raziskavah, ki jih bodo opravili hkrati s postopnim uničenjem radioaktivnih odpadkov. (AFP)

Demonstracije čeških rudarjev

PRAGA - V sredo se je v Pragi zbralo več kot 5000 čeških rudarjev. Zvezni rudarski sindikat, ki je demonstracije organiziral, skuša z vlado doseči sporazum o subvencijah v višini 100 milijonov dolarjev za prihodnje leto, ter zagotovila za leta od 1994 do 1996. Gre za tretjo večjo stavko po "zametni revoluciji" leta 1989. Oktobra 1991 so stavkali železnice, februarja letos pa tudi delavci v cestnem prometu. (AFP)

Nova romunska vlada

BUKARESTA - Romunski premier Nicolae Vacaroiu naj bi danes predstavil člane nove vlade in parlament seznanil z vladnim programom. Po romunski ustavi mora večina poslanec in senatorjev na skupnem zasedanju izreči podporo novi vladi in premieru, ki ga je 4. novembra imenoval predsednik Ion Iliescu. (STA)

Ameriška vojska se krči

WASHINGTON - Ameriška vojska je letos zmanjšala število vojakov za 178.000 oseb, kar je največje zmanjšanje zaposlenih po letu 1972, ko se je ameriška vojska skrčila za 391.000 vojakov, je povedal tiskovni predstavnik Pentagona Williams. V prihodnjih treh letih naj bi se vojska zmanjšala za še 160.000 vojakov. V predvolilni kampanji se je demokrat Clinton zavzel za večje zmanjšanje ameriških oboroženih sil. V nasprotju s tem pa si po neuradnih vojskih virih Nemčija zeli, da bi ameriške vojaške enote ostale na njenih tleh, čes da je ameriška navzočnost v Evropi življenjskega pomena za varnost te celine. (AFP)

Telekomunikacijska povezava med ZDA in Vietnamom

HANOI - Vietnam in ZDA sta v sredo v Hanoiu podpisala sporazum o vzpostavitvi telekomunikacijskih povezav. S tem je Washington dokončno odpravil gospodarski embargo, ki je vključeval tudi vse telekomunikacije. Vietnamška agencija VNA meni, da je ta ameriška odločitev posledica vpliva vietnamske manjšine v ZDA. (AFP)

Kuba pripravlja povračilne ukrepe

HAVANA - Kubanska vlada se je po izgonu svojega predstavnika v Združenih narodih odločila, da bo v primernem trenutku sprejela povračilne ukrepe. Kubanskega diplomata Carlosa Manuela Collaza Usullana so pred kratkim obtožili vohunstva. Tako naj bi kubanska vlada izgnala ameriškega predstavnika Urada za sodelovanje s Havano. (AFP)

RUSIJA / PREDSEDNIK POTUJE

Moskva išče zaveznike

V Budimpešti in v Londonu je Jelcin hvalil reforme

AFP IN ALJA KOŠAK

BUDIMPEŠTA - Ruski predsednik Boris Jelcin potuje po Evropi in išče zaveznike. Njegova turneja ni prav nič podobna obiskom njegovih predhodnikov, ki so veljali za voditelje velesile in so postavljali pogoje za sodelovanje. Z Madžarskim predsednikom Goenzom je Jelcin podpisal sporazum o pravicah narodnostnih manjšin, o čemer Moskva se nedavno ni hotela nič slisati.

Na Madžarsko je ruski predsednik dopotoval iz Londona. Rezultat prvega uradnega obiska ruskega predsednika v Britaniji je nekaj sporazumov, ki postavljajo temelje za širše sodelovanje. Gre za izboljšanje gospodarskega in vojaškega sodelovanja, varen prevoz jedrskega orožja, določenega za uničenje in tudi vzpostavitev direktne telefonske zveze med Downing Streetom in Kremljem.

Najpomembnejši je temeljni sporazum o prijateljstvu, ki sta ga podpisala Jelcin in britanski premier Major, in ki odpira novo obdobje političnega, ekonomskega in vojaškega sodelovanja in je prvi te vrste v 226 letih ali točneje - prvi po sporazumu o prijateljstvu in trgovini podpisanem

med Britanijo in Rusijo leta 1766 za časa vladavine Katarine Velike.

Jelcin je v Londonu obljubljal, da bo kljub težavam nadaljeval svojo politiko reform. Letosnje leto je označil kot »izredno težko«, toda dodal je tudi, da so največje težave pri izgradnji trznega gospodarstva »za nami«. Zadovoljen je bil s pogoji, ki jih je imel s premierom Majorjem in dejal je, da so bili »edinstveni«, kajti v pogledih sta se strinjala »niti v eni točki si nista nasprotovala«.

Britanski predstavniki so poudarjali, da vlada zeli z obiskom ruskega predsednika pokazati, da ga Britanija trdno podpira v času, ko njegove reforme ogrožajo konservativci. Zato je Jelcina doletela izredna cast, da je govoril obema domoma britanskega parlamenta. Očitno sprossen in zadovoljen s sprejemom, se je med govorom večkrat oddaljil od napisanega besedila. Naznanil je, da bo, če bo potrebno, uporabil izredna pooblastila, ki mu jih je dalo ljudstvo, da bi prepričal »protireformističnim avanturistom odvrniti državo s poti demokracije in trznih reform«.

FUNDAMENTALIZEM

V koranu si vsakdo lahko prebere le to, kar mu je najbolj všeč

BARBARA KRAMZAR

Daljnega januarja 1990, ko je bilo sedanje divjanje v Bosni se nepredstavljiva nočna mora, so udeleženci razprave o islamskem fundamentalizmu na sarajevski teološki fakulteti razlagali, da lahko kot vse družbene pojave tudi fundamentalizem razumemo fundamentalistično - ali pa ne. Sami so ga skušali razumeti in razložiti, navdušeni nad obljubami prihajajoče demokracije, ki naj bi pometla s taksnimi nesmisli, kakršno je bilo sojenje domnevnim islamskim sovražnikom socializma v letu 1983.

Potem je prišla apokaliptična vojna, ki je ze v zametku pokopala bosansko demokracijo in Bosancem namesto nje prinesla genocid. Kot vsem obupancem jim je vojna prinesla tudi teoretično možnost verskega fundamentalizma. Teoretično zato, ker ni nikjer zapisano, da bodo kot narod sploh se imeli kakšno možnost. Pa tudi zato, ker potrebuje islamski fundamentalizem kaj več od verskega cutenja, da lahko postane masševalna pest zatiranih.

Verski fundamentalizem je seveda lahko samo osebno iskanje posameznika, ki v vračanju k izvirmu učenju preprokrov in mesij išče odgovore na svoje stiske. Nasprotnike muslimanstva pa strašijo predvsem fedajini, ki so v islamu preziveli zato, ker ni nikoli imel svoje reformacije. Sanje mladih fedajinov o nebesih, ki

naj bi jih cakala, ce bodo izvrševali ukaze svojih gospodarjev, je sredi predvojne katoliške Slovenije briljantno opisal Vladimir Bartol v romanu Alamut. Zaradi kulturne rajskega vrta s prelepimi devicami so ti literarni predhodniki libanonskih samomorilskih voznikov tovornjakov brez pomisleka oddrveli v smrt.

Toda enako kot v krcanskem svetem pismu tudi v koranu piše vse, kar si bralec zeli prebrati. Misli o tem, da v veri ni prisile (2:256) in "Ne zanicujete tistih, ki se ne klanjajo Alahu" (6:107) bi lahko podpisal vsak kristjan, vsakega postopenemu mirovniku pa morajo biti všeč besede el-Fussileta, 34:35: "Dobro in zlo nista isto! Zlo vrni z dobrim, pa bo tvoj sovražnik nena doma postal prijatelj. To lahko dosežejo samo potrpežljivi, to lahko dosežejo samo zelo srečni!"

Zapisovalci misli pre-roka Mohameda so zive-li v srečnem času. V sedmem stoletju in se dolgo

uporu proti vsemu, kar je prihajalo z zahoda. Ze prvi val islamskega fundamentalizma, gibanje Mohameda ibn Abdula Wahhaba v Arabiji, je bil pravzaprav boj proti turški in nato evropski prevladi. Zaradi podobnih razlogov se je v severni Afriki in Sudanu v 18. stoletju razvil mehdizem - mimogrede povedano, opisoval ga je ze Karl May - in tudi sodobnejša ideologija Džemaludin al-Afgani ter Mohamed Abduhu sta s svojim učenjem o vračanju k verskim in družbenim koreninam pravzaprav oznanjevala nacionalno in kulturno osvoboditev.

Učenja islamskih ideologov so kasneje sprejele vladajoče elite, na primer v Savdski Arabiji, ki ima z vahabizmom morda najbolj nazadnjasko uradno ideologijo na svetu. Toda vahabizem 200 let po smrti ustanovitelja ne moti nikogar, saj Savdska Arabija kljub darovanju milijonov dolarjev muslimanskim ekstremistom po vsem svetu skrbi predvsem za notranje-

politični mir. Zahod se je veliko bolj prestrasil manj radikalnega, a proti tujini usmerjenega fundamentalizma, ki ga je konec 70.let predstavil iranski verski voditelj ajatola Homeini.

Siizem je nastal zaradi bojev za oblast po smrti preroka Mohameda. Zaradi uboja svojega nesojenega voditelja, Mohamedovega zeta Alija, so siiti do popolnosti izdelali kult mučenstva, ki ga je dobro izkoristil tudi Homeini. Toda z vsemi svojimi fedajini, mučeniki in teroristi je tudi iranski fundamentalizem v resnici govoril politični jezik ter predvsem načrtoval iransko prevlado na območju. Ze Homeinijev naslednik Rafsandžani je spoznal, da s srednjeveskimi verskimi vojnami ne bo mogoče zavzeti 20.stoletja. Rafsandžani je namesto jihada izbral gospodarsko odpiranje in krepitev vojske moči.

Ustrahovanje sveta z islamskim fundamentalizmom predvsem potrebuje denar. Celotno ekstravagantni libijski voditelj Gadafi si je omislil nekakšno tretjo univerzalno teorijo, ki naj bi združila islam in socializem. Oče vseh teroristov Abu Nidal, ki so ga posamezni naftni velikasi placevali za podkrepitev svojih teženj, je imel tako ves čas aktivnega delovanja na voljo okrog 60 milijonov dolarjev. Največja muslimanska država sveta, Indonezija, ni zmogla izdelati pretresljive svetovne teorije.

Jelcin ima preveč moči

Ruski predsednik Jelcin in vlada bosta morala z različnimi političnimi silami v državi za prihodnji teden najti kompromis, s katerim bi dosegli konstruktivnejše delo skupščine, je izjavil v Moskvi predsednik izvršnega komiteja Zveze državljanov Vasilij Lipicki.

Meni, da bi moral predsednik sprejeti dopolnilna gospodarske reforme se pred kongresom. Če z opozicijo predsednik ne bo dosegel sporazuma, bodo možnosti, da bi Zveza imela vpliv na kongresu, zelo omejene, je izjavil Lipicki.

Hkrati je zanikal, da ima zveza kakršnekoli politične ambicije. Predsedniku nismo postavili nobenega ultimata. Poudaril pa je, da se je zveza državljanov upirala neposredni vzpostavitvi predsedniške oblasti v Rusiji, saj je bila prepričana, da bo zavrila dejavnost parlamenta in kongresa. Taksna odločitev ogroža ustavne strukture države in neizogibno vodi h krepitvi separatizma, je poudaril Lipicki. (AFP)

LIBANON / UMIRJANJE

Izraelu ustreza status quo

Pogajanja med Izraelci in Arabci so ponovno zašla v slepo ulico

GAZA - Sedmi krog bliznjevzhodnih mirovniških pogajanj, ki se je začel v ponedeljek v Washingtonu, poteka v precej napetem vzdušju. Vodja libanonske diplomacije Suheil Samas je obtožil Izrael, da na pogajanjih skuša ohraniti status quo.

»Potem ko so izraelske enote zasedle jug Libanona in enostransko razglasile t. i. varnostno območje, zeli zdaj doseči, da bi državni skupaj zagotavljali varnost na tem območju. Izrael je se vedno okupacijska sila,« je povedal Samas.

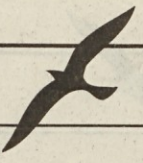
Razmere na jugu Libanona, kjer so v minulih dneh sirske enote obstreljevale položaje izraelske vojske z raketami vrste katjuša, se počasno umir-

jajo. Napetost pa se stopnjuje na zasedenih arabskih ozemljih, zlasti na območju Gaze. Potem ko so Palestinci hudo ranili izraelskega vojaka, je med demonstracijami v Gazi izraelska vojska ubila tri Palestince, deset pa jih je ranila.

Od decembra leta 1987, ko se je začel upor Palestincev na zasedenih ozemljih (Intifada), so izraelski vojaki ubili že skoraj 950 Palestincev. Vodja izraelske delegacije na pogajanjih v Washingtonu Lubrani je dejal, da obe strani ne moreta pozabiti tega, kar se dogaja na jugu Libanona in na zasedenih ozemljih. »Pogajanja so spet zašla v slepo ulico,« je menil vodja izraelske delegacije. (STA, AFP)

Balkanska podoba z libanonskega juga (Foto: AP)

MAKEDONIJA / ZAPLETI

Kdo se igra z ognjem?

Željo Želez svari pred posledicami nepriznanja

NIJAZ HAMZA

SKOPJE - Bolgarski predsednik Željo Želez je menil, da v Makedoniji obstaja nevarnost, da se bodo razmere poslabšale, če je zahodnoevropske države ne bodo kmalu priznale.

V pogovoru za AFP je Želez izjavil, da je Makedonija edina država, ki je v nekdanji Jugoslaviji obvladovala etnične probleme in edina država bivše federacije, ki je zahodna Evropa ni priznala.

S tem v zvezi je dejal, da bi priznanje Makedonije prispevalo k umirjanju razmer na celotnem Balkanu. Bolgarija je sicer priznala državo Makedonijo, ne pa tudi makedonskega naroda.

"Z naso sosedo Srbijo hočemo imeti korektno odnose, toda sedanj položaj nas sili k zamrznitvi vseh stikov s to republiko, ker je v vir vseh sporov v nekdanji Jugoslaviji," je povedal predsednik Bolgarije. Zeleva posebej skrbi napetost na Kosovu. Po njegovem mnenju bi se v morebitnem spopadu med albansko večino na Kosovu in Srbijo spor utegnil razširiti tudi v Makedonijo, kjer je, kot je dejal, tretjina prebivalcev albanske narodnosti.

O tem je za isto francosko agencijo govoril tudi makedonski notranji minister Frckovski. Za zadnje incidente v Skopju je obtožil "albanske nacionalistične sile, ki jih podpirajo muslimanski fundamentalisti." Te naj bi denar dobile od Libije in Irana.

Po besedah Frckovskega naj bi bila v isti "skupini" se tajna služba nekdanje jugoslovanske armade, ki naj bi v sosednji Srbiji izkoristala albanski separatizem za destabilizacijo Makedonije.

Predstavniki islamske skupnosti v Makedoniji je te obtožbe v celoti zavrnili.

Foto: Srđan Živulović/TRIO

SRBIJA / BRALCE POLITIKE MARSIKAJ PRESENEČA

Kaj pomeni, če Politika zapiše, da je bencin cenejši

V Srbiji na ves glas govorijo o privatizaciji podjetij, v resnici pa se dogaja ravno obratno - na pohodu sta poddržavljanje in centralizacija

ZORAN JELIČIĆ

BEOGRAD - V Beogradu imajo bencin kljub dokaj učinkovitemu embargu svetovne skupnosti, urednik najvplivnejšega casnika Politike pa je z velikimi crkami zapisal, da v Srbiji zasebniki zbijajo cene bencina. Prepričan je, da gre za veliko novico o razbijanju monopolnega tržišča, kar gotovo znižuje tudi cene.

Novica s Politike pravi, v resnici pa se dogaja obratno - v Srbiji zakonoreni anti-tržni miselnost in popolno nepoznavanje tržnih zakonov, pa čeprav je zasebnih podjetij v najnoviji Jugoslaviji skoraj trikrat več kot v drugih državah.

Na ozemlju nekdanje Jugoslavije, razen v Sloveniji in Makedoniji, v resnici vse več podjetij prehaja v državno last. Beograjski in zagrebški režim nastopata kot enojajčna dvojčka, njuni gospodarstvi pa sta vse bolj podobni nekakšnem vojskemu koncernu. Od vojasko industrije se razlikujeta skoraj samo po tem, da nimata skrivnostne namenske proizvodnje.

Država oziroma kvazidržava brez sramu kupuje podjetja z obljubami namesta s kapitalom, postavlja poslovodne ekipe, odreja, kdo, kaj in koliko

bo proizvajal in komu ter pod kakšnimi pogoji bo prodajal. Nesmiselno je govoriti o obveznostih in kupoprodajnih pogodbah, ali o katerikoli tržni kategoriji, saj zadoscajo izrazi «potreba», «preskrba» in drugi pojmi iz petdesetih let.

Ni naključje, da ameriskemu predsedniku brez omalovazevanja in cinizma pravijo prvi uradnik v državi, saj prvi uradnik in njegova administracija dobivata placo zato, da bi delovala v korist vseh.

Na Balkanu je ravno obratno - prebivalci ostajajo zaradi svojih sefov. Narasča stevilo podložnikov, propadeta celo vojska in njena vojna industrija, ker sirjenje planskega gospodarstva zanesljivo vodi v revščino. Vojna ostaja preizkušeno sredstvo za tiste, ki se hočejo izogniti vsesplošni revščini in hkrati obdržati oblast.

Za tako razmišljanje bi bilo škoda casa in casopisnega papirja, če ne bi šlo za obsežno spreminjanje gospodarskih subjektov v objekte, državljanov pa v podložnike. Odgovorov na vprašanje, kako je sploh lahko prišlo do tega, je veliko, so zapleteni in zagotovo pressegajo običajno novinarsko pisanje.

Edino, kar velja pripomniti je, da mora vsako resno iskanje odgovorov upoštevati znamenito Krležovo pripombo, da se Balkan začne pri Jankomirskem mostu, tistem, ki ga potnik iz Ljubljane prestopi tik preden pride v Zagreb. Toda - kako danes reci Hrvat, da je Balkanec, in kako se ubraniti pred radostjo Srba, ker Hrvat tici v istem blatu?

Bolj kot razmišljati o Krlezi, je smiselno primerjati tuje in domače izkušnje. V Latinski Ameriki je bilo težko najti opravčilo za Pinochetov teror v Čilu, hkrati pa je res, da je v Pinochetovem času čilsko gospodarstvo doživelo pravi razcvet. Odplacalo je velike dolgove tujini in se iz skoraj izključnega izvoznika surovini spremenilo v izvoznika. Kaj bo - razen terorja - ostalo za beograjskim in zagrebškim režimom?

Sele ko bodo nove države na Balkanu uspele omejiti svoj vpliv na gospodarstvo zgolj na zagotavljanje zdravega denarja, ukinjanje monopolov in socialno politiko - bomo lahko govorili o državah. Do takrat tudi Pinocheta ne bi smeli zaliti s primerjavami.

Kaj zato, če je bencin cenejši? (Foto: TRIO)

NOVICE

Evakuacija beguncev iz Sarajeva zaustavljena

SARAJEVO - Armada Bosne in Hercegovine je ustavila nadaljevanje evakuacije nekaj tisoč ljudi iz Sarajeva. Rdeči križ BiH, ki je umikanje ljudi iz obkoljene bosansko-hercegovske prestolnice organiziral na lastno pest brez posveta z Mednarodnim rdečim križem in Visokim komisaratom OZN za begunce, je akcijo prekinil. Armada se je za to odločila zaradi vesti o izlocanju Bosnjakov iz konvoja na lidzi, ki jo nadzorujejo srbske sile. Srbski viri so to že zanikali. (Hina)

Obrambne sile osvobodile Podvelezje

MOSTAR - V Sarajevu in Bihacu je bilo razmeroma mirno, na skoraj na vseh bosansko-hercegovskih bojiščih pa so se včeraj nadaljevali srđiti boji. Posebej ostri spopadi so potekali na petdeset kilometrov dolgi mostarsko-stolaski fronti. Obrambne sile so v preteklih dnevih, kot poročajo hrvaški viri, osvobodile nekaj zelo pomembnih strateskih točk. Največ uspeha so imele v Podvelezju, ki so ga domnevno osvobodile. Srbski viri to zanikajo, trdijo pa, da je na teh bojiščih padlih že nekaj sto ljudi. (Hina, STA)

Koridor prekinila srbska vojska?

SARAJEVO - Poveljniki obrambnih sil BiH na območju Gradacca in Brckega Ivan Turkovic je za hrvaško televizijo zanikal trditve srbskih virov o prekinjenem koridorju med Bosansko krajino in Srbijo. Izjavil je, da so promet po tem koridorju prekinili Srbi sami, s čimer so hoteli preprečiti pobeg srbskih vojskarskih obveznikov z zasedenega ozemlja Bosne proti t. i. Zvezni republiki Jugoslaviji. Ponovno odprte koridorja, meni Turkovic, bodo srbske sile poskušale prikazati kot svoj vojski uspeh, ki naj bi vzpodbudil moralno srbske vojske. Po Turkovičevih besedah obrambne sile BiH pa lahko tudi same prekinejo ta koridor, tranutno pa kakaj na povelje bosansko-hercegovskih oblasti. (HTV)

Srbska vojska izgublja moral?

SARAJEVO - Sodec po poročilih bosansko-hercegovskega radia naj bi branilec Maglaja in Olova po nekaj tednih trajajočih napadih srbskih sil uspelo premakniti bojno crto in potisniti srbske enote. Tuji viri tudi poročajo o uspehih branilcev in o vse težavnejšem položaju srbskih enot. To naj bi bil razlog za to, da so zadnje premirje orvi predlagali prav predstavniki bosansko-hercegovskih Srbov. (Radio BiH)

Avstrija sprejela ujetnike iz srbskih taborišč

DUNAJ - Avstrija je sprejela 169 ujetnikov, ki so jih izpustili iz srbskega taborišča Trnopolje, je povedal tiskovni predstavnik avstrijskega notranjega ministrstva. Ujetniki so že prispeli na avstrijsko Stajersko, kjer so jih pregledali zdravniki. Tiskovni predstavnik je se povedal, da nihče od ujetnikov še ni zaprosil za zatočišče v Avstriji. (STA)

Pristojbine za plovbo po srbskem delu Donave

BEOGRAD - Vse tuje ladje morajo od srede naprej plačevati posebne pristojbine za plovbo po srbskem delu Donave, je potrdil namestnik srbskega ministra za promet Vukoslav Dedović. Denar, ki ga bodo po tej poti dobili, bodo namenili za vzdrževanje mednarodnih vodnih poti. Ukrepe bomo prekljali takoj, ko bodo jugoslovanske ladje lahko nemoteno plule v tujino, je poudaril Dedović. (STA)

Prebivalci Priboja zapuščajo domove

PRIBOJ - Zaradi zaostrenih razmer v občini Priboj v Sandzaku se vse več prebivalcev izseljuje, je povedal predsednik Stranke demokratske akcije tega mesta Smajo Polimac. Iz mest, ki so v bližini meje z BiH, je domove že zapustilo 485 Muslimanov, zato obstaja nevarnost, da bodo nekatera mesta postala etnično čista. V Slatini je pripadnik rezervistov srbskega notranjega ministrstva grozil Muslimanom in na nekatere celo streljal, osem muslimanskih domov pa je nekaj pripadnikov jugoslovanske vojske in notranjega ministrstva popolnoma unicilo. K umirjanju razmer niso prispevali niti številni občinski organi, zato Polimac meni, da Muslimanom sploh ne nameravajo pomagati. (Tiker)

HRVAŠKA / USTAVLJENA PRIVATIZACIJA

Sprememba lastništva podjetij samo za devize

Osemdeset odstotkov gospodarstva v državnih rokah

GORDANA GOJAK

ZAGREB - Hrvaska prikaže novo zakonodajo o privatizaciji, zato je popolnoma zaustavila lastniške spremembe malih in srednje velikih podjetij. Hrvaski sklad za razvoj in prestrukturiranje gospodarstva, ki skupaj z Agencijo za razvoj in spremembe lastništva izvaja privatizacijo, že nekaj dni ne daje novih dovoljenj.

Zelo visoka inflacija, ki se bo do konca leta očitno povzpela na 5000 odstotkov, je kriva, da se je hrvaška vlada očitno zamislila nad prodajo delnic podjetij za hrvaške dinarje. Zato so ze napovedali devizno klavzulo za nakup delnic brez popusta za tiste, ki niso zaposleni v podjetju.

Mnogi so namrec prepričani, da je bil doseđani nakup delnic brez popusta zaradi razvrednotenega hrvaškega dinarja pravzaprav darilo. Z devizno klavzulo za nakup delnic naj bi bili v boljsem položaju tuji kupci, ki do zdaj pri manjših podjetjih niso prisli na vrsto.

Večja podjetja pa jih zaradi blizine vojne in velike stopnje tveganja pri poslovanju niso zanimala. Pomembnejših podjetij in ustanov, na primer železnice, post, komunalno-infrastrukturnih, energetskih in zunanjetrgovinskih podjetij pa tuji niso mogli kupiti ze prej, saj so javna podjetja podžavili takoj po prihodu Hrvaste demokratske skupnosti na oblast.

Opozicija je ves čas ostro kritizirala taksno obnasanje oblasti in

Hrvaske demokratske skupnosti, a brez uspeha, saj so v zadnjih dveh letih podžavili več kot osemdeset odstotkov hrvaškega gospodarstva.

Sele potem so z zakonom dovolili spremembo lastništva majhnih in srednje velikih podjetij z vrednostjo okoli pet milijonov nemških mark. Zdaj, ko so začeli zaposleni v teh podjetjih množično odkupovati delnice, pa so proces privatizacije ustavili.

Napovedani devizni odkup delnic bo pretresel tista podjetja, ki so sredi privatizacije, morda pa bo tudi zmanjšal stevilo podžavljenih podjetij.

Vlada je ze spremenila zakon, s katerim je zunanjetrgovinsko podjetje Astra uvrstila med javna podjetja, enako pa bo najbrž naredila z INO, ki je vladi po podžavljenju napovedala tiho vojno. Kljub temu, da so INI dovolili delno sprostitve cen zaradi odnosa hrvaškega dinarja do tujih valut, je nenehno v rdečih stevilkah. Zato kmalu pričakujejo podžavitev naftnih derivatov za 50 odstotkov.

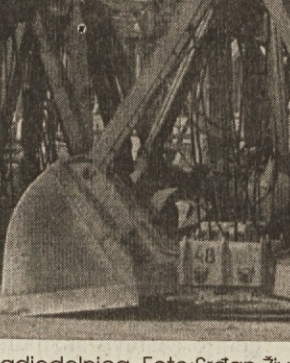
Ni treba posebej poudarjati, da bi bila podžavitev nafte se en udarec za vladno gospodarsko politiko. Tudi brez tega je vlada v težavah. Primanjkljaj v državnem proračunu kaže, da si je s podžavljenjem družbene lastnine sama zavezala kamen okrog vratu. Kar 250 od manjkajočih 400 milijard HRD pozirajo državna podjetja.

zakaj noče razkriti poslovanja podžavljenih podjetij takrat, ko je sindikat razlagala o socialnih težavah.

Sporočili so jim namrec, da Hrvaska ne bo dobila socialnega programa vse do takrat, dokler ne bo vlada izdelala vsesplošnega gospodarskega programa.

Hrvasko vlado zakon obvezuje k obveščanju o tem, kako poslujejo podžavljena podjetja, toda javnost in parlament ze lep čas zaman cakata na te podatke.

Morda pa je vlada odgovorila na vprašanje, kako je sploh lahko prišlo do tega, je veliko, so zapleteni in zagotovo pressegajo običajno novinarsko pisanje.

Ladjedelnica. Foto: Srđan Živulović/TRIO

SRBIJA / VOLJNA OPOZICIJA

Panić je združil srbske opozicijske vrste

Predstavniki Deposa bodo še naprej sodelovali v pripravah na decembrske volitve

DRAGISA DRASKOVIĆ

BEOGRAD - Povsem jasno je, da so bili kisl nasmehi predstavnikov srbske opozicije, potem ko jih je namesto bolnega predsednika ZRJ Cosica sprejel premier Panić, le del taktične igre.

Dan pozneje so predstavniki najpomembnejših opozicijskih strank Deposa po ponovnem srečanju s Panićem v skupnem sporočilu napovedali, da bodo se naprej sodelovali v pripravah na volitve.

To pomeni, da se je Paniću posrečilo združiti opozicijo, ki razdeljena po njegovem mnenju na decembrskih volitvah ne bi imela nobenih možnosti za resen boj s srbskim

predsednikom Miloševićem in SPS. Opozovalci poročajo,

Foto: Srđan Živulović/TRIO

da je premier Panić voditelj opozicijskih strank prepričal, naj nastopijo koordinirano na volitvah in proti Miloševiću.

Z zveznimi oblastmi se bodo sestajali vsak dan. Neuradno pa je bilo receno, da s sedanjimi oblastmi ne bodo več taktizirali. Za doseženi dogovor ima morda zasluge tudi predsednik Cosić.

Vendar pa tudi po tem srečanju se ni jasno, ali bo Panić na celu liste opozicije in ali bo na volitvah sploh sodeloval. V vseh dosedanjih izjavah je namrec vztrajno zatrjeval, da se volitve ne bo udeležil in da opoziciji samo pomaga.

BIH / ZAPLETI ZARADI ZAMENJAV

Bosanskohercegovski politiki se ne morejo zmeniti kdo bo vodil državo

NIJAZ HAMZA

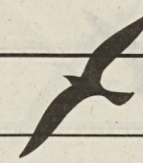
SARAJEVO - Bosna in Hercegovina se bo, kot vse kaže, težko izognila zapletom, ki utegnejo biti podobni tistim ob izvolitvi Stipeta Mesica za predsednika predsedstva nekdanje Jugoslavije.

Predsedstvo BiH je sprejelo odstop člana predsedstva Stjepana Kljujica, ni pa soglasalo s predlogom političnega vodstva tamkajšnjih Hrvatov, da bi ga zamenjal Miro Lasić.

Bosanski vrh namrec ni hotel kršiti ustave, kar

bo v hrvaški skupnosti v BiH in Zagrebu najverjetneje izzvalo ostre proteste in nove spore med državama. Po internem dogovoru predsedstva BiH, da naj bi Alijo Izetbegovića po 20. decembru zamenjal predstavnik Hrvatov, z ustavo pa je predvideno, da člani predsedstva, ki odstopijo, lahko zamenjajo le tisti predstavniki istega naroda, ki so sodelovali in dobili dovolj glasov na zadnjih predsedniških volitvah. Kljujica bi torej lahko zamenjal kandidat takratne SDP BiH Ivo Komić.

HDZ je zato predlagala spremembo ustave, za novega predsednika vlade BiH pa predlaga Hrvata Mileta Akmadića, generalnega sekretarja predsedstva BiH, za obrambnega ministra pa Boza Rajića. Združena bosansko-hercegovska opozicija je predlagano zamenjavo v predsedstvu ze zavnila, nasprotovala je tudi spremembam ustave, dokler vojna se traja.

RUBRIKA

Minister Mitja Gaspari obiskal francoskega kolega

Ljubljana - Ministrstvo za informiranje je sporočilo, da se je Mitja Gaspari sestel s francoskim ministrom za gospodarstvo, finance in proračun, Michelom Sapinom. Pogovarjala sta se o sprejemu Slovenije v Mednarodni denarni sklad. Kot se je pokazalo, Francozi popolnoma enako ocenjujejo obe možnosti: da se Slovenija v sklad včlani samostojno oziroma da se vanj včlani po postopku nasledstva članstva, kar je tudi predlog samega Sklada. Francoski minister je slovenskim predstavnikom zagotovil, da bo Francija na bližnjem zasedanju Odbora izvršnih direktorjev sklada podprla predloge, ki bodo v prid nasledstvenemu postopku včlanitve Slovenije, kar je najhitrejša in finančno tudi najugodnejša pot.

Mitja Gaspari se je pogovarjal tudi s predsednikom Pariskega kluba, G. Trichetom, in predsednikom agencije COFACE, g. Cossejem. V pogovoru s prvimi so obravnavali vprašanje, kako nadaljevati razgovore s članicami Pariskega kluba in urediti vračanje slovenskih dolgov tem državam. Na srečanju z g. Cossejem pa so se ukvarjali z možnostjo, da bi sprostili srednje- in dolgoročno kreditiranje francoskega izvoza v Slovenijo.

Posvet o gospodarski politiki in razvoju drobne gospodarstva

Ljubljana - Posvet je pripravila Gospodarska zbornica Slovenije. Udeležila sta se ga tudi minister za drobno gospodarstvo, Maks Tajnikar, ter minister za znanost in tehnologijo, Peter Tancig. Oba sta govorila o prednostih in slabostih drobne gospodarstva. (STA)

SLOVENIJA / MEDZBORNIČNO SODELOVANJE Z ITALIJO

Podjetniki pričakujejo konkretne projekte

Pred portoroškim srečanjem gospodarstvenikov

Ljubljana — Slovenska gospodarska zbornica že vrsto let sodeluje z italijanskimi pokrajinskimi zbornicami. Pred nekaj meseci so, zato da bi odnose se poglabili, italijansko-jugoslovansko zbornico Italjug-jugital, ki je imela sedež v Milanu, preimenovali v A.C.C.O.A. (Združenje gospodarskih zbornic z obeh strani Jadrana). Znotraj tega združenja je tudi oddelek za Slovenijo, ki ima delegacije v Trstu, Gorici in Ankoni. Statut so sprejeli junija, vendar konkretnih srečanj oziroma pogovorov z Gospodarsko zbornico Slovenije do zdaj se ni bilo. Na lastno pobudo so v Italiji ustanovili se dve zbornici, obe v Rimu.

Prva se imenuje Italijansko-slovenska gospodarska zbornica, združuje pa večja industrijska podjetja. Njeni predstavniki so bili v poletnih mesecih na obisku v Ljubljani, kjer so obiskali nekaj ministrstev, predvsem pa so jih zanimala naložbe v elektroniko in telekomunikacije. Kot nam je povedala Jelka Kraigher, ki je pri GZS zadolžena za ekonomske stike z Italijo, pisnih ponudb ta zbornica do zdaj se ni poslala. Druga zbornica pa združuje mala in srednja podjetja. Na GZS za slednjo sicer vedo, z njenim načinom

Zbornice se financirajo s prispevki članic, torej podjetij. Sredstva za vlaganje v tuje gospodarstvo lahko zagotavljajo zasebna finančna podjetja, lahko pa gre tudi za sredstva italijanske vlade, namenjena za razvoj vzhodnoevropskih gospodarstev. Ze bivši italijanski zunanji minister Gianni de Michelis je spodbujal

dela, s članstvom povezanostjo s slovenskimi podjetji pa se niso seznanjeni. Podrobnejše informacije pričakujejo 20. novembra. Takrat se bodo slovenska podjetja predstavila na srečanju (prireja ga prav omenjena zbornica), ki bo v bližini Benet.

Zelje v GZS so različne. Najprej so razmisljali o ustanovitvi gospodarskega predstavništva v Milanu. Za to bi seveda potrebovali finančno podporo države. Vendar zaradi neusklajenosti med GZS in vlado oziroma zunanjim ministrstvom - v slednjem zaradi pomanjkanja denarja razmisljalo o tem, da bi delo gospodarskih predstavništva opravljale ambasade - do zdaj tega vprašanja niso razrešili. Italijanska zakonodaja pri ustanavljanju zbornic ne pozna nobenih pravnih omejitev.

Zbornice se financirajo s prispevki članic, torej podjetij. Sredstva za vlaganje v tuje gospodarstvo lahko zagotavljajo zasebna finančna podjetja, lahko pa gre tudi za sredstva italijanske vlade, namenjena za razvoj vzhodnoevropskih gospodarstev. Ze bivši italijanski zunanji minister Gianni de Michelis je spodbujal

ALENKA L. JAKOMIN

projekt Pentagonale (kasneje Heksagonale), kjer so za države članice predvideli precej denarja.

Za italijanske ponudbe, ki so jih Sloveniji predstavile v poletnih mesecih bi prišel v postev zakon 212, ki predvideva državna sredstva za tehnično pomoč (za tri leta). Za Slovenijo je prejšnja italijanska vlada namenila približno 10 milijard lir, zaradi letošnjih proračunskih sprememb pa se je po nekaterih informacijah znesek zmanjšal oziroma se preusmeril drugam ali celo porabil. Slovenska stran je svoje projekte predložila že julija, v avgustu pa je Ljubljano obiskala organizacija Mondimpresa iz Rima.

Ta usklajuje delo italijanskih zbornic, ki sodelujejo z tujino. Njegovi predstavniki so slovenskemu ministrstvu za tehnologijo predlagali izdelavo projekta, ki bi utrdil sodelovanje italijanskih industrijskih podjetij z malimi in srednjimi podjetji iz Slovenije. Slovenska stran je prvi rok za oddajo konkretnih projektov zamudila.

Možnosti in ponudb je veliko. Zadnja ponudba, ki je prispela iz Italije v Slovenijo, je ustanovitev

gospodarske zbornice za Slovenijo. Ta naj bi sodelovala z GZS in pomagala pri promociji slovenskega gospodarstva, solanju podjetnikov in sklepanju poslovnih povezav; s časom naj bi se pridružila sistemu italijanskega združenja zbornic, ki poslujejo s tujino. Ideja je sveža, zato je upravni odbor GZS se ni obravnaval.

Ker se je v zadnjem letu zanimanje podjetnikov na obeh straneh meje povečalo, je GZS oziroma njen oddelek za izobraževanje CZT iz Radencev, v sodelovanju z organizacijo Mondimpresa pripravil srečanje italijanskih in slovenskih podjetnikov, ki bo 13. in 14. novembra v Portorožu. Poleg kratkih predavanj o možnostih gospodarskega sodelovanja med Slovenijo in Italijo, predstavitev privatizacije in tujih naložb pri nas, bo potekala tudi meddržavna borza poslov. Udeleženci srečanja se bodo seznanili z institucijami in instrumenti financiranja gospodarskega sodelovanja. Organizatorji o poskrbeli tudi za delo po skupinah v obliki okroglih miz po panogah. Skratka, ponuja se priložnost iskanja novih poslovnih partnerjev in sodelovanja z Italijo. Morda bodo tokratni dogovori obrodili več sadov.

Foto: Srdan Živulović/TRIO

KMEČKA ZVEZA / NASTOPIJ JE ČAS OBIRANJA OLJK

V torkli Kmetijske zadruge priprave na oljčno sezono

Edina stiskalnica v FJK ima tudi laboratorij za analizo olja

Nastopil je čas obiranja oljk. Letosnji pridelek na Trzaskem kaže zelo dobro, ce ne celo odlično, saj bo po predvidevanjih dvakrat večji od lanskega, pa tudi kakovost oljk bi morala biti nadpovprečno dobra. Pri obiranju oziroma pobiranju oljčnega pridelka bodo na vrsti najprej zgodnje sorte, kot so na primer "leccino", "pendolino", "frantoio" in "moraiolo", nakar bodo sledile druge domače sorte, predvsem "belice", ki se pri nas gojijo v največji meri. K sreči je nevarnost napada oljčne muhe letos minila brez kakšnih pomembnejših posledic, tako da so plodovi zdravi in obilni.

V edini stiskalnici

(torkli) v deželi Furlaniji-Juljski krajini, to je v stiskalnici Kmetijske zadruge v trzaski industrijski coni so priprave za začetek iztiskanja oljk že v polnem teku. Predelovalna zmogljivost torkle Kmetijske zadruge znaša 50 stotov oljk v osmih urah v kontinuiranem ciklu. Ker bo pridelek nedvomno obilen in ker pričakujejo, da bodo pripeljali svoje oljke v torklo Kmetijske zadruge tudi pridelovalci oljk iz sosednje Furlanije in iz Brd, kjer so v zadnjih letih precej povečali oljčne nasade, in to tudi zaradi ustreznih spodbujevalne politike v okviru načrtov Deželne ustanove za razvoj kmetijstva, bo stiskanje - kot nam je pove-

dal predsednik zadruge Boris Mihalic - potekalo v dveh turnusih, da bo delo šlo hitreje od rok, saj je znano, da je donos večji, cim manj časa poteče od obiranja do stiskanja oljk. S poskusnim stiskanjem se medtem že začeli, redno delo pa naj bi steklo nekje po 24. novembru, ker se pri nas obiranje ze po tradiciji zacenja takoj po sv. Katerini. Kmetijska zadruga tudi obveča vse pridelovalce oljk, da je pri torkli na razpolago tudi laboratorij za analizo pravkar iztisnjene olja, tako da bo vsak pridelovalec vedel, kaksne kakovosti je njegovo olje, kar je tudi v skladu z novim zakonom, ki

določa, kaksne lastnosti mora imeti olje za ustrezno klasifikacijo.

Letosnje cene za stiskanje oljk v torkli trzaski Kmetijske zadruge bodo zaradi povečanih proizvodnih stroškov nekoliko višje od lanskimi, bodo pa se vedno v bistvu pod mejo realnih stroškov. K majhnemu dvigu cen je bilo vodstvo Kmetijske zadruge prisiljeno tudi zato, ker iz suhih blagajin krajevnih, deželnih in državnih ustanov ni pričakovati prispevkov. Vsekakor pa bodo tudi nove cene stimulative oziroma za člane Kmetijske zadruge ugodnejše kot za nečlane, ki pa lahko postanejo člani v vsakem trenutku, tudi ob tej priložnosti.

KZ / PO OKOLIŠKIH OBČINAH

Tečajji za izpite o uporabi protizajedalskih sredstev

Ceprav je bila uvedba tim. "poljske knjizice" (quaderno di campagna) - ki bo obvezovala uporabnike protizajedalskih sredstev, da vanjo vpišujejo nakupe, uporabo in ostanke teh sredstev - odložena na leto 1994, je se v veljavi določba, po kateri je treba za nakup teh sredstev prve in druge stopnje strupenosti imeti posebno dovoljenje (patent). Do dovoljenja se pride na osnovi izpita pri Pokrajinskem kmetijskem nadzornistvu.

Ker so v zadnjem času precej zaostri pogoje za opravljanje ustreznega

izpita, namerava Kmečka zveza v sodelovanju s Pokrajinskim kmetijskim nadzornistvom in Opazovalnico za rastlinske bolezni pripraviti nekaj hitrih tečajev (v Nabrežini, Zgoniku in Dolini) z namenom, da tiste, ki nameravajo doseči potrebni izpit, seznanijo z vso tematiko.

Kmečka zveza bo točne datume teh tečajev se sporočila, vendar vse zainteresente ze sedaj vabi, naj se zglasijo (tudi po telefonu) v njenih uradih in s svojo prijavo omogočijo sestavo seznama udeležencev.

KZ / DAVKI IN PRIJAVE

Kmečka zveza opozarja svoje člane na zapadlosti

Do konca novembra je treba poravnati predujem (acconto) za davka IRPEF in ILOR za leto 1992. Predujem v višini 98 odst. je dolžan plačati tisti, ki ima dohodka IRPEF vec kot 100.000 lir oziroma dohodka ILOR vec kot 40.000 lir. Kdor izpolnjuje davčni obrazec 740 pri KZ, bo dobil v prihodnjih dneh obvestilo, kdaj bo lahko v njenih uradih zadostil tej obveznosti.

Kdor tega se ni storil v roku do 30. septembra, mora najkasneje do 15. decembra poravnati izredni davek na nepremicnine ISI, seveda z

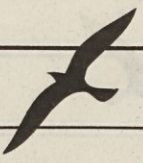
doplacilom 3 odst. na dohodek znesek. KZ bo za svoje člane to obveznost opravljala do 11. decembra.

Ker je zganjekuha ze v teku, obvešča KZ svoje člane, da so pristojbine na zganjekuhu ostale enake lanskim. Za vsak liter čistega zganja je treba plačati 9.282 lir. K temu je treba dodati obvezno dovoljenje za zganjekuhu, ki stane 63.000 lir in se dva koleka za skupnih 30.000 lir. Prosnje je treba nasloviti na Tehnični finančni urad vsaj 5 dni pred začetkom kuhanja.

BTP

BUONI DEL TESORO POLIENNALI
S TRILETNO ZAPADLSTJO

- BTP so obveznice s koriščenjem 1. oktobra 1992 in zapadlostjo 1. oktobra 1995.
- Obveznice dajejo letno 12% bruto obresti izplačljive v dveh posticipiranih šestmesečnih obrokih.
- Obveznice so dodeljene z dražbo, ki je rezervirana bankam in drugim pooblaščenim operaterjem.
- Dejanski letni donos BTP znaša 10,78%, če bodo obveznice prodane po ponujeni ceni.
- Cena, ki bo iznešena na dražbi in efektivni donos bosta objavljena v časopisju.
- Obveznice se lahko rezervirajo pri okencih Banca d'Italia ali pri bančnih zavodih do 13.30 dne 16. novembra.
- Obveznice BTP se koristijo s 1. oktobrom; ob vplačilu (19. novembra) bo treba doplačati poleg cene, iznešene na dražbi, tudi do takrat dozorele obresti. Te bodo privatniku izplačane ob prvem šestmesečnem obroku.
- Za rezervacijo in nakup obveznic ni predvidena nikakršna provizija.
- Obveznice so v ponudbi v svežnjih po minimum 5 milijonov lir.
- Podrobnejše informacije nudijo banke.

MENJALNIŠKI TEČAJI

11. novembra 1992

Table of exchange rates for various banks (A Banka, Akont, Banka Vipa d.d., etc.) listing rates for Nemška marka, Avstrijski šiling, and Italijanska lira.

BANKA SLOVENIJE

Tečajna lista št. 219 z dne 11. novembra 1992 — Tečaji veljajo od 12.11.1992 od 00.00 ure dalje

Table of exchange rates for Banka Slovenije, categorized by 'ZA DEVIZE' (foreign currencies) and listing various countries and their respective rates.

Opomba: Tečaj hrvaškega dinarja se uporablja za izkazovanje rezultatov iz poslovanja z Republiko Hrvaško, kjer je omenjena valuta plačilno sredstvo.

Cena za vpis v odstotkih in tekoča nominalna vrednost dvodelnih blagajniških zapisov Banke Slovenije na dan 12. NOVEMBRA 1992

Table showing interest rates and nominal values for two types of bank deposits (1) and (2) as of November 12, 1992.

MENJALNI TEČAJ ZA HRD

Table of exchange rates for gold (HRD) for various banks (Abanka, Bela vrtnica, Burin club, etc.) as of November 11, 1992.

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

Table of exchange rates for Tržaska kreditna banka, categorized by 'v LIRAH' (in lire) for various currencies.

TEČAJ TOLARJA V TUJINI

Table of exchange rates for the Slovenian tolar in foreign countries (Avstrija, Italija, etc.) as of November 11, 1992.

DEVIZNI TRG BEOGRAD

Table of exchange rates for the Belgrade foreign exchange market as of November 10, 1992.

ZVEZA BANK CELOVEC

Table of exchange rates for Zveza bank Celovec, categorized by 'v ŠILINGIH' (in shillings) for various currencies.

KMEČKA BANKA - GORICA

Table of exchange rates for Kmečka banka Gorica, categorized by 'v LIRAH' (in lire) for various currencies.

MEDPODJETNIŠKI TRG

Tečajna lista Ljubljanske banke d. za obračun deviznih prilivov in odlivov podjetij

Table of exchange rates for the inter-company market, categorized by 'ZA DEVIZE'.

Table of exchange rates for SKB Banka d.d. categorized by 'ZA DEVIZE'.

Tečajna lista za odkup in prodajo deviz podjetij

Table of exchange rates for the purchase and sale of foreign currencies by companies.

Devizni tečaji za USD, ATS, IT in CHF so določeni na podlagi srednjih tečajev po trenutno veljavni tečajnici Banke Slovenije...

MILANSKI DEVIZNI TRG

Table of exchange rates for the Milan foreign exchange market, categorized by 'v LIRAH'.

FRANKFURTSKI DEVIZNI TRG

Table of exchange rates for the Frankfurt foreign exchange market, categorized by 'v DEM' (in Deutsche Marks).

NARODNA BANKA HRVAŠKE

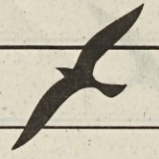
Table of exchange rates for the National Bank of Croatia, categorized by 'ZA DEVIZE'.

NARODNA BANKA MAKEDONIJE

Table of exchange rates for the National Bank of Macedonia, categorized by 'ZA DEVIZE'.

Tečaj velja danes: *

opombe: Tečaji veljajo za jugoslovanski dinar.

NOVICE

Aktualni vidiki razvoja Slovenije

Ekonomsko-poslovna fakulteta v Mariboru se je po zgledu evropskih in ameriških fakultet odločila vzdrževati tesnejše stike s svojimi diplomanti. Prirejali bodo podiplomska posvetovanja in seminarje na temo Ekonomija, podjetništvo in management, na katerih bodo profesorji in raziskovalci Ekonomsko-poslovne fakultete predstavili novosti na področjih, ki jih preučujejo in razvijajo. Prepričani so, da bo kar se da hiter prenos znanja iz fakultete v prakso vse pomembnejši za uspehe gospodarstva. Letosnjemu posvetovanju so dali naslov Aktualni vidiki razvoja Slovenije.

Električne naprave

Tehnična fakulteta - ERI, Institut za močnostno elektrotehniko, Laboratorij za računalniško načrtovanje elektromagnetnih naprav, po sklepu personalnega jadra raziskovalnega polja Električne naprave organizira prvo slovensko posvetovanje z naslovom Električne naprave. Posvetovanje bo v Mariboru 19. in 20. novembra letos. Osnovni namen posvetovanja je v izboljšanju prenosu znanja med raziskovalnimi institucijami in gospodarstvom.

Raziskovanje flore

Botaniki, ki preučujejo floro in vegetacijo Slovenije, se bodo sestali v soboto, 14. novembra 1992, ob 9. uri v predavalnici v pritličju Filozofske fakultete na Askercevi 12. Po kratkem odmevu na simpozij Flora in vegetacija Slovenije, ki je bil od 24. do 26. septembra letos v Krškem, bodo razpravljali o pozitivni publicistične dejavnosti na področju raziskovanja flore Slovenije. Ze dalj časa ugotavljajo zaostanek v sistematičnem objavljanju florističnih najdb, kar predstavlja vse večjo oviro ne samo za teoretične, temveč vse bolj tudi za uporabne discipline, npr. varstvo okolja.

Slovensko zdravniško društvo v svetovnem združenju

Na 14. skupščini Svetovnega zdravniškega združenja (World Medical Association) 1. oktobra 1992 v Marbelli, Španija, sta predstavnik Slovenjskega zdravniškega društva prof. dr. Anton Dolenc in doc. dr. Marjan Premik, dosegla polnopravno članstvo v tej ugledni organizaciji. Sprejem v Svetovno zdravniško združenje ni samodejen rezultat nacionalne oz. državne osamosvojitve, temveč plod 130-letnega organiziranega urejanja poklicnih, strokovnih in etičnih vprašanj, povezanih z obstojem in delom Slovenskega zdravniškega društva. To pomembno priznanje za slovenske zdravnike pomeni večjo mednarodno, kulturno in poklicno povezanost ter tudi prevzem etične in tehnološke odgovornosti na hitro razvijajočem se področju medicine v svetu, ki je poln dilem in nasprotujočih si interesov.

Stomatološka sekcija

V vključevanju Slovenije v mednarodno znanstveno in strokovno sodelovanje je aktivna tudi Stomatološka sekcija Slovenskega zdravniškega društva. Na rednem letnem kongresu Svetovnega stomatološkega združenja (FDI) v Berlinu od 20. do 26. septembra 1992 je Slovenija postala redna članica te pomembne nevladne asociacije in edina od vseh na novo sprejetih držav dobila takoj glasovalno pravico. Slovenskim stomatologom so odprli vrata v ekspertne skupine FDI, ki tesno sodelujejo s Svetovno zdravstveno organizacijo. Dobivali bodo vsa poročila in vse podatke, ki jih bodo potrebovali pri načrtovanju in izvajanju zobozdravstvenega varstva v Sloveniji. Članstvo v FDI je tudi eden od pogojev pri vseh bodočih strokovnih in stanovskih povezavah med stomatološkimi združenji iz vsega sveta.

Fazna poročila

Ministrstvo za znanost in tehnologijo sporoča, da je poslalo raziskovalnim organizacijam navodila za pripravo faznega poročila o raziskovalnih rezultatih opravljenega raziskovalnega dela za znanstveno-raziskovalne projekte v letu 1992. Rok za oddajo je 15. december 1992. Skladno s petletnimi pogodbenimi o financiranju usmerjenih raziskovalnih programov, URP-jev, bodo navodila za zbirno poročilo o znanstvenih rezultatih za obdobje od leta 1987 do 1992 poslana raziskovalnim organizacijam v začetku novembra letos. Rok za oddajo je 31. januar 1993.

Definiranje nadaljnjega razvoja

Zveza geografskih društev Slovenije je organizirala v sodelovanju z Geografskim inštitutom Antona Melika ZRC SAZU, Oddelkom za geografijo ter arheologijo Filozofske fakultete in oddelkom za geodezijo (KFK) Univerze v Ljubljani 22. oktobra enodnevni simpozij GIS v Sloveniji. Namen simpozija je bil zbrati raziskovalce, pedagoške, strokovnjake, uporabnike in proizvajalce tehnologije geografskih informacijskih sistemov (GIS) iz Slovenije, s ciljem dobiti pregled nad tovrstnimi dejavnostmi, izmenjati izkušnje, spodbuditi sodelovanje in definirati nadaljni razvoj.

Obisk posebne misije UNESCO v Sloveniji

Organizacija Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo - UNESCO se je odzvala pozicijo Slovenske nacionalne komisije za UNESCO, da priskoci na pomoč pri organiziranju solanja begunskih otrok v Sloveniji.

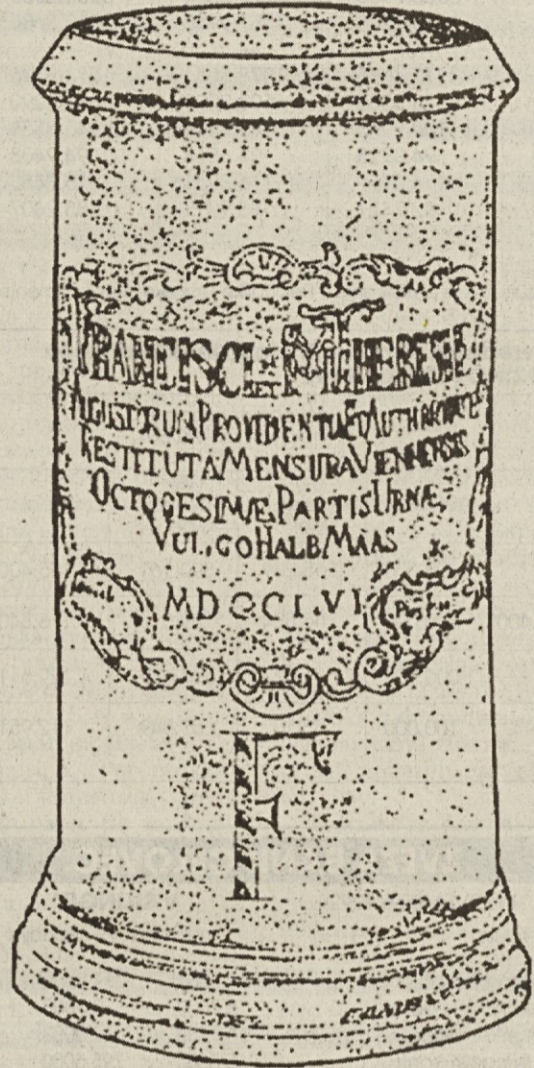
Generalni direktor UNESCO Federico Mayor se je odzval pozivu in sklenil aktivirati UNESCO na tempodročju, na katerem se v preteklosti ni neposredno vključeval. Tako je na obisku v Sloveniji posebna misija UNESCO, ki jo vodi g. Jan Martenson, visoki funkcionar Združenih narodov. Slovenska nacionalna komisija za UNESCO, ki ima sedež na Ministrstvu za znanost in tehnologijo, je pripravila v sodelovanju z Ministrstvom za solstvo in sport, Uradom za priseljenke in begunce, RK Slovenije in Ministrstvom za zunanje zadeve obsiren program obiskov in razprav o izobraževanju otrok beguncev.

Servis MZT - Novic./32

MEROSLOVJE / RAZVOJ MEROSLOVJA V ČASU TEREZIJSKO-JOŽEFINSKIH REFORM V SLOVENSkih POKRAJINAH

Terezijanske merske normale v zgodovini Slovencev

MARTIN SEVER

Prototip posode za polovico dunajskega bokala

Vsakdo ve, da so bili naši kraji do konca prve svetovne vojne leta 1918 del avstro-ogrske monarhije. Na ta način je zgodovina in razvoj meroslovja v avstro-ogrski monarhiji obenem del zgodovine in razvojale pri tem določene posebnosti; nanje bomo opozorili in jih se posebej navedli, kadar bo to potrebno.

Cesarica Marija Terezija (1740-1780) je bila hči karla VI. (1740-1740). Bila je izjemna vladarska osebnost. Leta 1740 je postala vladarica cesarstva, ki je bilo na robu propada. Stara je bila komaj 23 let. Cesarstvo je bilo obdano s sovražni, armada oslabilena, finance v razsulu, ljudstvo pa nezadovoljno.

Kljub temu ji je v stiri-desetih letih uspelo privedi e zaostalosti v napredno in moderno državo tistega časa. S svojo prirojeno gospodovalnostjo, z neutrudnim delom in z visoko razvitim občutkom dolžnosti in odgovornosti se je odločno posvetila ustvarjanju novega reda v cesarstvu. Vsem področjem javnega življenja, umetnosti in znanosti je vtisnila svoj pečat. Veliko njenih idej je bilo tako

daljnovidno zasnovanih, da so se danes sodobne in naceloma uporabne.

To velja tudi za področje meroslovja. Ze predhodniki cesarice Marije Terezije so si večkrat prizadevali, da bi poenotili mere in merstvo ter tako odpravili nepredstavljeni kaos, spehi teh prizadevanj pa so bili krajevno in časovno zelo omejeni.

Marija Terezija se je lotila problema velikosarski predhodniki. Svojo dejavnost pri poenotitvi mer in meroslovja je sistematično usmerila na celotno območje dednih dežel, kar je bilo tiste čase videti utopično in neizvedljivo.

Zahtevanega poenotitve merstva se ni lotila samo rutinsko, temveč z vsem srcem in zavzetostjo. Leta 1773 je nek uradnik dunajskega dvornega arhiva zapisal: »Znano je, da leži nasemu cesarskemu veličanstvu naši najcastitljivejši gospe zelo pri srcu želja, da bi v vseh cesarskih dezelah uvedla enotne uteži in mere«.

Osnovna ideja, ki naj bi vodila k poenotitvi meroslovja, je bilo uveljavljanje dunajskega oziroma spodnjeavstrijskega merskega sistema

Cesarica Marija Terezija (1740-1780)

v celotni monarhiji. V ta namen je bilo potrebno najprej urediti nizjeavstrijski merski sistem, ki je bil razdrobljen na številna mesta in fevde.

Pri tem je bil po vsej sreči Dunaj močno industrijsko, gospodarsko in

politično središče. Dunajske mere in uteži so bile zato poznane vsem večjim trgovcem v Evropi.

Druga srečna in ugodna okoliščina je bilo takrat tudi delovanje dunajskega univerzitetnega

profesorja, patra S. J. dr. Josepha Franza, ki je bil odličan strokovnjak, profesor matematike, astronomije in eksperimentalne fizike. Zaradi tega je imel bogate strokovne osnove za vse meroslovne aktivnosti. Profesor Franz je odlov celotni monarhiji.

Logika poenotitve mer in njihovega uvajanja je zahtevala najpoprej definiranje novih mer, potem pa njihovo fizično predstavitev vsem uporabnikom.

Marija Terezija je leta 1756 zaupala to nalogo profesorju Franzu.

Franz je se istega leta pripravil vsa izhodišča za enotne mere in uteži, tako da je zbral in ugotovil kar najbolj natančne vrednosti takrat veljavnih mer in uteži na raznih manjših področjih. Nameraval je izdelati kar najbolj natančne normale ali prototipe teh mer oziroma merskih enot. Danes bi takim normalam rekli »primarni etaloni«, seveda pa v tem zapisu ostajamo pri starih in takrat udomacenihih.

Dejansko so bile leta 1756 na osnovi Franzovih izhodišč in pod njegovim vodstvom izdelane skupine prototipnih mer. Vsi ti prototipi, ki so jih izdelali pod Franzovim vodstvom so nosili oznako »A«.

STANDARDI / MEDNARODNI STANDARDI IN SLOVENC

Promocija slovenskih standardov in meril

»Standardizacija pomeni komunikacijo, jezik, ki nam omogoča večplastno komuniciranje«, je na slovesnosti ob svetovnem dnevu standardizacije poudaril profesor doktor Peter Tancig, slovenski minister za znanost in tehnologijo. »Za vsebino slovenske uveljavitve v svetu naj bo značilna normalnost, kakovost in edinstvenost, a hkrati tudi izmerljivost in primerljivost. Zato pa potrebujemo standarde«. Promocija v Cankarjevem domu 14. oktobra je bila namenjena prav predstavitvi slovenskih standardov z oznako SLS EN 45000 kot temeljev za oblikovanje slovenskega sistema preizkušanja in certificiranja.

Ministrstvo za znanost in tehnologijo je za ustanovitvijo dveh uradov - Urada za standardizacijo in Urada za varstvo industrijske lastnine - prevzelo zahtevno in odgovorno nalogo. Slovenska standardizacija je integralni del evropske in mednarodne standardizacije, zato mora prilagoditi svoj razvoj, organiziranost in metode delovanja razvoju ter pravilom evropske in mednarodne standardizacije. Postala je članica Mednarodne organizacije za standardizacijo (ISO) in Mednarodne elektrotehniške komisije (IEC). Z dosedanjim strokovnim delom in resitvami na področju nacionalne standardizacije in vključevanja v mednarodni prostor postajamo model za države vzhodne in srednje Ev-

rope, ki iz socialistične prehajajo v tržno ekonomijo. »Mednarodni standardi so ključ, ki odpira trge«, je opozoril prof. dr. Peter Tancig in ob koncu dodal: »Uspeli smo zaradi izredne povezanosti slovenske stroke, posameznikov, ustanov in podjetij. Sprejeta programska izhodišča pa nam omogočajo nadaljevanje nase dejavnosti«.

O zahtevnem in intenzivnem strokovnem delu v zadnjih šestih mesecih od ustanovitve Urada za standardizacijo in meroslovje je spregovoril direktor Peter Palma. Med najpomembnejšimi aktivnostmi je izpostavil pripravo zakona o standardizaciji ter delo tehničnih odborov, ki delujejo skladno in sčasno z delovanjem pripadajočih mednarodnih in evropskih tehničnih odborov. Trenutno je oblikovanih 31 takih odborov, ki pokrivajo področje 105 mednarodnih. V svetu je bilo fidoslej sprejetih 110.000 mednarodnih

standardov, cilj slovenske standardizacije pa obsega 5.000 za nas najpomembnejših. Tik pred izidom je serija slovenskih standardov sistema kakovosti ISO 9000. Poročal je tudi o soglasnem sprejemu USM v članstvo ISO ter IEC, do konca leta pa naj bi se slovenska standardizacija priključila tudi evropskima CEN-u in CENELEC-u.

O postopkih oblikovanja, delu in nalogah tehničnega odbora QAS, ki je pripravil nove slovenske standarde, je govoril predsednik tega odbora Peter Kunc. Za izdajo teh 7 slovenskih standardov so pridobili pisno dovoljenje Evropske organizacije za standardizacijo CEN. Poudaril je uspešno sodelovanje strokovnjakov iz raznih slovenskih institucij in se se posebej zahvalil članom tehničnega odbora - Stefki Kolenko, Petru Merljaku, ki sta pripravila delovne osnutke (DLSL) in sekretarki

tehničnega odbora Kati Milek-Pajk in Janezu Waggerju, ki je poskrbel za izdelavo standardov. Trenutno pa se pripravljajo četrto 15 slovenskih standardov, katerih osnutki so že na voljo

Skratka, vzpostavljeni so temelji nacionalnega sistema standardizacije, ki so kompatibilni z evropskimi in svetovnimi. Ob zaključku slovesnosti je Peter Kunc slovesno izročil serijo slovenskih standardov ministru prof. dr. Petru Tancigu.

Zaključna razprava je pokazala precejšnje zanimanje za delo urada in nekaj dopolnilnih pobud. Vsi udeleženci so prešli programska izhodišča, v katerih so predstavljene usmeritve za delo urada in drugih strokovno-znanstvenih institucij s področja merilnih tehnik. Vsi predlogi so obogatili delo strokovnjakov. Stojimo namreč na pragu odprtih trgov, ki nam zagotavljajo promocijo le, če sprejmemo te standarde.

Minister za znanost Peter Tancig in direktor USM Peter Palma

TEHNIKA / ZAKONODAJA O TIPIH VOZIL

Homologacija vozil v Sloveniji

MIHA LUKMANN

Vozilo je izdelek, namenjen široki splošni uporabi. Zato mora biti izdelan tako, da ga lahko uporablja (po ustreznem uvajanju) praktično vsak odrasel clovek. Hkrati pa je vozilo tudi izdelek, ki lahko povzroči nevarnost tako za uporabnika kot tudi za ostale udeležence v promet in za okolje. Poleg tega je vozilo tudi zelo zahteven izdelek, saj je sestavljeno iz veliko različnih sestavnih delov.

Zaradi vseh teh razlogov - v glavnem pa zaradi zaščite cloveka in okolja - so bili izdelani določeni predpisi, ki urejajo gradnjo vozil in njihovih sestavnih delov. Mednje poleg splošnih tehničnih standardov sodijo se Pravilniki Ekonomske komisije združenih narodov za Evropo (pravilniki ECE) in Direktive Evropske gospodarske skupnosti (direktive EEC).

Pravilniki ECE so sestavni del Sporazuma o sprejemanju enotnih pogojev za tipsko odobravanje in medsebojno priznavanje tipskih odorenj za opremo in dele motornih vozil, ki je bil sprejet v Zenevi 20.3.1958. K temu sporazumu je leta 1962 pristopila tudi Jugoslavija. V posamezni državi, ki je sprejela ta sporazum, so veljavni le tisti pravilniki, ki jih je ta država posebej sprejela. Direktive EEC pa so obvezne za vse članice Evropske gospodarske skupnosti.

Posamezni pravilniki ECE so praktično enaki direktivam EEC, ki urejajo isto področje.

Glede na to, da R Slovenija se ni članica ES, je pa članica OZN, veljajo pri nas isti pravilniki ECE, ki jih je do 25.6.1991 sprejela se SFJR in seveda kasneje tudi tisti, ki jih bo R Slovenija se sprejela. Od skupno 88 pravilnikov ECE je trenutno v R Sloveniji veljavnih nekaj nad 40.

Določila teh pravilnikov so oz. se bodo vključena v naso nacionalno zakonodajo s področja vozil. Ta zakonodaja je trenutno pred temeljito posodobitvijo, tako da bo v glavnem taka kot v drugih zahodnoevropskih državah.

Del te zakonodaje bodo tudi predpisi o tem, da mora vsako vozilo, ki se proda ali uvozi v R Slovenijo ustrežati predpisom, ki veljajo v R Sloveniji. To pomeni, da si bo moral proizvajalec oz. uvoznik vozila pri skrbeti certifikat o tipski odobritvi vozila, na osnovi katerega bo potem za vsako proizvedeno ali uvozeno vozilo, name-njeno uporabi v R Sloveniji, izdal izjavo o ustreznosti vozila. Ravno tako pa si bo moral tako izjavo pridobiti vsak individualni uvoznik, izdelovalec ali predelovalec vozila. Brez nje namreč v prihodnje ne bo mogoca prva registracija v Sloveniji.

Namen te zakonodaje je v R Sloveniji prepri-

ti trajno uporabo tistih vozil, ki ne ustrezajo nasi veljavni zakonodaji.

To pomeni, da bodo morali proizvajalci oz. uvozniki za slovensko trzišče izdelovati oziroma uvazati samo taka vozila, ki v celoti ustrezajo trenutno veljavnim predpisom v R Sloveniji. Tak certifikat o tipski odobritvi si bo moral uvoznik pridobiti se pred uvozom nameravane količine vozil. Zacsno bo lahko uvozil eno vozilo. Kot predstavnik določenega tipa ga bo moral podvreči ustreznemu strokovnemu pregledu, na katerem bodo ugotovili, ali ustrezajo slovenskim predpisom. Iz tega praktično sledi, da bo moral ze pri dogovorih s tujim proizvajalcem vozil ugotoviti ustreznost vozil s predpisi, sicer vozil ne bo mogoce uvoziti.

Posebno pozorni bodo morali biti individualni uvozniki vozil, saj se boood morali se pred uvozom vozila prepričati, ali le-to res ustreza našim predpisom, sicer se jim bo lahko zgodilo, da na individualnem strokovnem pregledu vozila ne bodo dobili izjave o njegovi ustreznosti in ga nato ne bodo mogli registrirati in uporabljati, ampak ga bodo morali zopet izvoziti.

Proizvajalci oz. predelovalci vozil pa bodo morali ze ob načrtovanju upoštevati veljavne predpise. Le tako bo mogoce povecati pasivno varnost.

GLEDALIŠČE

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM
JUTRI: 13. t.m. ob 20.30 uri (Kosovelova dvorana) Adriano Banchieri: Festino- marginalna komedija, Hortus Musicus iz Celovca. Cena vstopnic 250 SIT.
 13. november ob 21.30 uri (Klub CD) Zagreb kabaret, dramaturgija Drago Zagar, režija, teksti in glasba Zagreb kabaret. Cena vstopnic 250 SIT.
 V PRIHODNIH DNEH: 30. t.m. in 1. 12. (Gallusova dvorana): Kralj Lear, avtor projekta Radko Polić, režija in dramaturgija Dušan Jovanović. Vstopnice so ze v prodaji! Cena vstopnice 600, 500, 400 SIT, za dijake in studente z izkaznico CD bo na razpolago omejeno stevilo vstopnic po 200 SIT.
 Informacije vsak delovnik od 13. do 20. ure, ob sobotah od 9. do 14. ure in uro pred zacetkom predstave; tel. 061/222-815.

KD SPANSKI BORCI
 V PRIHODNIH DNEH: 20. t.m. ob 20.00 uri gostovanje Prešernovega gledališča Kranj s predstavo R. Cooney: Zbezi od zene. Informacije in rezervacije na tel.: 061/448-920.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO
 DANES: ob 19.30 uri (studentski B) M. Fray: Hrup za odrom, režija B. Kobal.
JUTRI: ob 19.30 uri (izven in konto) M.Fray: Hrup za odrom.
 V PRIHODNIH DNEH: 14. t.m. ob 19.30 uri (izven in konto) E. Kishon: Bil je skrjanec, režija B.Kobal. Cena vstopnic od 420 do 600 SIT. Informacije in rezervacije na tel. 061/158-222.

SENTJAKOSKO GLEDALIŠČE
 V PRIHODNIH DNEH: 14. t.m. ob 16. uri premiera otroške igre P. Golia in T. Parkljic: Srce igrack, režija Eva Skofic— Maurer. Vstopnice so ze v prodaji. Cena vstopnic za otroke od 150 do 200, za odrasle od 200 do 300 SIT. Informacije in rezervacije po 17. uri na tel. 061/312-860.

DRAMA SNG
 DANES: ob 11. (zaključena za osnovno solo) in 16. uri (za Srednjo zdravstveno solo) William Shakespeare: Timon Atenski.
 V PRIHODNIH DNEH: 13. in 14. t.m. ob 19.30 uri (izven in konto) W. Shakespeare: Timon Atenski. Informacije in rezervacije na tel. 061/221-462.

MALA DRAMA
 DANES ob 20. uri (za izven in konto) Aldo Nicolai: Blagi pokojniki, dragi mozje. Melodramski nastop Polone Vetrlih.
 Vstopnice so ze v prodaji. Informacije in rezervacije vsak delovnik od 11. do 12. ure ter od 18. ure do pricetka predstave na tel. 061/221-511.

SLOVENSKO MLADINSKO GLEDALIŠČE
 DANES: ob 20.00 uri (zaključena predstava za Gospodarski vestnik) Claudio Cinielli: Mani D' Opera.
 DANES ob 12. in 19. uri gostovanje v Sevnici s predstavo Peter Weiss: Noc gostov, režija V. Taufer. Informacije in rezervacije na tel.: 061/310-610.

KUD FRANCE PRESEREN
 DANES: ob 21.00 ure predstava Tarzan v epizodi Veliki mrhovinar, Gledališče Ane Monro. Cena vstopnice 400 SIT. Informacije na tel.: 061/332-288. Ponovitev 14. t.m.

TRST
KULTURNI DOM
 Slovensko stalno gledališče
 DANES: ob 16. uri za abonma red I: Aldo Nicolai, Hamlet v pikantni omaki - v izvedbi SSG.

GLEDALIŠČE ROSSETTI
 Stalno gledališče FJK
 DANES: ob 20.30 : Bohumil Hrabal, Una solitudi- ne troppo rumorosa - izvaja Stalno gledališče FJK v sodelovanju z Gledališko zadrugo iz Sardinije in Miteffestom iz Cedada V glavni vlogi Paolo Bonacelli. Režija Giorgio Pressburger. V abonmaju: odrezek st. 3. Red cetrek.

GLEDALIŠČE CRISTALLO
 DANES: ob 20.30: Carpinteri in Faraguna, Putei e putele. V glavnih vlogah Ariella Reggia, Orazio Bobbio, Mimmo Lo Vecchio in Gianfranco Saletta. Režija Francesco Macedonio.
 V PRIHODNIH DNEH: 13. in 14. t. m., ob 20.30 ter v nedeljo, 15. t. m. ob 16.30 ponovitev iste predstave.

CELOVEC
MESTNO GLEDALIŠČE
 DANES: ob 19.30 - W.A. Mozart: Carobna pisal.

BELJAK
KLETNI TEATER
 DANES:
 Ob 20. uri Samuel Beckett/Rupert Henning: Endspiel/Morgenzeit.

GORICA
KULTURNI DOM GORICA
 V PRIHODNIH DNEH: 15. decembra bo predstava SSG, P.A. Cehova, Cesnjevt. 22. decembra :B. Slade, Ob letu osorej. Gostovanje Cankarjevega doma iz Ljubljane. Predstave se bodo odvijale v teatru G. Verdi v Gorici (ul. Garibaldi 4), s pricetkom ob 20.30. Informacije v uradu Kulturnega doma v Gorici (ul. I. Brass 20) tel.: (0481) 33288.

DIJASKI DOM
 V PRIHODNIH DNEH: v soboto, 14. t. m., ob 20.30 kabaretni večer «3x3=9, vsakdo mora svojo pet...», na kateri bo nastopil slovenski kantavtor Iztok Mlakar. Prireditelj Kulturni dom Gorica. Informacije in rezervacije: Urad Kulturnega doma (Ul. Brass 20, tel. 0481/33288).

CEĐAD
GLEDALIŠČE RISTORI
 V PRIHODNIH DNEH: v sredo, 18. t. m., ob 20.30: musical Jerryja Hermana in Harryja Flersteina, La Cage aux Folles - v izvedbi Compagnia della Rancia. V glavnih vlogah Carlo Reall, Gianfranco Mari in Renato Scarpa. Režija Saverio Marconi.

VIDEM
DVORANA PALAMOSTRE
 DANES: ob 21. uri zacetek gledališke sezone "Contatto" z monologom Alessandra Bergonzonija Anghingò. Ponovitve do vključno nedelje, 15. t. m.

SEŽANA

KULTURNI DOM SRECKA KOŠOVELA
 V PRIHODNIH DNEH: 16. t. m. ob 9.30 in 11.00 (za modri abonma) gostovanje gledališča Loza s predstavo A.P.Cehova: Snubac. 17. t. m., ob 20. uri erotična drama Divja orhideja II., režija Zulman King, igrata Nina Siemaszko in Tom Skerritt. Cena vstopnic 200 SIT.

KRANJ

PRESERNOVO GLEDALIŠČE
 DANES: ob 19.30 (za abonma zeleni, izven in konto) gostovanje Primorskega dramskega gledališča iz Nove Gorice s predstavo Sam Shepard: Pokopani otrok.
JUTRI: ob 19.30 (za abonma cetrtrek, izven in konto) gostovanje Primorskega dramskega gledališča iz Nove Gorice s predstavo S. Shepard: Pokopani otrok. Ob 12. in 20. uri gostovanje v Kopru s predstavo Georges Feydeau: DO-RE-MI-FEY-DEAU.
 V PRIHODNIH DNEH: 16. in 27. t. m., predstava (za izven in konto) Ray Cooney: Zbezi od zene. Vstopnice so ze v prodaji. Informacije in rezervacije na tel.: 064/222-681

JESENICE

V PRIHODNIH DNEH: do 14. t. m. potekajo tradicionalni, ze peti po vrsti, Cufajevi dnevi, dnevi gledališča in lutk.
GLEDALIŠČE TONE CUFAR
 DANES: ob 19.30. gostovanje Loškega odra iz Skofje Loke s predstavo Neila Simona: Zares cuden par.
 V PRIHODNIH DNEH: 13. t. m., ob 19.30 gostovanje KUD Zarja Trnovlje - Celje s predstavo Branislava Nušića: Mr. Dolar. 14. t. m., ob 19.30 premiera Willeam Whycherley: Podezelanka.

ZAGREB

HRVATSKO NARODNO KAZALISTE
 DANES: ob 19.30 drama Ivan Aralica: Propast magnauma, režija Ivica Kunčević. Igrajo: Kruno Sarić, Zvonimir Zoričić, Anja Sovagović, Dragan Despot in drugi.
 V PRIHODNIH DNEH: 14., 18., 20. in 22. t. m., ponovitev predstave Ivana Aralica: Propast magnauma.

GLASBA

LJUBLJANA
OPERA SNG
 V PRIHODNIH DNEH: 13. t.m. ob 15. uri (mladinska) J.Golob: Krpanova kobila. 14. in 26.t.m. ob 19. uri Verdi: Nabucco. 21. in 28.t.m. ob 19. uri Puccini: Tosca. 24.t.m. ob 19. uri J. Offenbach: Hofmanove pripovedke. 25. (ob 19. uri) in 27. (ob 16.30 uri) t.m. J. Strauss ml.: Netopir.
CANKARJEV DOM
 DANES: ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Classic Wind 5, pihalni kvintet. Iz cikla Mladi mladim. Cena vstopnic 150 SIT: ob 19.30 uri (Gallusova dvorana) Tra-ta-ta, zdaj igra naša muzika, koncert zlatih pihalnih orkestr. ob 21.30 uri (Klub CD) Sukar, ciganske pesmi.
 V PRIHODNIH DNEH: 13. t.m., ob 20. uri (Gallusova dvorana) Koncert simfonikov RTV Slovenija (zeleni abonma). 16. t.m. (Linhartova dvorana) bo nastop kitaristov Joa Passa in Elliota Fiska. 22. t.m. (Gallusova dvorana) pa nastopa Odeon pope trio.
 Vstopnice so ze v prodaji. Informacije na tel.: 061/158-121.

KLJUB K4
 DANES. ob 2. uri Jazz delavnica, ki jo bosta vodila Nino de Gleria ter Vlado Battista. Informacije od 10. do 16. ure na tel: 061/113-282.

CELJE

DVORANA KINA UNION
 DANES: ob 19.30 uri III. abonmajski koncert Slovenske filharmonije. Dirigent marko Letonja, solistka Jasna Corrado-Merlak, harfa. Predprodaja vstopnic Zavod za kulturne prireditve in blagajna kina Union.

MURSKA SOBOTA

GRAJSKA DVORANA
 DANES. ob 19. uri koncert pihalnega kvinteta Classic-wind iz Salzburga.

CELOVEC

DANES: Ob 19.30 uri (velika dvorana) koncert Ernesta Kovacića (violina-solo), izvedel bo dela Eugena Ysaye, Bela Bartoka, Johanna S. Bacha.

BELJAK

KONGRESNA HISA
 DANES: ob 19.30 koncert simfonicega orkestra romanskega radia iz Bukareste. Dirigent Iosif Conta, solist (violoncelo) Emil Klein. Na sporedu Prokofiev, Saint-Seans in Rimski-Korsakov.

DVORANA PARACELIUS
 DANES: ob 20. uri koncert tradicionalne glasbe iz Japonske. Nastopajo Gasho Arakawa, Akemi Takeya in Dieter Strehly.

TRST

KULTURNI DOM
JUTRI: ob 20.30 otvoritveni koncert Glasbene matice, sezona 1992/1993. Nastopil bo Simfonični orkester Slovenske Filharmonije iz Ljubljane. Solistka Jasna Corrado-Merlak - harfa. Dirigent Marko Letonja.
AVDITORIJ MUZEJA REVOLTELLA
 V PRIHODNIH DNEH: v nedeljo, 15. t. m., ob 11. uri bo na sporedu koncert posvečen 300-letnici Tartinijevega in 200-letnici Rossinijevega rojstva. Nastopila bo pianistka Paola Bruni. Na sporedu Beethoven in Rossini.
 Koncerti bodo trajali do 13. decembra. Prodaja vstopnic pri blagajni gledališča Verdi na Trgu Unità in v Muzeju Revoltella eno uro pred pricetkom koncerta.

CERKEV SV. FRANCISKA

JUTRI: ob 21. uri drugi koncert nabožne glasbe. Pod taktirko Lü Jia bosta nastopila orkester in zbor orkester gledališča Verdi. Na programu Mozartov Ave Verum, Wagner in Camille Saint-Saëns. Solisti Anna Maria Ferrante, Claudia Clarich, Paolo Zizich in Paolo Rumetz.

GLEDALIŠČE MIELA

V PRIHODNIH DNEH: v sredo, 25. t. m., ob 20.45 : koncert pianista Ralpa Suttona - organizira Trzaski jazzovski krozek.
 V cetrek, 17. decembra, ob 17. uri: koncert dua Kenny Drew in Niels O. Pedersen.

V PRIHODNIH DNEH: v ponedeljek, 16. t. m., ob 20.30: drugi koncert Trzaskega koncertnega drustva. Nastopil bo kvartet Cherubini.
NAPOVEDUJEMO: v sredo, 2. decembra: koncert kantavtorja Mimma Locasciullija; 25. januarja 1993 koncert Francesca De Gregorija; 26. in 28. marca musical My fair lady s Sandrom Massiminiem; 29. in 30. aprila koncert Giorgia Gaberja.

BARDO

V PRIHODNIH DNEH: v nedeljo, 15. t. m., ob 15. uri v prostorih nove cerkve bo na sporedu koncert sv. Martina. Nastopila bosta Andrej Pegan (orgle) in Oskar Kjuder (violina).

RAZNE PRIREDITVE

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM
 DANES: ob 21. uri (Klub CD) Večer z umetnikom: Drago Jancar. Z avtorjem Razbitega vrca, Pogledala angela, Pomehljivega pozelenja... se bosta pogovarjala Ales Berger in Jaroslav Skrusny. Vstopnine ni, vstopnice lahko dvignete pri blagajni CD: ob 19. uri (Kosovelova dvorana) Lov za zelenim diamantom, potopisno predavanje Simona Kravanje o prekanju Južne Amerike od Bogate do Ria de Janeira. Cena vstopnice 180 SIT.

FILZOFSKA FAKULTETA

V PRIHODNIH DNEH: Humanistični simpozij (predavalnica 34): 17. 11. Oto Luthar: Zagate socialne zgodovine. 24. 11. Iztok Saksida: Crna Eva, mati vseh živih. 1. 12. Jo-e Vogrinc: Je mogoče ne-razumeti? 8. 12. Neda Pagon: Iz zgodovine imaginacij 18. stoletja. 15. 12. Peter Vodopivec: Ali zgodovina sploh lahko predvideva? 22. 12. Milorad Pupovac. 5. 1. prof. Ernest Gellner. 12. 1. dr. Borut Telban: Strah pred biti viden in strah pred nevidnostjo v vasi Ambonwari na Papui- Novi Gvineji.
 Vstopnine ni!
 Informacije na tel. 061/150-001, int. 388— oddelek sociologije.

KUD FRANCE PRESEREN

DANES: ob 20. uri predavanje (Vesela znanost) B. Baskar: Quarta Pars in njeno mesto v konstituciji etnologije.

CELOVEC

HOTEL MOSER-VERDINO
 DANES: ob 20. uri predavanje (Vesela znanost) B. Baskar: Quarta Pars in njeno mesto v konstituciji etnologije.

ROZEK

GALERIJA ROZEK
 DANES: ob 20. uri predstavitev pesniške zbirke Ivane Kampus »Tvoja sem pisal«. Zbirko bo predstavil Vinko Oclak.

TINJE (AVSTRIJSKA KOROŠKA)

DOM SODALITAS
 DANES: ob 19.30 uri predavanje na temo: Ali smo na vse veke obsojeni na nezaupanje in predsodke na južnem Koroskem? dr. Jozeta Marketza o nalogah in možnostih Cerkve pri pospeševanju pravičnega sozitia.

ŠPETER

OBCINSKA DVORAVA
JUTRI: ob 20. uri XVIII. Ciklus benecanskih kulturnih dnevo: Umetnostni in kulturni stiki med Slovenijo in Benecijo od XV. do XVII. stoletja. Predavala bosta prof. Silvester Gabršček: Nekateri vezi med Furlanijo in Gorenjsko ter prof. Giovanni Maria Del Basso: Furlani in slovenska kultura.

ZA NAJMLAJŠE

LJUBLJANA

LUTKOVNO GLEDALIŠČE
 V PRIHODNIH DNEH:
 14. novembra ob 11. in 17. uri (za izven) bo predstava Hansa C. Andersena: Slavec. Rezervacije in informacije od 11. do 12. ure in uro pred predstavo na tel.: 061/314-966.

KULTURNICA

V PRIHODNIH DNEH:
 13. novembra ob 17. uri (za izven) predstava Alenke Pirjavec in Bora Turela: Lutke iz kosare. Vstopnice so na voljo uro pred predstavo v Kulturnici, Zidovska steza 1.

V PRIHODNIH DNEH

14. novembra ob 16. uri (za izven) premiera otroške igrice P. Golia- T. Prtljic: Srce igrack, režija Eva Skofic-Maurer. Cena vstopnic za otroke od 150 do 200 SIT, za odrasle od 200 do 300 SIT. Vstopnice so ze v prodaji, informacije na tel.: 061/314-789.

JESENICE

GLEDALIŠČE TONE CUFAR
 DANES:
 Ob 9. uri predstava (v okviru Cufarjevih dnevo) Milana Pavlika: Gospod petelin, gostovanje lutkovne skupine Paravan iz Besnice.
 Ob 11.30 uri predstava (v okviru Cufarjevih dnevo) Miha Mazzinij: Sloncek Leopold, gostovanje Glasbene mladine Jesenice.
 Ob 15. uri predstava (v okviru Cufarjevih dnevo) Svetlana Makarovic: Pekarna Mismas, gostovanje Lutke iz kulturno prosvetnega drustva Smihel.
KOSOVA GRASCINA
 DANES:
 Ob 10. uri predstava (v okviru Cufarjevih dnevo) Rdeca kapica, gostovanje lutkovne skupine Fru-Fru KUD France Preseren iz Ljubljane. Ob 17. uri predstava (v okviru Cufarjevih dnevo) K. Ahacic: Mali strahec,

RAZSTAVE

LJUBLJANA

PRIRODOSLOVNI MUZEJ

Do 15. 11. si lahko ogledate veliko razstavo zuzelk in njihovih raziskovanj. Prikazane so nekatere najstarejše zbirke zuzelk z nasega muzeja, prve publikacije o zuzelkah v naših krajih, razni načini lova zuzelk, v osrednjem delu dvorane pa so predstavljene glavne skupine zuzelk. Razstava je odprta od torka do sobote od 10. do 18. ure, v nedeljo od 10. do 13. ure. Cena vstopnice za posameznike je 100, za skupine 70 SIT. Informacije: tel. 061/218-862.

MESTNA GALERIJA

Do 21. 11. je odprta razstava del Denisa Bowna, znanega angleskega slikarja in grafika. Denis Bown sodi med pionirje abstraktnih umetnosti v Veliki Britaniji. Galerija je odprta od torka do sobote od 10. do 18. ure in v nedeljo od 10. do 13. ure. Informacije: tel. 061/212-896.

ZVEZA DRUSTEV SLOVENSKIH LIKOVNIH UMETNIKOV

Do 20. 11. je na ogled razstava del Milene Braniselj - skulpture in grafike. Razstava je odprta od ponedeljka do petka od 10. do 18. ure, vstopnine ni.

GALERIJA KRKA

Do 18. 11. je odprta razstava slika akademskega slikarja Tadeja Pogacarja

GALERIJA ILIRIJA - VEDROG

Do 26. 11. je odprta razstava akademskega slikarja Domna Slane. V prihodnjih dneh: Od 8. 12. do 24. 12. gostovanje Galerije LM, slike,

mala plastika, posebnost galerije zakoncev Nevenke in Smaila Festica iz Maribora. Razstava je odprta od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure. Vstopnine ni. Informacije: tel. 061/226-461.

MUZEJ NOVEJSE ZGODOVINE- CEKINOV GRAD

Do 20. decembra je odprta razstava slik iz zgodnjega opusa Dore Klemencic-Maj. Odprto vse dni, razen ponedeljka, med 10. in 18. uro. Informacije: tel 061/323-968.

KULTURNO-INFORMACIJSKI CENTER KRIZANKE

Do 5. decembra je odprta razstava Ljubljanska industrija med leti 1918-1941. Odprto od ponedeljka do petka med 10. in 18. uro, v soboto od 10. do 13. ure. Informacije: tel. 061/214-025.

SLOVENSKI GLEDALISKI IN FILMSKI MUZEJ

Do 30. novembra je odprta razstava posvečena stoletnici Dezelnega gledališča v Ljubljani (danasnja operna hiša): Stoletnica dezelnega gledališča. Odprto v torek, sredo in cetrtrek od 10. do 12. ure, v sredo tudi od 16. do 18. ure. Vstopnine ni.

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIZNICA

Se danes in jutri je odprta razstava ob 500-letnici prvega Kolumbovega potovanja cez Atlantik. Vstopnine ni. Informacije na tel.: 061/150-131.

VODNIKOVA DOMACIJA

DANES ob 18. uri bo

otvoritev razstave del akademskega slikarja Ceneta Ribnikarja. Razstavo bo odprl likovni kritik prof. Janez Ster. Razstava je odprta vsak dan razen ponedeljka od 10. do 14. ure in od 16. do 19. ure, ob sobotah in nedeljah od 10. do 13. ure. vstopnine ni. Informacije na tel.: 061/558-973.

GALERIJA TIVOLI

DANES. ob 12. uri bo otvoritev razstave slik korejske slikarke Baik Soon-Shil. Umetnico bosta predstavila g. Lee Yong-Woo, direktor raziškovalnega instituta za moderho umetnost, Seul in g. Zoran Krzisnik, direktor MGLC.

MARIBOR

MUZEJ NARODNE OSVOBODITVE

Do 23. XII. je odprta razstava Maribor skozi cas- na razglednicah in predmetih. Razstava je odprta od ponedeljka do petka od 8. do 18. ure, ob sobotah od 9. do 12. ure. Cena vstopnice za odrasle je 50, za otroke 30 SIT. Informacije na tel.: 062/211-671.

CELOVEC

HISA UMETNIKOV
 Mala galerija - Odprta je razstava Erharda Stuberja.

BELJAK

DELAVSKA ZBORNIKA
 Odprta je razstava Ludwiga Wallnerja.

PASSARIANO

VILLA MANIN
 Do 30. t. m. si lahko ogledate razstavo Ori e tesori d'Europa. Razstava je odprta vsak dan od 10. do 18. ure.

FIERA PORDENONE

14. - 22. november 1992

delavnik 15.-20. / sobota 9.-22. / nedelja 9.-20.

Auto d'Epoca

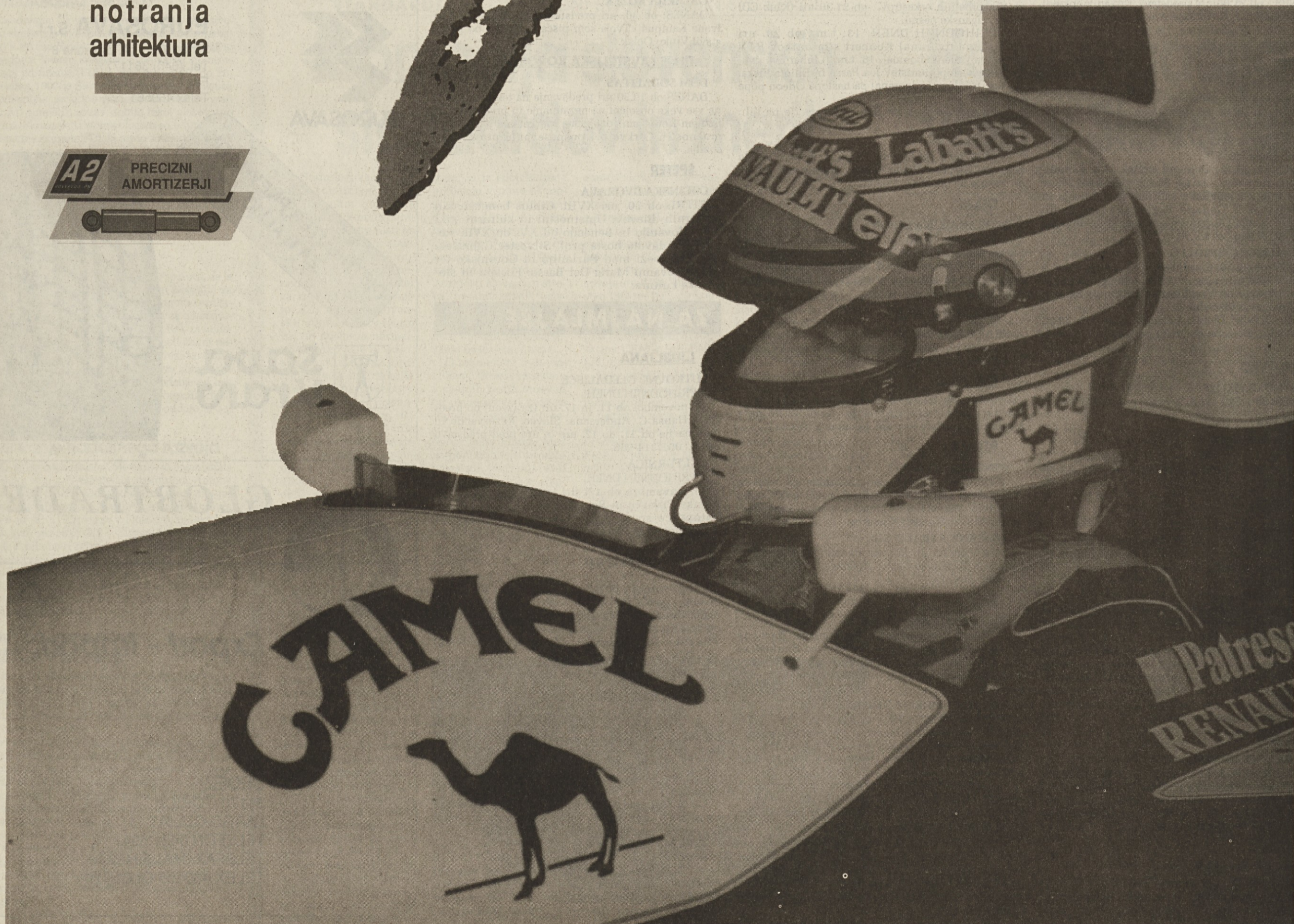
YOKOHAMA

treci
kuhinje in
notranja
arhitektura

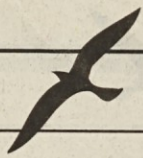

Fiera

MOTORI

REPORTAŽA

Ročno izdelovanje papirja

LONI KOS

Babilonci so vpisovali znake na keramične ploščice, v starem Egiptu so pisali na papirus, Rimljani pa na voscene ploščice in pergament. Zgodovina papirja je stara skoraj toliko, kot je staro krščanstvo. Kajti Kitajci so bili tisti, ki so pred več kot 1900 leti izumili postopek za ročno izdelovanje papirja.

Umetnost izdelovanja papirja se je potem selila čez centralno Azijo, Perzijo in Samarkand v Egipt in Maroko, od tam pa na zahod.

V 12. stoletju je papir prišel v Evropo in se danes se ne ve natančno, kdo so bili prvi izdelovalci, ceprav so Spanci in Italijani vrsto let vodili med evropskimi proizvajalci papirja. Prva papirnica v Evropi je bila ustanovljena v Španiji, v 13. stoletju pa so se pojavile tudi prve papirnice v Italiji, Franciji, Nemčiji in Švici, in kasneje se v Angliji in Avstriji terna Holandskem in v Rusiji.

Na Slovenskem je ročno izdelovanje papirja staro več kot 400 let. Prvi obrat je stal v neposredni bližini fužinske gručine pri Ljubljani.

Mlin za papir na Fuzinah je postavil protestant, lastnik gručine.

Ob propadu protestantizma, okoli leta 1593, je ta obrat prenehal delovati. Časi in zgodovina so se spreminjali in leta 1825 je sin premožnega trgovca Fidelis Trpinc kupil grad in gospostvo Fuzine. Na desnem bregu Ljubljane je mlin za zito priredil za mehanizirano oljarno ter prizidal papirnico. Tradicija ročnega izdelovanja papirja je ohranjena.

V težavah, ki so jih pred časom imeli v papirnici Vevce, sta se propagandist Jože Valant in papirni tehnik Jože Kresnik odločila, da bosta nadaljevala tisto, kar je bilo pred skoraj 500 leti začeto. Dobila sta status kulturnih delavcev in v delniški družbi Vevce pričela ročno izdelovati papir.

Jože Valant nam je dejal: "Papir izdelujemo iz bombaža in lanu, za vezivo pa uporabljamo kozni klej. Ročno izdelan papir ima v sebi popolno zlahnost, tako da obcutite, ko ga vzamete v roke, da iz njega preprosto diha. Papir ima svojo duhovno moč. To recem zaradi tega, ker ga uporabljajo tako umetniki, predvsem za grafiko in akvarele, kot tudi pomembne osebnosti v našem kulturnem

in političnem življenju, poslovneži in se marsikdo."

Lani ste izdelali čudovito monografijo o Lipici, pa vam jo je delno zagodila vojna. Kje je sedaj ta knjiga?

"Knjiga o Lipici je odšla v svet. Naredili smo jo za Evropsko prvenstvo v dresurnem jahanju, pa je to, žal, zaradi vojne odpadlo. Moram reči, da je knjiga v leseni satulji iz cesnjevega lesa, vezana je v ročno izdelano usnje, ves tekst je napisan ročno in seveda na nas ročno izdelan papir. Zelimo si, da bi z bibliofilskimi izdajami na visoki svetovni ravni predstavljali našo mlado državo Slovenijo. Sodelujemo tudi z oblikovalcem Oskarjem Kogojem in drugimi priznanimi oblikovalci."

Kaj pa sodelovanje z Likovno akademijo, oddelkom za oblikovanje. Imate kakšne vezi?

"Seveda jih imamo. Predstojnik Peter Skalar je pripravljen sodelovati. Naša želja je, da damo papirju vsebino, tako likovno kot tudi vsebinsko. Papirju hočemo dati višji nivo. Prav zato si prizadevamo za tesno povezovanje med oblikovalcem in izdelovalcem papirja."

Polni ste nacrto in idej. Nam lahko zaupate vas najnovejši projekt?

"Vsekakor. Z etnologom Janezom Bogatajem imamo v nacrto narediti vrhunsko knjigo, v kateri bodo predstavljene vse ročne obrti na Slovenskem. Knjiga ima že delovni naslov Slovenske vezi. V njej želimo na ročno izdelanem papirju iz bombaža in lanu prikazati našo kulturno dedščino, ki je marsikje izumira. Naj omenim samo cipkarice, loncarje, izdelovalce suhe robe in druge. V dogovoru smo z oblikovalci. Na Ministrstvu za kulturo pa smo zaprosili za finančno pomoč, da bomo sploh lahko realizirali ta pomembni nacrta za prihodnje leto."

Fužinski grad je v neposredni bližini vaše delavnice. Ste morda pomislili, da bi v gradu odprli muzej, v katerem

bi predstavili ročno izdelovanje papirja?

"V Fužinskem gradu bi radi imeli galerijo. Kajti tam so zameški prvega ročno izdelanega papirja pri nas. Lastnik gradu je mesto Ljubljana. Mislim, da bi se morala tudi Republika odločiti za predstavljane starih knjig. Spomnim naj samo na Trubarja in Dalmatina, pa tudi na celoten postopek izdelovanja papirja. Zavedati se moramo namreč, da v Evropi to tradicijo zelo spoštujejo. Pri nas pa jo moramo seveda vzpostaviti in si prizadevati, da bomo sodobno predstavljali našo državo. Kot receno, v papirju sta duh in duhovnost."

In kako ročno izdelujete papir?

Maso, ki jo uporabljamo za ročno izdelovanje papirja, mešamo v holandcu. To je napra-

va, v kateri meljemo lanena oziroma bombažna vlakna do določene dolžine. Za izdelavo papirnih listov portebujemo kad, ki je napolnjena s papirno maso. To ogrevamo s toplim zrakom in nenehno mešamo. Potem zajamemo snov in jo položimo na sito, da voda odteče. Sito rahlo tresemo, da se bombažna ali lanena vlakna enakomerno porazdelijo po njem. Tako je delo končano.

Listi se potem susijo in gredo se v presu, ce želimo imeti gladek papir. Biti pa je treba zelo hiter, saj operacija porazdeljevanja mase po situ ne sme trajati dlje kot tri sekunde. Delavec, ki ročno izdeluje papir, mora biti pri svojem opravilu izredno spreten. Če postopek ne uspe, maso izperemo nazaj v kad in operacijo ponovimo.

Delavec pri ročni izdelavi papirja

Delavec pri ročni izdelavi papirja

(foto: Loni Kos)

MODA DANES

Ne le ideje prestižnih kreatorjev

ZVONKA MAKUC

Pisanje o modi v casopisu Republika sem sprejela v prepričanju, da si pod pojmom moda ne predstavljate le idej prestižnih kreatorjev iz svetovnih metropol, temveč predvsem način razmišljanja in življenja ljudi različnih ver in socialnega statusa. Kot tako jo tudi bomo obravnavali.

Moda ni zgolj kopiranje različnih zamisli, ampak prilagajanje svoji postavi in značaju. Temu bi seveda lahko rekli tudi stil. S stilom se ne rodimo, temveč ga pridobimo. Z opazovanjem, vzgojo, izobrazbo. Zelo mladi lju-

dje, ki se odkrivajo svet okoli sebe, se ne morejo imeti svojega stila, lahko ga le slutijo in se zanj odločajo postopoma, s pomočjo staršev, pedagogov, prijateljev in javnih občil, s podpiranjem in pravičnim usmerjanjem njihovega značaja, dopuščanjem njihove individualnosti in želja.

Lepo oblačenje tudi ni zmeraj povezano z

veliko denarja, kar mnogi vse prepogosto mislijo. Nerazkošnost, obogatena s premisljenimi drobnimi detajli, je tako mnogo bolj rafinirana kot se tako draga, a pretirano kričeca obleka. Bistveno je poznavanje svojega telesa. Iz se tako dragocene blaga sesite »pajkice« bodo delovale prav groteskno, ce so noge prekratke in boki

preširoki. Napake je treba zakrivati, ne pa jih poudarjati.

Danasnja moda nudi toliko možnosti, da lahko vsakdo najde nekaj zase. Tudi izgovor, da je v tujini izbira boljša kot doma, je postal odvečen. Res je tam več visoke ekskluzivne mode, ki za nas standard sploh ni primerna, na ulicah pa je bolj opazna tudi razgibanost v oblačenju. Vse to je povezano predvsem s mentaliteto prebivalcev velikih mest. Zunajsejrijsko, malce bolj noro oblačenje nikogar ne moti in nam dobro znani cestni komentariji mimoidočih so tam skorajda neznanca. Ko se bomo tega odvadili se mi, bo tudi ponudba naših trgovin zadoscala za pestrejšo oblačenje. Če ze ne za v službo ali solo, pa vsaj za disko, obisk gledališca ali večerjo v kakšnem uglednejšem lokalnu.

Seveda pa se tako domiselno oblacilo ne bo doseglo svojega pravega učinka, ce bodo dodatki zbrani z vseh vetrov. Gladka crna obleka z lepo brošo je vredna mnogo več kot z zlatimi nitmi pretkana bluz ob sportnih čevljih. To ze vemo, boste rekli. Le zakaj na cestah srečujemo toliko podobnih kombinacij, ki jih se tako strpno oko ne more prezreti?

Naj bo dovolj za danes. V skrivnosti mode in lepega oblačenja se bomo začeli konkretnije poglabljati prihodnjic.

MODA V ČERAJ

Od obleke do mode

NADA VODUSEK

Moda ni zgodovina oblačenja. Zgodovina oblačenja je podoba kultur in civilizacij, je zivalska koza na plečih jamskega cloveka, starogrška tunika, je narodna noša Gorenjca ... Moda pa je nekaj precej mlajšega in bolj izmuzljivega. Razumeti jo je treba kot pojem, ki pomeni specifičen sistem oblačil. Le-ta se je vzpostavil in začel razvijati s fenomenom visoke mode, ki si jo je izmislila buržoazna družba 19. stoletja.

Na razvoj mode niso tako kot na razvoj oblačenja vplivali praktični razlogi, vremenske razmere, mitologija ali religija. Zgo-

dovina mode je zgodovina moči, prestiža, temelječega na bogastvu. Nedvomno so prve sivanke iz mamutovih oklov za zgodovino clovestva skoraj tako pomembne kot odkrite ognja ali izum kolesa. Funkcionalni izum je s pojavom mode dobil se svoj drugi, simbolni pomen.

Od zvečenja kože (tako je namreč sprva potekala njena obdelava) in primitivnega predelovanja rastlinskih vlaken do prefinjenih tkanin, mikro vlaken in sodobnih usnjam je pretekla dolga doba, od Egipčanov, ki niso marali oblek iz volne, ker so se jim zdela vlakna iz zival-

skih surovin nečista, do napudranih lasulj na dvoru kralja Ludvika XIV., pa prav tako.

Oblacila plemenitih mozi in žena pod Sončnim kraljem niso imela več regionalnega značaja: modne domisljice so s kocijami potovale po evropskih dvorih. Ljudstvo je seveda se zmeraj razmišljalo »lokalno«.

Ta temeljna delitev je veljala se vse naslednje stoletje: med dvema poloma se je pojavil nov družbeni sloj. Ker zanj ni bil sprejemljiv nobeden od ze obstoječih, si je izmislil tretjega. In zgodila se je moda. Zatek dolge in vznemirljive zgodbe, ki se traja.

Egipčanski faraon in njegova kraljica v slavnostnih oblačilih.

Fotografija iz knjige "Coustume and fashion"

RECEPT

Žepki z brusnicami

SESTAVINE: 100 g masla, 1/8 l mleka, 300 g moke, sol, brusnice (vložene), 1 žlica masla, 150 g kisle smetane, 1 jajce, 1 žlica sladkorja
CAS PRIPRAVE: 30-40 minut

Maslo stopimo, mleko segrejemo. V posodi zmesamo moko in sol. Dodamo maslo in mleko in vse skupaj zgetemo v testo. Testo razvaljamo in narezemo na 10 cm velike kvadratke.

Na sredino teh kvadratkov namažemo brusnice in nato testo prepognemo z dveh strani (kot rulade). Posodo namastimo z maslom in vanjo po vrsti položimo rulade - žepke. V ogreti pečici (200° C) pečemo 20 minut. Medtem zmesamo kislno smetano, jajce in sladkor. Ob koncu pečenja žepke polijemo s to zmesjo in pustimo v pečici se 10 - 15 minut, da se smetana obrvarumeno. Serviramo toplo, kot dodatek lahko ponudimo tudi brusnice.

(Slavko Adamlje)

ZELENI RECEPT

Riževa solata s curryjem

SESTAVINE: 2 skodelici kuhanega rižja, 1/2 čebule, 3 žlice olja, 1-2 žlički curryja, 2 jabolki, 2 banani, 2 kisli kumarici, 1 paprika Za marinado: 1 dl majoneze, 1 dl jogurta, 1 žlica limoninega soka, 2 žlici olja, sol, muskatni cvet, mlet drobnjak ali peteršilj

Drbno sesekljano čebulo sprazimo na olju s curryjem. Jabolka olupimo in narezemo na majhne kockice, banani na rezine, kumarici na vzgalice, papriko pa na tenke kolobarje. Sadje in zelenjavo narezemo različno, da je solata bolj dekorativna. Narezano stresemo k čebuli, popražimo in zmesamo s kuhanim rižem.

Za marinado zmesamo majonezo, jogurt, limonin sok, olje, sol, mlet muskatni cvet ali pimet. Kuhani riž, narezano sadje in zelenjavo prelijemo z marinado in pustimo stati na hladnem eno uro. Preden ponudimo, potresemo s sveže nasekljanim drobnjakom ali peteršiljem.

(Neva Miklavcic Predan, Stirje letni casi v kuhinji - jesen)

EGS / ODLOČITEV EVROPSKE KOMISIJE

Offshore: Italija na zatožni klopi

Poslanec Rossetti obtožuje Rim in Trst

VLASTA BERNARD

Evropski poslanec Giorgio Rossetti (DSL)

BRUSELJ- Evropska komisija je včeraj sklenila odpreti postopek proti Italiji zaradi kršenja določil iz 93. člena Rimskega traktata (o svobodni konkurenci v okviru skupnega evropskega tržista), do katerega je prišlo z uzakonitvijo 3. člena zakona št. 19 za razvoj obmejnih območij, ki predvideva ustanovitev tržiskega centra za finančne in zavarovalne storitve, bolj znanega z imenom center offshore.

Komisija sodi, da je po dosedanjih informacijah dvomljivo, ali so davčne oljave, predvidene za ta center upravičene glede na družbeno-ekonomski pogoje v Furlaniji-Juljski krajini. Večina ostalih ukrepov, ki jih predvideva zakon št. 19 pa za Evropsko komisijo ni v nasprotju s pravili enotnega tržista.

Do tod uradni komunikacije Evropske komisije, o vsebini katerega smo se po telefonu pogovorili z evropskim poslancem Giorgiom Rossettijem, ki je takoj poudaril, da zadnji stavek priziga zeleno luč za ustanovitev finančne družbe (z javno udeležbo) v Pordenonu, dokumentarno-informacijskega centra v Gorici in rata-

cijskega sklada za obrtna podjetja v FJK, ki jih prav tako kot tržiski offshore predvideva zakon za obmejna območja. Pac pa si je komisija pridržala sodbo o pomoči za gorate predele - je dodal evropski poslanec Rossetti - ki jo bo izrazil takoj, ko bodo znani izvajalni dekreti.

Bruselska odločitev torej pomeni, da tržiskega centra offshore zaenkrat ne bo in da ima italijanska vlada trideset dni časa za "priziv" oziroma za oblikovanje novega predloga, ki bo upošteval pripombe in sugestije, ki jih je v teh 22 mesecih že večkrat izrazil komisar za konkurenco lord Brittan. "Gre za zgodbo o vnaprejšnjem znanim koncem,"

je lakonično komentiral Rossetti. "Prvo odgovornost nosijo rimske vlade, ki v skoraj dveh letih niso znale upoštevati Brittanovih ugovorov in niti resno politično utemeljiti razloge za izbiro, kakršno predstavlja tržiski center offshore. Komisija se je pri njegovi zavrnitvi nanašala na socialno-ekonomske pogoje v Furlaniji-Juljski krajini, ki pa so stari že tri leta in torej ne upoštevajo pravega pretresa, ki ga je v deželno gospodarstvo vnesla vojna na tleh bivše Jugoslavije. Komisija ni bila seznanjena niti s potrebo po večji kooperaciji naše dežele s sosednjo Slovenijo, pa čeprav se le-ta namerava gospodarsko integrirati z EGS."

Poleg rimskih je Rossetti opozoril tudi na odgovornosti v krajevnem merilu, se zlasti tistih krogov, ki so center offshore "prodajali" po vsej Italiji, ne da bi imeli kakršnokoli jamstvo o njegovih odobritvi. "Se več," zaključuje evropski poslanec, "trmasto so zagovarjali rešitve, za katero so se skrivali jasni interesi nekaterih finančnih krogov, ne da bi iskali alternative, ki bi omogočile dokončno odobritev zakona za obmejna območja."

RIM / PREDSEDNIK AMATO ŠE NI RAZKRIL SVOJIH NAMENOV

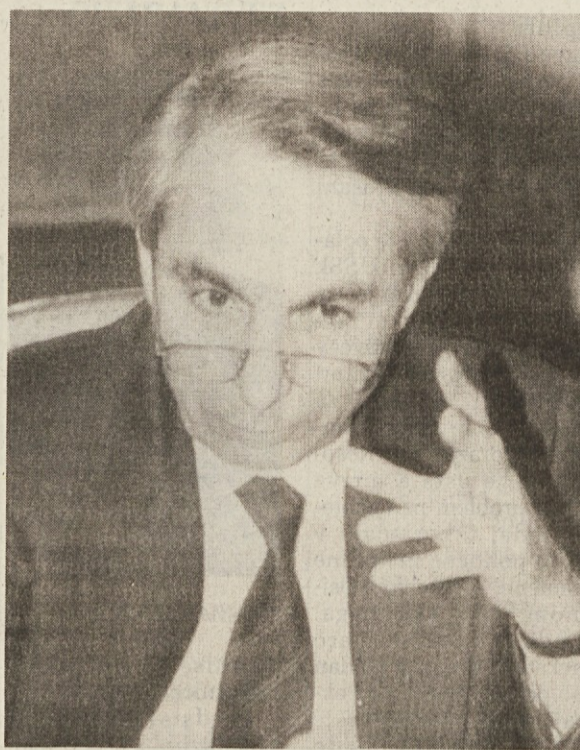
Še razhajanja v vladi o načrtu privatizacije

Glede reforme italijanskega volilnega sistema in ustave nihanja med optimizmom in zaostrovanjem nasprotij

VOJIMIR TAVCAR

RIM - Nekateri komentatorji so napovedovali že za danes vladni načrt o privatizaciji državnih podjetij. A kaže, da so bili preveliki optimisti. Potem ko so v torek, v pavzah med uradnimi pogovori s francoskimi voditelji, predsednik vlade Amato, zakladni minister Barucci in minister za industrijo Guarino razčistili svoja stališča do tega problema, se je včeraj ministrska trojka spet sesla ob prisotnosti se proračunskega ministra Reviglia in notranjega ministra Mancina. V Palacu Chigi so se dobre tri ure pogovarjali o načrtu privatizacije in se nato razšli, ne da bi dali izjav.

Tako je res vprašanje, ali so gospodarski ministri skupno s predsednikom vlade in notranjim ministrom uspeli uskladiti svoja stališča. Največja nasprotja so doslej locevala zakladnega ministra Baruccija in ministra za industrijo Guarina, ki med drugim pripadata isti stranki. Medtem ko je Barucci načrtoval prodajo vrste uspešnih državnih podjetij, se je Guarino opredeljeval za razpust IRI in za oblikovanje dveh novih holdingov, v katerih naj bi zasebniki ne imeli večine.

Predsednik italijanske vlade Giuliano Amato

Ce je privatizacija eno od osnovnih gospodarskih vprašanj, s katerimi se mora spoprijeti vlada in ob katerem si lahko Italija zaigra svojo verodostojnost, je na političnem področju v teh dneh vprašanja pozornost namenjena reformi volilnega sistema in ustave s soocanjem v medparlamentarni komisiji. Po torkovem posegu sekretarja DSL Occhetto, je bila včeraj vrsta na tajniku KD Martinazzoliju, danes pa bo obazložil svoje predlo-

ge vodja referendumskega gibanja Mario Segni. Ce je bil Occhetto v svojem izjavljanju jase, je bil Martinazzoli bolj meglen. Zavrnil je možnost uninominalnega večinskega sistema, obenem pa je usmeril ost svoje polemike tudi proti Segniju. Demokratski tajnik je bil tudi proti možnosti, da bi diferencirali pristojnosti poslanske zbornice in senata. Zavzel se je za kompromis med različnimi stališči glede volilnega siste-

ma, tudi ker je to vprašanje najnujnejše.

Segni je ocenil Martinazzolijevo stališče kot zelo jasno, obenem pa je poudaril, da v ničemer ne soglasa s svojim tajnikom.

Veliko bolj spravljiv je bil tajnik DSL Occhetto, ki je poudaril, da se mu je zdelo Martinazzolijevo stališče prehodno, morda tudi zaradi različnih pogledov znotraj raznih strank. Tudi Occhetto se ne ogreva za čisti večinski uninominalni sistem, pač pa za "strezno" mešanico "večinskega in proporcionalnega." In ob tem problemu je razprava med strankami usmerjena dokaj dobro, "je poudaril tajnik DSL.

Bolj kritičen je bil vodja socialističnih poslancev La Ganga, ki je menil, da je KD "kamniti gost", ker se ni "pripravljena na bolj tvoren in konkreten dialog."

Vsekakor pa se, kot kaže, nakazuje možnost zblizanja stališč KD, PSI in DSL.

Kam to pelje, je jasno povedal liberalni Patuelli: "Ce bi prišlo do političnega dogovora, ki bi se oblikoval ob sporazumu za reformo volilnega sistema, bi se rodila nova politična večina, ki bi strla sedanjo parlamentarno večino." Oblikovala bi se v bistvu možnost nove vladne koalicije.

NOVICE

Casavola novi predsednik Ustavnega sodišča

RIM - Ustavno sodišče je včeraj zjutraj izvolilo novega predsednika, prof. Paola Casavola, ki bo nasledil Aldu Corasanitiju. Slednji bo čez dva dni zapustil sodišče, ker se mu izteče mandat ustavnega sodnika. Casavola bo svojo novo funkcijo pričel opravljati 15. novembra, mandat pa mu bo zapadel 25. februarja 1995.

Casavola, ki se je rodil leta 1931 v Tarantu, je poučeval na univerzah v Neaplju, Bariju in Rimu. Bil je član številnih akademij in znanstvenih združenj, a tudi vsedravnih predsednik katoliških univerzitetnih diplomirancev. Poleg tega sodeluje v raznih revijah (je tudi publicist), v svojih spisih pa je vedno zagovarjal laičnost države in potrebo po strogem ločenju med strankami in institucijami.

Interpelacija o dolgovih tržiskega geofizičnega centra

TRST - Dezelna svetovalca DSL Ugo Poli in Perla Lusa sta vložila interpelacijo, v kateri dezelno vlado sprašujeta, kako bo rešil težave Tržiskega geofizičnega centra. Ta edina operativna ustanova aplikativne zemeljske fizike v Italiji se nahaja v obupnem gmotnem položaju, saj njeni dolgovi znašajo že 12 milijard lir.

Poleg proračunske sanacije z izrednim državnim nakazilom in z deželnim jamstvenim posojilom pa je treba po mnenju obeh svetovalcev DSL zagotoviti bolj skrbno upravljanje, proučiti je treba strukturo, premoženje, obenem tudi tako človeško kot tehnološko bogastvo v Italiji in v tujini, ki lahko pomagata dejavnosti te ustanove.

Ob upoštevanju nezaupnice, ki so jo zaposleni v geofizičnem centru izrekli bivšemu predsedniku in dejanski nesposobnosti upravnega sveta, v katerem je tudi predstavnik Dezele, Poli in Lusa pozivata deželni odbor, naj predloži izčrpno poročilo pristojni komisiji deželnega sveta, obenem pa naj čimprej obnovi vsa upravna telesa te ustanove tudi z imenovanjem menedžerjev.

Istrski begunci pri Turellu

TRST - Predsednik dezelnega odbora FJ-K Vinicio Turello je včeraj sprejel predsednika Zdruzanja istrskih skupnosti Rovattija in druge predstavnike te organizacije, ki združuje istrske begunce. Med pogovorom je Rovatti prikazal pobudo, s katero hoče združenje pri vladi v Rimu izposlovati nov "posodobljen" zakon o odškodninah za dobrine, ki so ostale v Istri. Obenem je Rovatti predsednika Turella zaprosil, naj posreduje v Rimu, tako da bi lahko prislo do skupne "italijansko-slovenske" politične deklaracije, s katero bi obe strani zavrnile ustanovitev proste industrijske cone na Krasu.

V Trstu predstavili pordenonsko Fieramotivi

TRST - Na dobro obiskani tiskovni konferenci v prostorih tukajšnje Trgovinske zbornice so včeraj predstavniki pordenonskega sejma (predsednik dr. Aldo Musolla in glavni tajnik rag. Albano Testa) prikazali letosnjio izvedbo razstave avtomobilov in motorjev Fieramotivi. Predstavitve so se udeležili tudi deželni odbornik Francescutto, predsednik tržiske zbornice Tombei in glavni tajnik tržiskega sejmišča Tamara.

Sejem Fieramotivi pričakuje letos rekordnih obisk (lani 50 tisoč obiskovalcev). Odprli ga bodo to soboto. Glavne njegove značilnosti so prikaz vseh letosnjih novitet svetovne avtomobilske industrije in nekaj vzporednih prireditvev, med katerimi naj omenimo tekmovalni v kartingu, katerega se bodo udeležili številni priznani piloti Formule 1 kot Patrese in Alboreto. To tekmovalje bo v soboto, 21. t.m. popoldne in ga bodo prenašale tudi nekatere vsedravnne televizijske mreže. Sejem Fieramotivi v Pordenonu se uvršča med največje tovrstne prireditve v državi, takoj za bolonjskim Motor Show.

Pri Catanii aretirali nevarnega mafijca

CATANIA - V kraju Belpasso nedaleč od Catanie je policija prejšnjo noč aretirala Santa Maffeia, ki ga imajo za voditelja »zmagovite frakcije« mafijskega klana tako imenovanih »Cursoti«. Mafijca so zalezovali že več časa, dokler ga niso ustavili prejšnjo noč, ko se je peljal na pandi, za volanom katere je bil Girolamo Rannisi, baje eden najbolj krvoločnih killerjev druge mafijske skupine z območja Catanie. Kvestor v Catanii Giuseppe Scavo je izjavil, da je bil zadan »smrtni udarec« krajevni mafiji.

Podrli zid v predoru kjer se je iz protesta zaprlo 35 delavcev

SANT'AGATA D'ESARO (COSENZA) - Trije zupani, in sicer iz občin Sant'Agata di Esaro, San Donato di Ninea ter Malva, so včeraj sklenili, da podrejo steno, ki je zapirala vhod v predor, v katerem se je iz protesta zaprlo 35 delavcev, zaposlenih pri izgradnji jezusa na Esaru. Odločitev so zupani sprejeli soglasno, tudi zato, ker je na tistem področju močno deževalo in je v predoru začela pronicati voda. Pred vodom je delavce pričakalo več resilcev Rdečega križa, da bi delavcem nudili prvo pomoč. Ko so prišli iz predora, so bili namreč izčrpani in premočeni.

TRST / VČERAJ ODOBRILO ZAKON V DEŽELNEM SVETU

Deželni odbornikov bo v bodoče manj

TRST - V deželnem svetu Furlanije Juljske krajine so včeraj nadaljevali razpravo o zmanjšanju števila odbornikov. Besedilo zakonskega osnutka, ki so ga izdelali v komisiji, je v bistvu lepljenka dveh predlogov: po eni strani je tu osnutek, ki so ga izdelali Travanut (DSL), Cavallo (Zeleni) in De Agostini (Furlansko gibanje), po drugi pa osnutek Bulfoneja in skupine socialistov ter Ariisa (PLI).

Zakon so odobrili z glasovi KD, PSI, DSL, PSDI, PLI, LpT, Zelenih, Demokratske zveze, proti so glasovali zeleni, medtem ko so se misovci vzdržali. Predvideva skrajšanje števila učinkovitih odbornikov z 10 na 8

in števila suplentov s 4 na 2. Odborniška mesta bodo tako razdelili: po eni učinkoviti odborniki za institucionalne zadeve, nacrtovanje, finance in proračun, dva za teritorij in okolje, dva za socialne službe, za zdravstvo, solstvo in kulturo, tri za gospodarsko-proizvodno dejavnost, za kmetijstvo, industrijo, obrtništvo, trgovino, turizem, zaposlovanje in zadružništvo.

Dario Tersar je bil mnenja, da bi bilo treba prej odobriti reformo dezelne uprave, tako pa pravkar odobreni zakon lahko samo spodbudi reformo uprave. Poli (DSL) pa je menil, da je zakon, ki zmanjšuje število odbornikov, srediscna točka reforme dezelne uprave.

Deželni proračun v znamenju rezanja

TRST - Deželni proračun 1993 je nared in j v znamenju rezanja. Njegovo vsebino in glavne postavke je predsednik dezelne vlade Furlanije-Juljske krajine Vinicio Turello na ločenih sestankih orisal družbenim, sindikalnim in podjetniškim silam.

Glavno tezavo pri sestavljanju proračuna je predstavljalo dejstvo, da mora Dezela po eni strani opravljati svoje institucionalne naloge na področju zdravstva, prevoza in kmetijstva za skupnih 520 milijard lir, na drugi pa se mora soocati s skrcenjem davčnega priliva na deželnem ozemlju. Bolj enostavno povedano, dezelna vlada je morala krciti izdatke za okrog 360 milijard lir, da bi lahko bil proračun uravnovšen na ničli, kot to določa zakon.

Turello je povedal, da je Dezela rezala predvsem nekatere nebitvene izdatke za svoj birokratski aparat, odložila na kasnejša leta predvidene naložbe in »racionalizirala« nekatere službe. V ta okvir spadajo reorganizacija dezelnih uradov, reforma gorskih skupnosti in ponovna ozemeljska razmejitev krajevnih zdravstvenih enot.

TRST / POLEMIČNO SE JE ODREKEL ODBORNIŠKIM POOBLASTILOM

Carbone ni več odbornik

TRST - Dezelni odbornik za prostorsko nacrtovanje Gianfranco Carbone (na sliki) je sprožil novo polemico potezo v odnosu do svoje stranke, pa tudi do dezelne vlade. Ob zaključku torkove seje dezelnega odbora je namreč formalno sporočil predsedniku Vinciju Turellu, da ne namerava več opravljati nalog, ki jih ima kot odbornik, in je torej »vrnil« svoja odborniška pooblastila. Istocasno je tudi zaprosil Turella, naj o tem obvesti deželni knjigovodski urad, ki naj mu ukine izplichlo doklade, ki jo je prejemal kot član dezelne vlade.

Gianfranco Carbone je že pred skoraj dvema mesecema sporočil deželnim organom socialistične stranke, kateri pripada, svoj namen, da zapusti odborniško mesto, pri čemer je navedel tudi ime svojega naslednika, tržiskega

dezelnega svetovalca Daria Tersarja. Po politični praksi bi moralo namreč o Carbonejevem odstopu najprej sklepati strankino vodstvo, sele nato naj bi Carbone formaliziral svoj odstop tudi v deželnem odboru oz. svetu. Toda dezelno vodstvo PSI doslej se ni razpravljalo o tem vprašanju, verjetno zaradi notranjih razhajanj. Kot je povedal sam Carbone, je bilo končno določeno, da bo vprašanje dano na dnevni red seje dezelnega vodstva PSI, ki je bilo napovedano za ponedeljek, 9. novembra. Toda tudi ob tem datumu ni socialistično vodstvo ničesar sklenilo, in tako Carboneju »ni preostajalo drugega«, kot da se je odločil, da se je na svojo pest odrekel odborniškim pooblastilom. Formalno torej Carbone ostaja v odboru, toda brez pooblastil in brez... place.

BENEČIJA / ŠPETER, PODBONESEC IN SOVODNJE

Združevanje občin v Nadiških dolinah

Danes bo znan izid posvetovanja z občani

SPETER - Zmanjšanje števila gorskih skupnosti, njihova reorganizacija, združevanje malih občin. Ta in druga vprašanja so bila na dnevnem redu posveta, ki ga je Zveza Slovencev iz videmske pokrajine pripravila na špetskem zupanstvu. Na njem so strokovnjaki in upravitelji z obeh strani meje izpostavili in razčlenili to problematiko, ki je dokaj aktualna prav v Beneski Sloveniji, ki predstavlja nekakšen laboratorij za preverjanje tovrstnih vprašanj.

Obstajajo sicer različna mnenja, kako na najboljši način rešiti stvarnost hribovitih območij in kako najbolj racionalno organizirati javne uprave. Vsi pa so si edini, da je zdajšnje stanje nevarno in zahteva takojšnje korekture. V nasprotnem primeru, pristavljajo, bomo v Benečiji nemocni pred vsejcem izseljevanjem in izpraznjenjem slovenskih vasi. Eno od možnih rešitev so predlagali upravitelji iz Spetra, Podbonesca in Sovodenj, ki se ogrevajo za združitev treh občin v eno samo upravno enoto. Takšna pobuda, ki je prva v deželi, bi prispela k večji uspešnosti posameznih občinskih uprav, ki so taces v velikih težavah finančne značaja in tudi kar zadeva strokovno osebje. Ob tem bi tudi vprašanje storitev bilo laze resljivo, saj bi z racionalizacijo sredstev in struktur učinkoviteje odpravljali odprta vprašanja, ki jih v teh krajih ni malo.

Sicer o možnosti združitve treh občin so se izrekli sami občani, ki so odgovorili na vprašalne pole, na katerih je bila vrsta vprašanj v zvezi z združitvijo treh občin in glede bodočnosti gorske skupnosti.

Prva faza združitve bi v bistvu ne spremenila zdajšnje sestave občinskih svetov, ki bi se naprej ločeno delovali v treh občinah. Tem bi se pridružil nov svet, ki bi bil izraz treh občin in bi odločal o skupnih vprašanjih. Po novem zakonu o javnih upravah pa bi takšna odločitev pomenila tudi večji dotok denarja iz državnih vprašanj. Po novem zakonu o javnih upravah pa bi takšna odločitev pomenila tudi večji dotok denarja iz državnih vprašanj. Po novem zakonu o javnih upravah pa bi takšna odločitev pomenila tudi večji dotok denarja iz državnih vprašanj.

Obstajajo različna mnenja glede opredelitve volilcev. V Spetru in Podbonescu so prepričani, da bodo številnejši tisti, ki so se opredelili za združitve, zupan iz Sovodenj Paolo Cudrig pa izraza zaskrbljenost, ker meni, da se je večina izrekla proti združitvi. Danes bo torej znano, ce se bo začel proces združevanja treh beneskih občinskih stvarnosti in ali bodo Nadiške doline zacetrnice zanimivega eksperimenta, ki bi lahko bil za zgled številnim drugim italijanskim teritorialnim stvarnostim.

Takšno stanje bi veljalo za dobo desetih let, nakar bi občani ponovno odločali, ali so za takšno

RUDI PAVSIC

RUBRIKA
WWF in Liga za okolje napadata Cisilina

Svetovnemu Skladu za zaščito narave in deželni delagaciji Lige za okolje je deželni odbornik Adino Cisilino, ki ga sicer imenujejo Aglino Cipolino, stalni trn v peti. V tiskovnem poročilu organizaciji ugotavlja, da je deželni odbornik že ob številnih priložnostih pokazal svoje pomanjkljivo znanje na področju naravnih ved. Zadnja njegova pobuda, ki se ne tiče samo okolja, je bila podpora določilom, ki urejajo vstop motornih vozil na področja, ki so podvržena hidrogeološkim in ambientalnim vinkulacijam.

Svetovni sklad za zaščito narave in Liga za okolje zato polemično pozivata deželnega odbornika, da se cimprej vpiše v hitri tecaj o biologiji in da se tako seznanj z vsem, s čimer so se na univerzitetnih študijih seznanili številni diplomiranci.

To bi moral storiti -po mnenju Svetovnega Sklada za zaščito narave in Lige za okolje-, da bi osvojil vsaj minimalne osnove, ki jih morajo obvladati vsi tisti, ki se ukvarjajo z upravljanjem okolja.

CGIL: sklicati sejo Odbora za obrambo vrednot odpornišva

Nova krajevna zvezna delavska zbornica CGIL se je pismeno obrnila na komisarja trzasko pokrajine dr. Marroja, v katerem ugotavlja, da je razprava v mestu zaradi priznanja -s strani italijanske vlade- Slovenije in Hrvaške, kot naravnih naslednic za uresničenje osimskih sporazumov, dvignila pravi val rasizma in nestrpnosti, kar postavlja tudi trzaski skupnosti vrsto resnih problemov.

To priznanje -ugotavlja CGIL- je sprožilo nove napetosti in kontrapozicije, ki lahko kompromitirajo vse delo, ki je bilo opravljeno v teh zadnjih letih v duhu omikanega sožitja in medsebojnega spoštovanja, kar lahko negativno vpliva na gospodarsko področje.

CGIL je mnenja, da je molk Trsta -v primerjavi s splošno vsedravnno mobilizacijo, dne 9. novembra proti rasizmu-, pokazatelj določene nepozornosti in v določeni meri tudi zelo nevarnega nelagodja.

Zaradi vsega tega je po mnenju CGIL potrebno cimprej sklicati sejo Odbora za obrambo vrednot odpornišva in demokratičnih institucij, da bi se na njej razpravljalo o vseh teh vprašanjih in se sprejele vse potrebne pobude, ki bodo potrebne

Išče se par za Kraško ohcet

Zadruga Nas Kras vabi pare, ki bi se hoteli poročiti na prihodnji, 16. Kraški ohceti, da se zglasijo na potovalnem uradu Aurora do 23. novembra letos. Prihodnja Kraška ohcet bo 29. avgusta 1993.

Nastop gojencev Glasbene matice

V ponedeljek popoldne je sola Glasbene matice priredila prvi notranji nastop gojencev. V prijetnem vzdušju Gallusove dvorane so se zvrstili pianisti Urška Daneu, Matjaz Kodric, Alenka Mozina, Elena Prelec, Stefano Artesi, Martina Feri iz razreda prof. Mojce Siskovic, Axel Furlan, Jasna Ziberna, Barbara Santini iz razreda prof. Ravla Kodrica in kitarist Sandi Vatovani iz razreda prof. Igorja Starca.

Mladim izvajalcem se je sicer poznalo, da se ni zbledele spomin na pocitnice, a da so se šolskega leta vendarle lotili odgovorno in vneto. Vodstvo sole namerava notranje nastope prirediti z dvo ali trotedenskimi presledki.

Prihodnja dva bosta se pred božicami in novoletnimi pocitnicami 1. in 16. decembra ob 17. uri. Mladi glasbeniki vabijo sosolce in njihove starše k pristnemu umetniškemu doživlju.

Danes posvet o varnosti državnih železnic

V okviru Evropskega leta varnosti bo danes v dvorani Saturnia na Pomorski postaji posvet na to temo na pobudo trzasko oddelka Državnih železnic.

Italijanski strokovnjaki bodo podali poročila o juridicnih aspektih, o nalogah in odgovornostih kadrov, o tehničnih in operativnih vidikih zaščite pred škodljivimi posledicami azbesta, svinca in hrupa ter seveda o specifičnih problematikah na železniškem področju.

Ali morajo ladje za Trst res opraviti velik ovinek?

Občinska uprava za spremembo morske meje

Trzaski občinski svet je posvetil dve maratonski seji (torkova se je končala ob starih jutraj) za poziv rimski vladi, naj preseže Osimo in naj sklene nove sporazume s Slovenijo in Hrvaško. Resolucija, ki jo je trzaski občinski svet pripravljal, je bila poslana v Rimu Marka Kosina, ki je prav Trstu jasno povedal, da je Ljubljana popolnoma pripravljena na pozitivno presežanje Osima.

V tej aferi so se po mnenju Kalceve oblikovala tri stališča. Prvo stališče, ki ga zagovarja leвица, odločno odklanja nacionalizem in revansizem. V nasprotju s tem je desnica, ki demagogo zahteva nazaj Istro in Reko. Tretja pa je pozicija tistih, ki kakajo in se

sploh objektivno izvedljiva v tem trenutku ne moremo ocenjevati, gotovo pa je, da bo sprožila nove in nepotrebne polemike, ki jih je okrog teh vrasanj že itak prevec.

V diskusiji se je oglašil tudi predstavnik SSK Samo Pahor. Rekel je, da je občinski svet ob nasprotovanju misovcev in LpT ze pred osmimi leti odobril resolucijo za kvalitetno revizijo Osimskih sporazumov. Resolucija je ostala mrtva crka, problem pa nekateri sedaj izkorišcajo v cisto politične in volilne namene, ki nimajo z Osimom nič skupnega. Čudno, da so to afero nekateri potegnili na dan po politični krizi na Pokrajini in potem, ko je bilo jasno, da bodo spomladi gotovo pokrajinske volitve. Trst ne potrebuje jalovih debat o zunanjih politiki, s katerimi hočejo nekateri samo prikrievati gospodarsko krizo tukajšnje stvarnosti. "Železarna očitno prinese dosti manj glasov od nacionalistov in od desničarjev", je poudaril Pahor, ki je tudi rekel, da popolnoma podpira stališča, ki jih je v nedeljskem komentarju iznesel direktor Piccola. Ce bo slo tako naprej, je napisal Mario Quaia, bo Trst v bližnji bodočnosti lahko zbira

ANAMARIJA KALC

SAMO PAHOR

podpise le pod svojo osmrtnico...

Predstavnik SSK je polemiziral z vsemi tistimi, ki zahtevajo enako zaščito za Italijane v Sloveniji in na Hrvaškem. Istocasno pa "pozabljajo", da uživa slovenska manjšina različne trtmaje v trzaski, goriski in v videmski pokrajini.

Anamarija Kalc (Demokracija zveza) je rekla, da je Osimska afeta po nepotrebnem prerasila v retorično kampanjo, ki nima nič skupnega s konkretnimi vprašanji meddržavnega sodelovanja. Prevladujoče stvari, ki locujejo trzasko realnost, tiste, ki jo združujejo pa ostajajo

nočejo nikomur zameriti. To je stališče KD, ki teče za dogajani, namesto, da bi jih trezno ocenjevala. Svetovalka Demokracije zveze je prepričana, da bo Slovenija kmalu premostila gospodarske težave. Trst ne sme izgubiti priložnosti, ki mu jih ponujajo nove razmere na Vzhodu. Ob koncu je obzalovala, da v resoluciji večinske koalicije ni niti z besedico omenjena nasa manjšina.

Demokristjani so z nacelnikom skupine Darion Rinaldijem poudarili, da nasprotujejo vsakršni spremembi kopne meje, pristali pa so na zahtevu po reviziji morskih mej v Trzaskem zalivu. Ne gre za noben revansizem, ampak le za gospodarsko vprašanje in za problem svobodne plošbe, je rekel Rinaldi, cigar trditelj je izvenela kot koncesija desnici.

Socialisti so v razpravi poudarili, da podpirajo vsebinsko revizijo Osimskih dogovorov. Hočejo pa, da bi razprava o teh vprašanjih obsegala le probleme, ki so na tapeti, medtem ko je zal ze prerasila v retorično in v tipčno predvolilno kampanjo.

PSI je prepričana, da prezivlja Trst hudo ekonomsko krizo, jalove polemike o Osimo pa ne koristijo nikomur. (st)

Promet v težavah

Napeljujejo novo mrežo za metan, vodo in elektriko

Avtomobilski promet na pokrajinski cesti mad Bazovico in Radricami je delno ohromljen. Občinsko podjetje ACEGA namrec koplje jarke za namestitev cevi za metansko in novo vodovodno mrežo ter za potenciranje napetosti v elektricni mreži. Promet je na tem predelu sicer vedno zelo gost, zaradi cesar je priporočljivo, da se avtomobilisti upora-

bijo cesto, ki pelje proti Kljucu in Razklanemu hribu (in to v obeh smereh).

Tako stanje traja na tem predelu za štiri mesece, kar prinaša nemalo težav krajanom, kot sicer tudi drugim avtomobilistom. Po predvidevanjih odgovornih oblasti bi se morala dela zaključiti v dveh, ali najkasneje v treh mesecih.

ANKETA / SPODBUDNI PRVI VTISI

Bralci ugodno sprejemajo prerojen Primorski dnevnik

Za večino je grafično lepši, pa tudi vsebinsko bogatejši

Ob izidu prenovljenega Primorskega dnevnika smo nekatere bralce povprašali, kakšen je njihov prvi vtis.

DAVORIN DEVETAK, gospodarstvenik, Trst: Grafična podoba casopisa je sodobna, izvorna in izbrana, pa tudi casopis je pregleden. Gre za novost v okviru današnje vseslovenske casopisne ponudbe. Tudi z vsebinkega vidika je opaziti obogatitev. Posebno zanimiv in pomemben je doprinos ljubljanskega urednistva. Sicer pa bi bilo zgrešeno, ko bi, recimo, kulturna stran postala povsem "ljubljska".

MAGDA MAVER, knjižničarka, Boljunc: Kot vsaki novosti se bomo morali novemu Primorskemu dnevniku najprej privaditi. Na prvi pogled je casopis lep, sicer pa se nisem utegnila razmišljati o njegovi vsebini, tako da se nimam izdelanega mnenja.

DANILO LUPINC, vinogradnik, Praprotn: Moj prvi vtis je vsekakor dober. Vseč mi je, da so tudi izbrane vesti iz Slovenije. Pričakoval sem, da bo trzaska kronika nekoliko bogatejša in upam, da bo tudi nase krajevno gospodarstvo dobilo primeren izraz.

MAGDA JEVIKAR ZUPANCIC, profesorica, Bazovica: Nekoliko vec sem pričakovala od grafične podobe. Moti me tudi, da je toliko prostora namenjena televizijskim sporodim. Kar se vsebine tiče, pa je zame pozitivno predvsem to, da v casopisu zazivi celoten slovenski prostor in da npr. dobiš tako sporede

trzaskih kot ljubljankih gledališč.

OSKAR KJUDER, glasbenik, Lonjer: Moj prvi vtis je zelo pozitiven. Ali je neka skladba dobra, razumeš ze na prvi pogled in mislim, da ta ni slaba, z vseh vidikov. Kot staremu borcu mi je tudi vseč, da je Primorski dnevnik ohranil v svoji glavi napis, da se je rodil kot partizanski.

SERGIJ PAHOR, casnikar, Repen: Kljub nekaterim pomanjkljivostim in negotovostim v urednistvem in tiskarskem pogledu, mislim, da si casopis zasluži pozitivno oceno. Primorski dnevnik je brez dvoma bogatejši. Veselijo me nekatera nova imena med pisocimi, pozdravljam pa tudi posebno poljudnoznanstveno rubriko.

DRAGICA BLAZEVIC, bančna uslužbenka, Trst: Novi Primorski dnevnik sem pričakovala z veliko nestrpnostjo, a tudi dvomi. Ko sem ga prvič zagledala, me je zelo razveselil. Upam, da mi ne bo treba nikoli vec reci, da se Primorski prebere ze ob kavi. V tem casu, ko razisem spet divja po Evropi, je zame tudi vazno, da nas dnevnik ni pozabil, kako se je rodil prav iz upora proti barbarstvu.

SEVERIN SEDMAK, upokojeni delavec, Kriz: Casopis mi je vseč, tako po obliki kot po vsebini. Pridobitev je vecja informacija iz matične domovine, razveseljivo pa je tudi, da je vec sporta. Prav je, da Primorski ni pozabil na svoj partizanski izvor. Le crke so zame presvetle.

TRST / STEČAJ FINTOURA

Cardarelli kmalu na prostosti

Tako zatruje njegov branilec, odvetnik Amodeo

Trzasko drzavno pravdnistvo je včeraj zjutraj posredovalo sodnici za preliminarno preiskavo Alessandri Botta Griddelli svoje mnenje glede zahteve, ki so jo vložili branilci Quirina Cardarellija, vpletene v stečaj finančne družbe Fintoura, in sicer, da bi podjetnika izpustili na prostost. O vsebini dokumenta se ni izvedelo nobene podrobnosti, saj so se preiskovalci odločili za strogo tajnost. Odvetnik Amodeo pa je izjavil, da bo morda Cardarelli ze ta teden zapustil koronejske zapore.

Medtem se preiskava o stečaju Fintoura (slo je za 300 milijard lir) nadaljuje, in sicer z zamudnim proučevanjem številnih dokumentov, ki so jih financni stražniki zasegli v uradih, na sedežih raznih združenj, pri raznih profesionalcih, v zasebnih stanovanjih, tako v Trstu kot v drugih mestih po Italiji. Preiskava naj bi bila zlasti usmerjena v ugotavljanje odnosov med Cardarellijem ter številnimi ustanovami, ki so projekt financirale ali ki so izdajale potrebna dovoljenja. Gre za

zamudno delo, katerega sadovi bodo vidni sele cez cas.

Kot znano, je Cardarellija pripeljal za zapaha stečaj družbe Fintoura, za kar je bil v glavnem kriv propad nacra za preureditev Selsljanskega zaliva. Ze letos poleti je pri trzaskem sodiscu stekel stečajni postopek, vendar za upnike ne kaže nič dobrega. Po izračunih stečajnega upravitelja Lina Guglielmuccija naj bi prodaje raznih nepremicnin, delnic navrgle vsega skupaj kakih 120 milijard lir.

SV. IVAN / KULTURNI VEČER

Srečanje z narečno pesnico Marijo Mijot

Za svetoivansko kulturno društvo predstavlja večer začetek obnovljene kulturne dejavnosti

Dolgo smo čakali, pa smo v društvenih prostorih SKD S. Skamperle le docakali lep večer, posvečen pesnici Mariji Mijot, njenemu visokemu zivljenjskemu jubileju, predvsem pa njeni narečni pesmi, skozi katero je Mijotova povedala vse: svojo ljubezen do Sv. Ivana, do njegovih navad in običajev, do vsega, kar je v Sv. Ivanom, njegovo zgodovino in tradicijami tako tesno povezano.

Večer so pripravili v glavnem mladi člani društva, prepričani, da je prisel cas, ko mora kulturno zivljenje pri Sv. Ivanu ponovno zaziveti in so bili mnenja, da je to mogoče začeti prav s pesmimi Marije Mijotove, ki govorijo o ljubezni, o

krajevnih navadah in običajih, in o vsem, kar se je v tem predelu trzasko predmestja dogajalo.

V dvorani Stadiona Prvi maj je bila na vidnem mestu domačinka Marta Požar.

Proslave je zacela in tudi zaključila Bogomila Kravos z govorom o Mijotinih pesmih.

Pripovedovanje Kravosove so na začetku spremljali pesmi, ki sta jih skladeljala Ubaldo Vrabec in Ignacij Ota posvetila prav nekaterim njenim pesnitvam. Nekaj pesmi so z velikim občutkom za dialekt podali mladi Svetoivancani Erika Bužecan, Nastja Colja in Gleb Verč.

Večer se je začel s kratkim nagovorom članice pripravljalnega odbora

Tatjana Cac.

«Prva prireditelj je ze za nami» je dejala, «in sicer popoldanski praznik z animacijo za osnovnosolske otroke. Za naprej pa imamo se nekaj idej: prirediti nameravamo tečaje slovenskega jezika za dijake in studente. Cutimo potrebo, da bi se tu pri nas ponovno ustanovil otroški pevski zbor in potrudili se bomo, da bo do tega prišlo. V sodelovanju s Slavicnim društvom nameravamo postaviti spominsko ploščo pisatelju Vladimirju Bartolu na kraju, kjer je stala Nadliškova hisa. Priredili bomo tudi miklavzevanje in se druge prireditve, poleg tega se pripravljamo na redni občni zbor».

NEVA LUKES

UMOR / TURISINI V ZAPORU

Preiskava v teku

Pravi razlogi umora niso povsem jasni

Preiskava o umoru 40-letne Irme Lubiana Zuberti se ni se končala, ceprav je njen bivši delovni kolega, 52-letni Rinaldo Turisini (oba sta bila zaposlena na Dezeli, vendar je Zubertjeva ze pred leti sla v predcasni pokoj) priznal svoje dejanje.

Namestnik javnega tozilca Reinotti bo zahteval potrditev pripora zaradi namernega umora, leteci oddelek trzasko kvesture pa nadaljuje s preiskavo o dejanskih vzrokih tega tragicnega dejanja.

Kaze namrec, da je

nekaj stvari ostalo nepojasnenih.

Po verziji, ki jo je dal sam Turisini, naj bi Zubertjeva zahtevala, da zapustita družini (oba sta bila poročena in imela otroke) in si ustvarita novo zivljenje. Ko ji je Turisini dejal, da kaj takega ne more narediti, je zacela na ves glas vpiti. Zaman jo je skušal pomiriti, nakar jo je prijel za vrat in zacel močno stiskati, dokler ni izdihnila. Preiskovalci ne verjamejo, da bi histerični izbruh izval reakcijo, ki je privedla do tragicnih posledic.

Primorski dnevnik

Lastnik: ZIT d.d. Založništvo trzasko tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - P.R.A.E. d.d. - Družba za založniške pobude Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796699 - fax 040-773715

Fotostavek: ZIT, Trst
Tisk: VITA, Videm

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

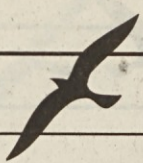
Redakcija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax: 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533382, fax: 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax: 0432-730462
Ljubljana, NIA, Slovenska 54, tel. 061-113121, fax: 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax: 0463-318506

Prodajno naročniška služba
Italija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772618
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-535725 fax: 0481-532958
Ekonomska propaganda: Trst in Gorica: Publist
tel: 040-7796611, fax: 040-768697
Italija: podružnice SPI

Cene oglasov
Italija: 1 oglasni modul (sirina 1 stolpec visina 42 mm) 80.000 lir, financni in legalni 120.000 lir, ob praznikih povisek 20%; mali oglasi 850 lir beseda; osmrtnice, zahalne in sozolja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.200 Lit - 40 Šit
Naročnina za Italijo - mesečna 23.000 Lit letna 276.000 Lit za Slovenijo: mesečna 1.200 Šit

Registriran na sodiscu v Trstu st. 14 z dne 6.-12-1948
Člani italijanske zveze casopisnih založnikov FIEG

GLASBA / JUTRI ROCK KONCERT V MIELI

Srečanje več glasov v enem mestu

Koncert prireja ZSKD z združenjem Anagrumba

Rockkompot oz. koncert avtorskega rocka: po uspešnem Potovanju v modro - plesni pravljici v izvedbi Studia Za Ples Igen iz Celja - se niz prireditve z naslovom Več glasov, eno mesto: srečati se v Trstu nadaljuje z nekoliko neobičajno kulturno ponudbo. Rockkompot vabi predvsem mlajše občinstvo, pravzaprav vse, ki jim je vsek izvirna rock glasba. S tem srečanjem, ki ga Zveza slovenskih kulturnih društev v sodelovanju z združenjem Anagrumba prireja jutri, ob 20.30, v gledališču Miela, se vsekakor prenaša osnovno sporočilo tega niza prireditve, ki uživa tudi pokroviteljstvo Občine Trst. Pobuda ZSKD je lahko sicer le drobna, a nikakor ne zanemarljiv doprinos k vzpostavljanju stvarnega in koristnega sožitja v mestu.

Tudi petkov rock koncert preveva ta želja, saj je zamisel nastala in se nato razvila v krogu trzaskih - slovenskih in italijanskih - kantavtorjev, ki so si to srečanje ob avtorski rock glasbi izbrali kot možnost za premoščanje zacaranih krogov nesporočanja, za ravzivanje nekega skupnega jezika - glasbe v tem primeru - v trzaskem prostoru.

Rockkompot je tudi na

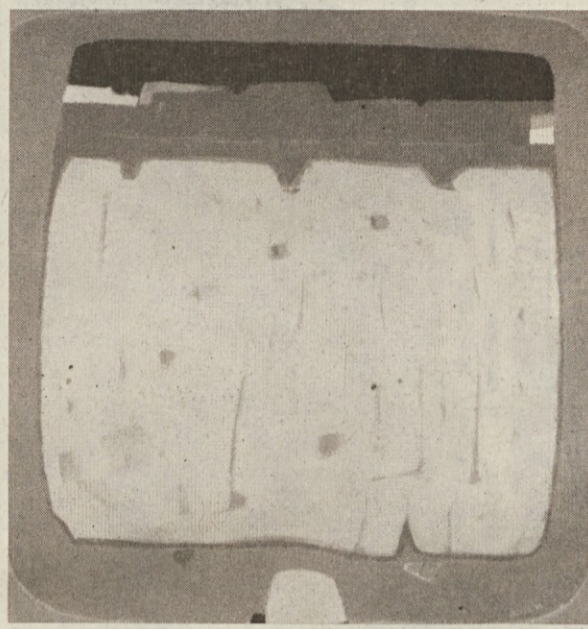
organizacijski ravni korak naprej v smislu sodelovanja med slovenskim in italijanskim kulturnim svetom: za to gre zasluga dolgoletnemu prizadevanju ZSKD za ustvarjalno odpiranje sorodni večinski stvarnosti in združenju Anagrumba, »glasniku« mladih trzaskih ustvarjalcev lahke glasbe, ki je z navdušenjem pristopilo k uresničitvi tega zanimivega kulturnega srečanja.

Na jutrišnjem Rockkompotu se bodo predstavili kantavtor Ivo Tul, ki je med drugim skupaj z Albertom Caligarjem in Fabiom Nerijem izdelal izhodno zamisel za koncert, trzaska skupina Taigà in ansambel The Blackbirds iz Kriza. Ivo Tul je se posebej poznan v slovenskih krogih, saj se je s svojo avtorsko pesmijo večkrat predstavil po družtvih in ob raznih kulturnih priložnostih. Skupina Taigà je med najaktivnejšimi zastopniki združenja Anagrumba. The Blackbirds je ime skupine kriskih fantov, ki v svojo glasbeno poustvarjanje vključujejo tudi nekoliko neobičajne primise, kot je lahko rock glasba v kriskem narečju, z besedami o morju, ribičih in vasi.

DAMIANA OTA

TRST / UMETNOST IN POEZIJA

Švara in Pregarc danes gosta TK Galerije

V TK Galeriji bodo danes odprli četrto razstavo v novi sezoni, ki sloni na koncertu združevanja likovne umetnosti in poezije v širšem srednjeevropskem prostoru. Tokrat so spet na vrsti domaći ustvarjalci. Svoja likovna dela bo namreč razstavil Deziderij Svara, poetično noto pa bo, današnjemu srečanju v Trzaski knjigarni dal

Aleksij Pregarc. Izbrata je prav gotovo izvirna. Umetnika namreč združuje rodni kraj, saj sta oba Ricmanja po rodu in oba sta se, vsak na svojem umetniškem področju, uveljavila v našem in širšem prostoru.

Odprte razstave bo ob 17.30. Deziderija Svara in njegova dela bo predstavil umetnostni kritik Carlo Milic.

Koncertna abonmajska sezona 1992/93
Jutri, 13. novembra, ob 20.30 v Kulturnem domu v Trstu, Ulica Petronio 4

CONCIERTO DE ARANJUEZ za harfo

ORKESTER SLOVENSKE FILHARMONIJE LJUBLJANA

Solistka: Jasna Corrado-Merlak, harfa
Dirigent: Marko Letonja
Na sporedu: Beethoven, Kogoj, Rodrigo, Strauss

Prodaja vstopnic in dvig abonmajev eno uro pred pričetkom koncerta pri blagajni Kulturnega doma.

Aldo Nicolaj HAMLET V PIKANTNI OMAKI

Režija Zarko Petan
Danes, 12. t.m., ob 16. uri - abonma Red I

ZIMOVANJE IN SMUČANJE V KRANJSKI GORI

od 28. decembra 1992 do 4. januarja 1993 za mlade od 12. do 17. leta starosti.
Zaradi nepričakovano velikega zanimanja smo preselili kraj zimovanja iz Bohinjske Bistrice v Kranjsko goro, kjer smo najeli mladinski hotel, v katerem je za zamudnike se nekaj prostih mest.
Vpisovanje do 30. novembra v Slovenskem dijaškem domu Srečko kosovel, tl. 573141.

INTERESENTI POHITITE.

berite
Novi Matajur

TK GALERIJA
Vas vabi
DANES, 12. novembra, ob 17.30

DEZIDERIJ SVARA

Za ciklus literarnih srečanj: slike

KINO

ARISTON - 17.45, 20.00, 22.15 »Arma leta 3« r. Richard Donner, i. Mel Gibson, Danny Glover.

EXCELSIOR - 16.30, 18.20, 20.10, 22.15 »Anni novanta«, i. Ezio Greggio, Christian De Sica in Massimo Boldi.

EXCELSIOR AZZURRA - 16.45, 18.30, 20.15, 22.00 »Prosciutto, prosciutto«, r. Bigas Luna, i. Stefania Sandrelli.

NAZIONALE I - 15.45, 17.50, 20.00, 22.15 »Pomodori verdi fritti alla fermata del treno«, i. Katty Bates, Jessica Tandy.

NAZIONALE II - 15.45, 17.50, 20.00, 22.15 »Basic instinct«, r. Paul Verhoeven, i. Michael Douglas, Sharon Stone.

NAZIONALE III - 15.45, 22.15 »A.A.A. Giochi innaturali cercasi«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

NAZIONALE IV - 16.30, 18.20, 20.00, 22.15 »Doppia personalità«, r. Brian de Palma, i. J. Lithgow, L. Davidovich.

GRATTACIELO - 18.00, 20.00, 22.00 »Mariti e mogli«, r. Woody Allen, i. Blithe Danner in Mia Farrow.

MIGNON - 17.00, 19.30, 22.00 »La città della gioia«, i. Patrick Swayze.

EDEN - 15.30, 22.10 »Amplissimi bestiali« porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

CAPITOL - 16.15, 18.10, 20.10, 22.10 »Giochi di potere«, i. Harrison Ford.

LUMIERE - 17.00, 19.30, 22.00 »La discesa di Aclà a Floristella«, Film Aurelia Grimaldija.

ALCIONE - 16.30, 18.15, 20.00, 22.00 »Vita da bohème«, i. Matti Peltonpaa, Andre Wilms.

RADIO - 15.30, 21.30 »Le orge delle ragazze d'oro«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

VČERAJ-DANES

Danes, CETRTEK, 12. novembra 1992
JOZAFAT

Sonce vzide ob 7.01 in zatone ob 16.38 - Dolžina dneva 9.37 - Luna vzide ob 18.06 in zatone ob 9.12.

Jutri, PETEK, 13. novembra 1992
STANISLAV

PLIMOVANJE DANES: ob 3.41 najnižja - 15cm, ob 9.35 najvišja 51 cm, ob 16.33 najnižja -63 cm, ob 23.13 najvišja 30 cm.

VREME VČERAJ: temperatura zraka 13,2 stopinje, zračni tlak 1015,8 mb pada, brezvetrje vlaga 81-odstotna, nebo oblačno, morje skoraj mirno, temperatura

40-LETNIKI s Proseka, Kontovela in iz Gabrova bodo v kratkem organizirali večerjo. Zainteresirani naj se javijo v večernih urah na tel. st. 225510.

BRALNA ZNACKA - Posvet o prenovi in organizaciji Bralne značke bo jutri., ob 15. uri na OS France Bevk na Opcinah. Za Zvezo bralnih značk Slovenije bodo sodelovali Igor Longyka, Joze Zupan, Miha Mehör, Manca Perko. Posvet je namenjen vsem učiteljem in profesorjem, ki se ukvarjajo z mentorstvom za bralno značko. Množično vabljeni!

GLASBENA MATICA obvesča svoje stare in nove abonente, da lahko potrdijo ali vpisejo nove abonmaje vsak dan, razen sobote, od 10. do 12. ure v tajnistvu Glasbene matice, tel. 418605.

DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRAZENCEV v Trstu vabi v ponedeljek, 16. t. m., ob 20.30 v Peterlinovo dvorano na srečanje s pisateljem in režiserjem Zarkom Petanom in na pogovor, ki bo sledil predvajanju filma »Kavarna Astoria«.

TPK SIRENA vabi clane in prijatelje na koncert - pevskega zbora VASILJ MIRK ki bo v soboto, 14. t.m., ob 20. uri na pomorskem sedezu v Miramorskem drevo: redu 32.

PIREDITVE
SKD TABOR - Opcine - Prosvetni dom. Na ogled je fotografska razstava »Ze 500 let... Clovkeove pravice domorodcev ob 500-letnici odkritja Amerik«. Ogledi ob delavnikih ob 16. do 19. ure do 17. t. m.

TRST - Ul. Commerciale 26
Tel. (040) 421808 - fax (040) 44860

IRGILIO
TEHNOLOSKE NAPRAVE ZA CIVILNE IN INDUSTRIJSKE GRADNJE - NAPRAVE ZA: METAN IN VTEKOCINJEN PLIN, OGREVANJE, HLAJENJE, VENTILACIJO - HIDROTERMO SANITARIE nacrtovanje in predracuni

RAZSTAVE / POBUDA SKD TABOR Z OPČIN

Kolumbovo odkritje Amerike z vidika človekovih pravic

Razstavo predstavili Marta Ivašič in Veronika Martelanc

SKD Tabor z Opcin je v torek zvečer pripravilo v Prosvetnem domu skupno s trzaskim odborom mednarodne organizacije Amnesty International večer, posvečen 500-letnici odkritja Amerike, toda ne z vidika podviga samega, temveč z vidika človekovih pravic in vsega, kar so domorodci po odkritju kontinenta doživljali vsled kolonialnega osvajanja, uničevanja tamkajšnjih kultur in narave, genocida domacega prebivalstva, zasuznjevanja afriskih ljudstev in trpljenja mnogih evropskih priseljencev.

Večer sta s svojimi posegi vodili prof. Marta Ivašič in Veronika Martelanc, vse pa je dopolnila še zanimiva razstava slik in dokumentarnega gradiva. Prof. Marta Ivašič je svoj govor povezala z zgodovinskim dogodkom samim in ga hkrati pove-

zala z sedanjo stvarnostjo. »Zelimo slaviti letosno obletnico z željo, da bi vsi narodi dosegli pravico do lastne kulture, do miru, do lastnega razvoja«.

Kratek poseg je nato imela še Veronika Martelanc, ki je nastela akcije in pobude, ki jih je odbor ze izvedel, s katerimi pa bo se nadaljevala, da seznanj javnost s to problematiko. Vse prisotne je pozvala, da ta stališca podprejo s podpisom na vseh peticijah, ki jih bodo poslali v vednost odgovornim ustanovam, pa tudi državnikom.

Udeleženci so si po koncanem večeru ogledali razstavo, za katero menimo, da bi bilo priporočljivo, da si jo ogledajo tudi sole(N.L.)

poslali v vednost odgovornim ustanovam, pa tudi državnikom.

Med najvišjimi donosi na trzišču

Možnost odbitka pri davkih

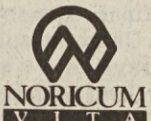
Maksimalna prilagodljivost

To se nekatere značilnosti zavarovanja

Nov način varčevanja z zavarovanjem

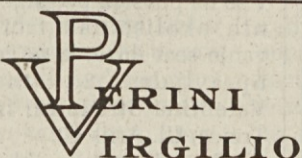
Pojasnila in osebne predracune dobite v agenciji NORICUM VITA v Trstu - Ul. Valdirivo 21 - Tel. (040) 367700 v Gorici - Ul. Morelli 36/38 - Tel. (0481) 536360

HUŠANJE BREZ LAKOTE

— od 8 do 10 kg mesečno s pomočjo stimulacije proti apetitu
— najmodernejšje in najučinkovitejše masaze za odpravo celulita, maščobnih oblog, oblikovanje postave ter lifting kože in mišic

Informacije in naročila: Estetski center Tina Sentočnik, Sezana, Storje 80, tel. 0038/67 68491

TEHNOLOSKE NAPRAVE ZA CIVILNE IN INDUSTRIJSKE GRADNJE - NAPRAVE ZA: METAN IN VTEKOCINJEN PLIN, OGREVANJE, HLAJENJE, VENTILACIJO - HIDROTERMO SANITARIE

TRST - Ul. Commerciale 26
Tel. (040) 421808 - fax (040) 44860

nacrtovanje in predracuni

morja 16,9 stopinje.
ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Christian Benček Alex Leiter, Barbara Berlot, Rudi Balzano.

UMRLI SO: 77-letna Bortola Pagliaro, 62-letna Romana Benussi, 73-letna Sabina Cescmik, 79-letna Francesca Jurincic, 76-letna Olga Cergol, 85-letna Santina Germani, 63-letni Bruno Calini, 87-letna Ida Mosetti, 14-letni Raffaele Marussi, 79-letna Nives Boschin, 71-letna Iolanda Rojac, 89-letni Ennio Gentili, 85-letni Vittorio Dolgan.

LEKARNE

Od ponedeljka, 9. do nedelje, 15. novembra 1992

Normalen urnik lekarn: od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00

Ul. S. Giusto, 1 (tel. 308982), Ul. T. Vecellio, 24, (tel. 633050), Lungomare Venezia, 3 (Milje) (tel. 274998).

NABREZINA (tel. 200466) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

samo po telefonu za najnujnejše primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30

Ul. S. Giusto 1, Ul. T. Vecellio 24, Ul. Roma 15, Lungomare Venezia 3 (Milje).

NABREZINA (tel. 200466) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

NOCNA SLUŽBA
Lekarna odprta od 20.30 do 8.30

Ul. Roma 15 (tel. 639042)

ZA DOSTAVLJANJE ZDRAVIL NA DOM
TEL. 350505
TELEVITA

Urad za informacije KZE
Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka ob 8. do 13. ure. - tel. 573012.

Zdravstvena dežurna služba
Nočna služba ob 20. do 8. ure, tel. 7761, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

OBVESTILA

40-LETNIKI s Proseka, Kontovela in iz Gabrova bodo v kratkem organizirali večerjo. Zainteresirani naj se javijo v večernih urah na tel. st. 225510.

BRALNA ZNACKA - Posvet o prenovi in organizaciji Bralne značke bo jutri., ob 15. uri na OS France Bevk na Opcinah. Za Zvezo bralnih značk Slovenije bodo sodelovali Igor Longyka, Joze Zupan, Miha Mehör, Manca Perko. Posvet je namenjen vsem učiteljem in profesorjem, ki se ukvarjajo z mentorstvom za bralno značko. Množično vabljeni!

GLASBENA MATICA obvesča svoje stare in nove abonente, da lahko potrdijo ali vpisejo nove abonmaje vsak dan, razen sobote, od 10. do 12. ure v tajnistvu Glasbene matice, tel. 418605.

DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRAZENCEV v Trstu vabi v ponedeljek, 16. t. m., ob 20.30 v Peterlinovo dvorano na srečanje s pisateljem in režiserjem Zarkom Petanom in na pogovor, ki bo sledil predvajanju filma »Kavarna Astoria«.

TPK SIRENA vabi clane in prijatelje na koncert - pevskega zbora VASILJ MIRK ki bo v soboto, 14. t.m., ob 20. uri na pomorskem sedezu v Miramorskem drevo: redu 32.

PIREDITVE
SKD TABOR - Opcine - Prosvetni dom. Na ogled je fotografska razstava »Ze 500 let... Clovkeove pravice domorodcev ob 500-letnici odkritja Amerik«. Ogledi ob delavnikih ob 16. do 19. ure do 17. t. m.

TRST - Ul. Commerciale 26
Tel. (040) 421808 - fax (040) 44860

IRGILIO
TEHNOLOSKE NAPRAVE ZA CIVILNE IN INDUSTRIJSKE GRADNJE - NAPRAVE ZA: METAN IN VTEKOCINJEN PLIN, OGREVANJE, HLAJENJE, VENTILACIJO - HIDROTERMO SANITARIE

nacrtovanje in predracuni

BRISICKI - V galeriji Pavla Hrovatina je na ogled razstava umetnin in obrti iz kraskega kama. Urnik: vsak dan, razen ponedeljka, od 11.30 do 19.00.

KD ROVTE-KOLONKOVEC, Ul. Monte Semio 27, vabi v soboto, 14. t.m., na MARTINOVANJE. Praznovani bomo s primerno večerjo in pristno domaco glasbo. Zacetek ob 19. uri.

PD SLOVENEK Borst-Zabrezec priredi v nedeljo, 15. t.m., ob 17.30 v srenjski hiši MARTINOVANJE. Sodelujejo MPZ Ivan Panger iz Kort pri Izoli, MePZ Slavce-Slovenec in Veseli godci. Pokusnja nova domačega vina. Vabljeni!

SLOVENSKI KULTURNI KLUB, Ul. Donizetti 3, vabi v soboto, 14. t.m., ob 18.30 na srečanje, ki ga bosta vodila predstavnika judovske skupnosti iz Trsta Filip Fischer in Nathan Weisenfeld. Govorila bosta o JUDOVSki SKUPNOSTI V TRSTU IN O POJAVIH ANTISEMITIZMA V EVROPI.

SKD CEROVLE-MAVHINJE vabi na ogled veseloigre s petjem »Rendez-vous« v izvedbi Mladinskega dramskega odseka PD Stanzrez v nedeljo, 15. t.m., ob 18. uri v restavraciji Urdivh v Mavhinjah.

MALI OGLASI
OTROSKE IGRAČE
ORVISI
TRST - Ul. Ponchielli 3
SUPER IZBIRA
KAKOVOST - CENE

Ob izletu po Beneciji darujejo openski 50-letniki 100.000 lir za Slovensko solsko središče v Spetru.

V spomin na Paola Menegattija, daruje družina Mingos in Edi Sardo 50.000 lir za Godbeno društvo Prosek.

Namesto cvetja na grob Milana Purica daruje Pierina Russian 15.000 lir za Marjanisce na Opcinah.

V spomin na Artura Russiana daruje žena Pierina 50.000 lir za Marjanisce na Opcinah.

V spomin na Friceta Gregorija darujeta Bruna in Pepi Milic 50.000 lir za SK Kras.

V spomin na Veneta Sirca darujeta Bruna in Pepi Milic 50.000 lir za SK Kras.

V spomin na pok. Ivana Breclja daruje žena Jozica 50.000 lir za zbor Fantje izpod Grmade.

V počastitev spomina umrlih svojec daruje Lidija Kapun 20.000 lir za Zadrzni center za socialno dejavnost.

V spomin na Milana Purica daruje Ludvik Puric 20.000 lir za Zvezo borcev z Repentabra.

Ob peti obletnici smrti dragega Boruta daruje nona Jozica 50.000 lir za Sklad Mitja Cuk.

Namesto cvetja na grob Laurine mame gospe Marte Malalan-Cesar darujeta družini Kalc in Kosuta 40.000 lir za Sklad Mitja Cuk.

Namesto cvetja na grob pok. Ljubomira Cunja daruje Mariuccia Cocco 50.000 lir za Sklad Mitja Cuk.

V spomin na malo Niko daruje družina Krizmancic 50.000 lir za Sklad Mitja Cuk.

Za zbor Vesela pomlad z Opcin so darovali Tamara Operti 20.000 lir, Mario Dolenc 50.000 lir in Cristian Signoracci 20.000 lir.

Ob studijskih dnevih MPZ Vesela pomlad daruje Giulio Pertot 150.000 lir za zbor Vesela pomlad.

V spomin na drago sosolko Niko darujejo uenci in učiteljice 100.000 lir za solo v Borstu.

Ob 20. obletnici smrti dragega Josipa Sancina darujejo žena Pavla ter Sergij in Divna z družinama 120.000 lir za SD Breg.

V spomin na Marto Malalan darujeta družini Monteverdi in Sirca 50.000 lir za Skupnost Družina Opcine.

V spomin na drago mamo Marijo Puntar vd. Sosic darujejo sinovi Slavko, Edi in Veronika 200.000 lir za SD Polet, 200.000 lir za SKD Tabor, 200.000 lir za PZ Vesela pomlad, 200.000 lir za Sklad Mitja Cuk in 200.000 lir za cerkev sv. Jerneja na Opcinah.

V spomin na drago Marijo Puntar vd. Sosic darujeta Vera in Rašo Sedmak 50.000 lir za cerkev sv. Jerneja na Opcinah in 100.000 lir za Sklad Mitja Cuk.

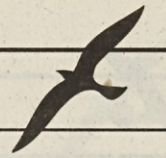
Namesto cvetja na grob pok. Milana Purica daruje družina Skabar (Vel. Repen 72) 15.000 lir za Balinarsko sekcijo Kraski dom.

V spomin na Justino Corda vd. Svetina darujeta Sonja in Elio 50.000 lir za Glasbeno matico.

V spomin na pok. Paola Menegattija daruje Lidija Milic 50.000 lir za MPZ Vasilij Mirk.

V spomin na Paola Menegattija daruje Tamara Regent 30.000 lir za SD Kontovel.

V spomin na pok. Marijo Legisa darujeta Srečko in Pierina Krizmancic iz Trebc 50.000 lir za SKD Cerovlje Mavhinje.

RUBRIKA

Občinski odbor pregledal varianto regulacijskega načrta

Goriski občinski odbor je na tokrovem zasedanju prisluhnil poročilu inž. Vianella, ki so mu poverili nalogo, da pripravi varianto regulacijskega načrta za storitve. Načrtovalec je predstavil osnutek te splosne variante, ki vsebuje okrog 200 popravkov in sprememb k regulacijskemu načrtu. Načrt variante bo uprava še dodatno preučila, nakar naj bi šla v odobritev v občinski svet.

Na isti odobrovi seji so vzeli v pretres še mnoge druge točke, med temi osnutek proračuna za leto 1993. Tokrat je bil govor o investicijah, proračunu pa bodo posvetili v celoti eno od prihodnjih sej, saj bo moral občinski svet o njem razpravljati že pred koncem meseca. Nadalje so odobrili načrt za izredna vzdrževalna dela na precisičevalni napravi, v kmataro se stekajo odplake iz grezničnega omrežja, v vrednosti 700 milijonov lir. Manjšo vsoto so tudi dodelili za čiščenje okolice javnega odlagaliska v Ul. Sassari, obenem pa so sklenili, da bodo odslej uvedli ostrejšo nadzorstvo na tem območju.

Sindikata slovenske šole pristopa k akciji SNALS-a

Tajništvo Sindikata slovenske šole se na seji, v petek, 6. t.m., odločilo, da se pridruži stavkovnemu gibanju, ki ga je oklical sindikat SNALS. Razlog protesta je v dejstvu, da se ni bila obnovljena kolektivna delovna pogodba, ki je zapadla leta 1990, in ker so varčevalni ukrepi vlade hudo prizadeli solsko osebje. Protestno stavkovno gibanje se bo odvijalo v sledečih oblikah: vodstveno in neucno osebje naj se nedolocen čas ne opravlja nadurnega dela; učno osebje naj se vzdrži vsakega prostovoljnega dodatnega dela; učno osebje naj ne organizira in spremlja solskih izletov in ekskurzij; vodstveno, učno in neucno osebje naj se vzdrži sej v izvoljenih sveti.

WWF prireja razpravo o varstvu okolja v Brdih

Goriska sekcija Svetovnega sklada za varstvo narave (WWF) prireja jutri javno razpravo o aktualnem vprašanju varstva okolja in izrabe zemljišč na območju Brd. Uvodna poročila bodo imeli prof. Gualtiero Simonetti, profesor na kmetijskem tehničnem zavodu v Cedadu, dr. Emilio Gottardo funkcionar deželne službe za gozdove in nekateri drugi deželni funkcionarji. Razprava bo v pokrajinski sejni dvorani ob 17. uri. Brda so kot izrazito vinorodno območje v zadnjih dveh, treh desetletjih doživela velike spremembe zaradi urejanja novih nasadov in krčenja gozdnatih površin.

Film o zakulisju snemanja "Apocalypse now"

V okviru sporeda Gorica kinema bodo nočoj ob 20.45 v kinu Vittoria predvajali film Potovanje v pekel. Film je dokumentarec o snemanju "Apocalypse now" Francisa Ford Coppola in razkriva vse izjemne dogodke poldruga leta snemanja v tropskih gozdovih. Dokumentarec je režirala Eleanor Coppola, režiserja filma pa sta Fax Bahr in George Hickenlooper. Predstavljen je bil tudi na filmskem festivalu Cannes 1991. Kinoatelj je tudi že pripravil spored na naslednje četrtkovne filmske večere: 19. novembra bodo predvajali Puenzovo Kugo po romanu Alberta Camusa, 26. t.m. zadnji celovečerec-Agniske Holland "Olivier Olivier", 3. decembra priljubljeni "Toto le heros" Jaca van Dormaela in 10. decembra zadnji film Bertranda Taverniera "L. 627".

Zamenjava na čelu IACP

Upravni svet Zavoda za ljudske hiše (IACP) bo na današnji seji razpravljali o ostavki predsednika Maria Saracina. Saracino, ki je zahtevalo nalogo opravljal tri leta, je v pismu, ki ga je poslal v vednost tudi deželnemu odborniku Braidi, navedel, da odstopa zaradi osebnih razlogov. Saracino je že letos spomladi izrazil željo, da bi se odpovedal zelo zahtevni funkciji, a so ga, kakor je slišati, nekako le uspeli prepričati, da je takratno namero opustil. Odstop predsednika ustanove soupada z zelo težavnim in zapletenim obdobjem v delovanju. Do konca leta naj bi IACP oddal dela v vrednosti okrog 18 milijard lir.

Moškega rešili iz kanala

Sostanovci so v torko ponoči rešili 70-letnega E. D. iz Ronk. Okrog prve ure zjutraj je zena nekega stanovanca v stanovanjskem bloku pri severni železniški postaji v Ronkah zaslišala klice ne pomoč. Prihajali so iz bližnjega kanala De Dottori. Takoj je obvestila moža in zbudila nekatere sostanovce, ki so zelo hitro in priselno ukrepali. Ugotovili so, da je v vodi starejši možki, ki se hoče rešiti iz ledenega objema.

V starih so napravili nekakšno živo verigo in možkega, z veliko težavo sicer, le spravili iz vode. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer so ga pridržali na opazovanju.

ZVEZA KATOLIŠKE PROSVETE - GORICA (ob 40-letnici skladateljeve smrti)

Vinko Vodopivec: SRCE IN DENAR

Spevoigra za soliste, igralce, balet, zbor in orkester

BESEDILO Filip Terčelj, in Marij Cuk, ODRSKA PREDELAVA: Aleksij Pregarc, ORKESTRACIJA Hilarij Lavrenčič, Nastopajo: Minka - Alenka Štokar, Janko - Dušan Kobal, Roza - Francka Zgavac, Jernac - Božidar Tabaj, Ceno - Kazimir Cernic, Slogarica - Majda Zavadlav, Učiteljica - Snežica Cernic, Kralj - Marko Cernic, Sosedja - Daniela Puia. NASTOPAJO SE: Ana Cernic, Jan Leopold, Fabjan Štiglič, SODELUJEJO: mešani, moški in ženski zbor, operetni orkester in ritmična skupina.

Režija Aleksij Pregarc, dirigent Hilarij Lavrenčič

Scena Hiljant Jussa, kostumi Tatjana Kosic, ritmika Barbara Piccolo, luči Niko Klanjšček in Branka Terčič, asistent režije Ana Cernic, scenski asistent Stanko Ferfolja, korepetitor Lucija Lavrenčič, realizacija scene Mario Leopoli in Alojz Maraz, tehnični asistent Marija Čevdček, sulferka Marinka Leban.

V KATOLIŠKEM DOMU V GORICI, PONOVIŠE NOCOJ, OB 20.30

Prodaja vstopnic v Katoliški knjigarni v Gorici

DOBERDOB / OBČINSKI SVET

V obnovljeni Josevi hiši nova stanovanja IACP

Sklep so odobrili kljub nasprotovanju številnih občanov

Na seji občinskega sveta v Doberdobu je bila prav zadnja točka dnevnega reda najbolj vroca. Občinski svet je razpravljal o sklepu, s katerim občina dovoli popravilo Joseve hiše na Trgu sv. Martina, ki naj bi jo preuredili v ljudsko hišo za doberdobske občane. Zupan Marjo Lavrenčič je povedal, da so na zupanstvu prejeli pismo s 120 podpisi občanov, ki nasprotujejo gradnji oz. obnovi stare hiše. V pismu sicer da ni podrobnejše utemeljitve tega stališča, pač pa je predlog, da se stara kmečka hiša poruši in se uredi na njenem mestu parkirišče.

Drug problem je vedno s tem v zvezi stališče cerkve, ki v osebni zupnika ne dovoljuje popravila. Meja s cerkveno posejstvo teče prav na pragu stare hiše. Srečanje na zupanstvu med zupnikom, predstavnik ustanove za ljudske hiše IACP in občinskim odborom ni dalo nobenih sadov. Zupnik prinaša mnenje pastoralnega sveta, po mnenju zupana pa je motivacija neutemeljena in je pustila občinske moze zaprepadene, ker da se krati potrebnim ljudem iz doberdobske občine, da pridejo do stanovanja.

V diskusijo je posegel

svetovalec SSK Vizintin, ki je predlagal odgoditev sklepa, da se podrobneje preučijo protesti občanov. Zupan je odgovoril, da bi z odlaganjem izgubili deželno podporo za gradnjo. Svetovalec opozicije dr. Gergolet je zato izrekel negativno mnenje, češ da je pri obnovi treba hišo dvigniti, kar pa je nedopustno. Odborniki Cernic, Gergolet, Nordio in Legisa so v odgovorih na te kritike bili mnenja, da je v nasprotovanju gradnji ljudske hiše tudi nekaj egoizma, morda pa celo kaj več.

Sklep je bil naposled odobren z desetimi glasovi svetovalcev večine, Vizintin se je vzdržal, druga dva svetovalca opozicije pa sta bila ob glasovanju odsotna.

Na dnevnem redu iste seje so bile še druge za vse občane zanimive točke o javnih delih in z drugih področij upravnega delovanja. Zupan dr. Lavrenčič je med sporočili svetovalcem povedal, da se je občinski odbor sestal z odbornikom za jusarska zemljišča v Jamljah in da so dosegli načelni dogovor za preureditev solskega poslopja. Po dogovoru naj bi v poslopju ohranili dve učilnici, drugi prostori pa bodo urejeni po željah in potrebah Jameljcev.

Svetovalci so nadalje odobrili sklep, da občina ostane se naprej v konzorciju CAFO, ki skrbi za vodovodno omrežje in plinsko napeljavo. Po zakonu o reformi krajevnih uprav se morajo namreč občine se izreči glede nadaljnega sodelovanja v sedanjih konzorcijih. Vprašanje morebitnega prehoda v konzorcij z občinama Trzic in Ronke bi se postavilo po ureditvi greznic in čistilnih naprav, vendar pa je državno posojilo v ta namen (2 milijardi lir) se zamrznilo, zato prehod se ni aktualen.

Na interpelacijo svetovalca Gergoleta (SSK) je odbornik Cernic pojasnil načrt za preureditev "Rondoline", tj. parcele nasproti bivše vojske karavle v smeri gornje ceste nad jezerom. S 50 milijoni prispevka gorske skupnosti nameravajo urediti kraski zid, očistiti stari kal in nasploh vsi parcelo ter hamestiti nekaj klopice. Svetovalec Vizintin je opozoril se na možnost, da se avtobusni konzorcij prenove ali celo preide pod upravo pokrajinskega avtobusnega podjetja APT. S tem v zvezi je predlagal, da se na javnem sestanku ugotovijo potrebe občanov in se nato skušajo rešiti težave, ki bi pri tem nastale. (MJ)

Joseva hiša, ki naj bi jo obnovili (foto Jarc)

GOSPODARSTVO / KRIZA NA GORIŠKEM

Obdobje suhih krav v industriji in trgovini

Zaskrblijujoča rast števila brezposelnih

Casi debelih krav so mimo. Gorisko industrijo bosta prizadeli napovedani ukinitvi proste cone in paketa Altissimo. V trgovinah ne bo več toliko kupcev iz Slovenije kot doslej, saj trzna ekonomija, ki jo uvajajo onkraj meje, spodbuja trgovce, da kupcu nudijo vse, po kar je prej moral k nam čez mejo.

Goriska se je po razmejitvi med Italijo in Jugoslavijo leta 1947 znašla v hudi krizi. Brezposelnih je bilo več kot 10 tisoč. Zaradi tega smo dobili prosto cono. S carinskimi in davčnimi olajšavami je vlada omogočila gradnjo novih tovarn in ohranila pri življenju že obstoječe. Tega sedaj ni več, saj olajšave niso več tako vabljive kot nekoč. Zrasle so nove tovarne v katerih delajo mladi solani kadri, ki pa stvilčno pa ne dosegajo prej zaposlenih. Nezapo-

slenih je pri nas danes 13 odstotkov.

Prosta cona je tudi drugega omogočila razvoj podjetništva. Vsak od nas plača 146 lir posebnega davka na vsak liter bencina proste cone. Denar se steka v Goriski sklad, iz katerega so v gradnjo infrastrukturo in v industrijo dali 134 milijard lir. Zasebni podjetniki so sami investirali 341 milijard. Na tak način je bilo zaposlenih 2.162 ljudi. Za majhno pokrajino, kakršna je goriska, je to kar precej.

Nad tem gospodarskim razvojem visi Damoklejev meč odprave proste cone in s tem tudi "bencinskih prispevkov" v Goriski sklad. Dodajmo se odpravo ugodnosti paketa Altissimo za Trst in Gorico in napoved predsednika deželne vlade, da ne bo več obilnih podpor podjetnikom, pa je mera polna.

Sicer je res, da je marsikateri podjetnik doslej znal delati le zato, ker je dobil pomoč iz javnih sredstev. Tega bo vnaprej vedno manj.

V industriji odvečno delovno silo so prej zlahko zaposlovali v terciarni dejavnosti. Zaradi manjšega dotoka kupcev z onstran meje pa je tudi v trgovini nemogoče priti do zaposlitev. Brezposelnost v terciarni dejavnosti je 12, 4-odstotna. Zaradi ugodne menjave lira-tolar gre čedalje več tukajšnjih ljudi po nakupe čez mejo. Letos se je število italijanskih državljanov, ki so sli čez mejo v Slovenijo, povečalo za 54 odstotkov. Zmanjšala se

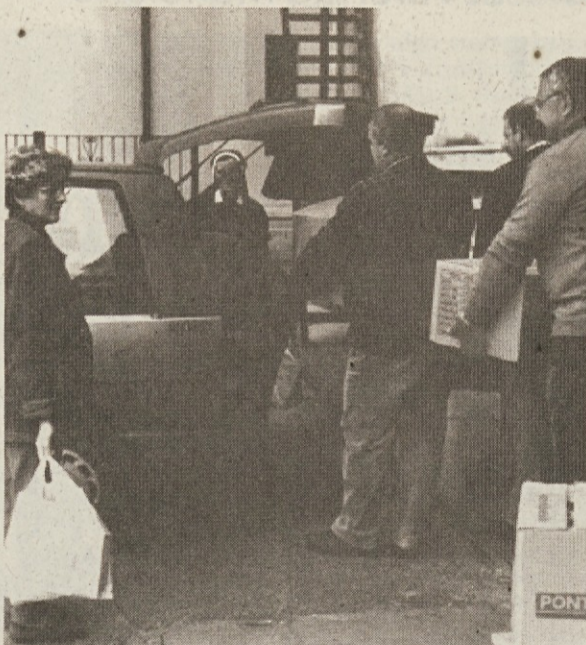
je tudi zunanjetrgovinska dejavnost: v celoti za 13, 5 odstotkov, na relaciji Italija - nekdanja Jugoslavija pa kar 40, 1 odstotno.

Edino, kar kaže na pozitivne rezultate, je število tovarnjakov, ki potujejo čez gorisko mejo. To število je že presežilo ono iz "normalnega" leta 1990. Vendar pa gre za prehodne tovarnjake, ki prevzajajo poljsko, ceskoslovaško, madzarsko, turško, italijansko in francosko blago, pri katerem goriski trgovci nimajo nobenega opravka. Blago le potuje skozi Gorico in tudi skozi Slovenijo. Tudi zaradi tega bi se kar potrebovali avtocesto Gorica-Razdrto. (AWS)

ŠTANDREŽ / AKCIJA ZA POMOČ BEGUNCEM

Karitasu izročili hrano za begunce iz Bosne

Pomoč bodo uporabili za pomoč več kot 1300 beguncem nastanjenim v občini Ajdovščina

Nalaganje - zbranega blaga (foto Marincic)

Prostorni renault espaca je bil pretesen, da bi vanj naložili vse, kar so v Standrežu zbrali v okviru zupnijske solidarnostne akcije za pomoč beguncem iz vojnih območij Bosne in Hercegovine. Pomoč so izročili delegaciji Karitasa iz Sturji, ki jo bo namenila beguncem nastanjenim v občini Ajdovščina. Pomoč je se kako dobrodošla, so nam povedale prostovoljke Karitasa. V občini Ajdovščina je v zbirnem centru nastanjenih okrog 800 beguncev, poleg teh pa je se približno 500 nameščenih po družinah. Okrog 60 odstotkov tega števila je otrok. Za pomoč so zaprosili zupnijo v Standrežu, kjer so zbrali predvsem hrano.

RONKE / PROMETNA NESREČA

Teško ranjena Radislava Gergolet iz Doberdoba

Na kroznem prom etnem vozlišču nedaleč od ronskega letališča na državni cesti št. 14 Trst-Benetke se je včeraj popoldne težko ponesrečila 48-letna Radislava Gergolet iz Doberdoba, Ul. 25. aprila 2. Zenska se je peljala na motornem kolesu, ko je v se ne povsem pojasnjenih okoliščinah trčil vanjo seat Ibiza, ki ga je upravljala 23-letna Valentina Stradolini iz Trzica, Ul. Aris 40.

Trčenje je bilo tako silovito, da je Gergoletova dobesedbo poletela čez guard-rail in pristala

več metrov stran na gredi ob cesti. Pri padcu je Doberdobka dobila močan udarec v glavo. Reševalcem, ki so prihitali na kraj nesreče, je bilo takoj jasno, da je stanje ranjenke izredno težko. Najprej so jo prepeljali v gorisko splošno bolnišnico, kjer so ji zdravniki med drugim ugotovili nalom lobanje. Zaradi tega so odredili njeno premeditev v trzasko bolnišnico na Katinari, kjer so Radislava Gergolet sprejeli na zdravljenje v nevrokirurškem oddelku s strogo pridržano prognozo.

OSIMO / PISMO COLOMBU

Gorica želi prosto cono

Legla nazionale že cvili o slovenski nevarnosti

Upravitelji na Goriskem in predstavniki političnih strank drugace gledajo na sodelovanje s sosednjo Slovenijo in na problematiko glede obnovitve Osimskega sporazuma. O tem vprašanju je bil prejšnji teden govor na skupščini goriskih industrijcev, kjer je podzupan Del Ben zelo jasno povedal, da na Goriskem pojmujemo mejo kot faktor sodelovanja, zblizevanja in skupnega razvoja. Če Trst odklanja prosto industrijsko cono na Krasu, naj se le ta premešti na Gorisko. To zamisel so v prejšnjih dneh podprli tudi drugi politični predstavniki in upravitelji.

Predsednik pokrajinske uprave Gino Saccavini je včeraj poslal pismo Ministru za zunanje zadeve Emiliju Colombu. V pismu Saccavini opozarja da gre pri obnovi dosedanjih sporazumov s Slovenijo, posebej pa Osimskega sporazuma, za močno občutena vprašanja, ki jih je treba obravnavati z največjo pozornostjo. Saccavini zato predlaga, da naj se v postopke za obnovo sporazuma vključijo tudi predstavniki Goriske.

V pismu Predsednik pokrajinske uprave navaja tudi pripravljenost, da se v Osimskem

sporazumu predvidena prosta cona, s Trzaskega prenese na Gorisko.

Saccavini predlaga Ministru za zunanje zadeve, da naj v postopku za obnovitev Osimskega dogovora, upošteva tudi prisotnost predstavnika Pokrajine. V Rimu pa se bo prihodni teden mudil tudi goriski zupan Ermilio Tuzzi. V torko bo na Ministrstvu za zunanje zadeve obrazložil stališče goriskih upraviteljev glede obnovitve Osimskega sporazuma. O tem koraku je poročal zupan Tuzzi, na zadnji seji občinskega odbora.

Medtem ko je pobuda goriskega podzupana Del Bena v glavnem naletala na zanimanje in podporo, pa velja zabeležiti tudi nasproten glas, ubran nekako na strune, ki jih na Trzaskem proti Osimskemu dogovoru in proti prosti industrijski coni na Krasu ubirajo melonarji in misovci.

Predlog moti zlasti Lego nazionale, ki je na svoji zadnji seji že spet enkrat obravnavala različne nevarnosti, ki ogrožajo italijanstvo Gorice. Predlog o prosti industrijski coni ocenjuje gospod Egone Lodatti, kot poskus "sloveniziranja" Gorice. Sen priletnega gospoda pa motijo tudi drugi "strahovi" s slovenskim predznakom.

OBVESTILA

Društvo kvodajalcev v Doberdobu vabi udeležence junijskega izleta v Pariz, na družabnost, 14. t.m. ob 19. uri, na sedež KD Jezero. Predvajali bodo filme o izletu. Prosvetno in sporno društvo Nas Prapor priredi v soboto, 14. novembra, martinovanje na agriturizmu Radikon. Rezervacije sprejema Anica Primozic tel. 34623.

Kulturno društvo Kras Dol-Poljane prireja 14. novembra ob 20. uri martinovanje pri Miljotu v Dolu. Za informacije in prijave tel. 78162.

Kulturno društvo Oton Zupancic priredi v soboto, 14. t.m. martinovanje. Informacije in prijave pri Bredi, tel. 0481-21317 ob uri kosila.

Slovensko planinsko društvo Gorica naproša udeležence martinovanja, 15. novembra na Lokvah, da se zberejo do 16. ure.

Odbor KD Sovodnje obvesca clane in prijatelje, da bo v tej sezoni, vsako sredo odprt javnosti urad domacega kulturnega doma. Sprejemali bodo predloge in priporočila o delovanju. Urad bo odprt od 18.30 do 19.30.

Kinoatelj, Slori in Kulturni dom vabijo na integracijski tečaj slovenskega jezika, izpopolnjevalni multimedialni tečaj za vse, ki aktivno obvladajo slovenski dialekt ali pogovorni jezik, radi pa bi se naučili pravilnega pisanja in izražanja. Prijave v knjižnici Damir Feigel, Ul. della Croce 3, tel. 531733.

Ljudska knjižnica Damir Feigel v Gorici je odprta vsak delavnik od 10. do 12. ure (ob četrtkih dopoldne je knjižnica zaprta).

ZSKD sporoča, da njen urad posluje po običajnem urniku: v ponedeljek in četrtek 8.00-14.00 in 16.00-18.00, ob torkih, sredah in petkih od 8. ure do 15.30.

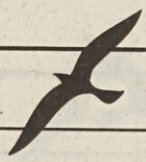
KINO

GORICA VITTORIA 20.45 Gorica Kinema "Potovanje v pekel". Režija F. Bahr in G. Hickenlooper. CORSO 17.30-22.00 «Anni 90». VERDI 17.30-22.00 «Frantic». H. Ford. TRZIC EXCELSIOR 17.30 - 22.00 "Corpo grosso". Prep. ml. pod 18. letom.

LEKARNE

DEZURNA LEKARNA V GORICI D' UDINE Trg sv. Franciska 4 - tel. 530124. DEZURNA LEKARNA V TRZICU AL REDENTORE ul. Fratelli Rosselli, 23 - tel. 410340.

PARLAMENT / DOREČENO LASTNINJENJE

Pesimizmu navkljub je zakon končno sprejet

Poslanci so uskladili le nekaj zakonskih predlogov - DPZ odpira prisluškovalno afero - Še brez zakona o vladi

IVANKA MIHELIC

Vsi trije zbori slovenskega parlamenta so včeraj sprejeli usklajeno, kompromisno besedilo predloga zakona o lastninjenju podjetij. Pred tem pa so najprej glasovali o skupno 52 dopolnilih, nato pa se posebej o 15 najbolj spornih dopolnilih k predlogu zakona, ki jih je ponudila v razpravo posebna delovna usklajevalna skupina. S tem v bistvu niso izrecno spremenili osnovnega vladnega koncepta zakona niti glede najbolj sporne sheme delitve družbene lastnine.

Delavcem tako se naprej ostaja možnost, da postanejo lastniki skupno 20 odstotkov lastnine podjetja in da potemtakem tudi soupravljajo z njim. Novost pa se nanasa na vrednost lastninskih certifikatov, saj je vpeljana vrednostna lestvica: najnižji certifikat bo znašal 200 tisoč tolarjev, najvišji pa 400 tisoč tolarjev. Druga bistvena novost zadeva zamenjavo certifikatov za delnice podjetja. Če delavci ne bodo zmogli internega odkupa delnic v skupni 20-odstotni vrednosti podjetja, bodo lahko v ta odkup vključili tudi svoje družinske člane, z zamenjavo

njihovih certifikatov za delnice podjetja.

Sicer so vsi trije zbori slovenskega parlamenta včeraj opravili večino doslej nedokoncanega dela, usklajeno pa so sprejeli le zakon o skladu kmetijskih zemljišč in gozdov, ki so ga obravnavali že od aprila letos, zakon o civilnih invalidih vojne, dokončno pa so se izrekli in soglasali (družbenopolitični zbor včeraj, zbor občin in zbor združenega dela pa že prejšnji teden) tudi glede odloka o uporabi republikanskih sredstev stalne proračunske rezerve za stroške oskrbe začasnih beguncev pri nas. Tako so pooblastili vlado, da nameni sredstva v višini 1,1 milijarde tolarjev za stroške oskrbe beguncev, preostala manjkajoča sredstva v višini 850 milijonov tolarjev pa naj vlada zagotovi v okviru proračuna za letošnje leto.

Vsi trije zbori so včeraj delno začeli obravnavo zakona o gospodarskih družbah. Družbenopolitični zbor in zbor združenega dela sta brez razprave sprejela osnutek tega zakona, zbor občin pa je osnutek prekvafiliciral v predlog zakona, a se dlje od tega

Zoran Thaler: v pričakovanju odločitve o ratifikacijah sporazumov (foto: Jože Suhadolnik / TRIO)

se ni premaknil. Zakon je izjemno pomemben, saj se navezuje na zakon o lastninjenju.

Zbor občin in družbenopolitični zbor bosta danes nadaljevala delo, zbor združenega dela pa se bo ponovno sestel sele prihodnje sredo. Omeniti velja, da jih se vedno čaka odločitev o dveh predlogih zakona o vladi, saj poslanci se vedno oklevajo, katere-

mu naj dajo prednost: poslanskemu ali vladnemu. Družbenopolitični zbor bo spregovoril tudi o tako imenovani prisluškovalni aferi. Včeraj je namreč sprejel predlog 29 poslancev za obravnavo poročila Bekeseve komisije in tudi vseh pisnih informacij o tej zadevi, vključno z zapisi spornih pogovorov člana predsedstva Cirila Zlobca.

PARLAMENT / PRISLUŠKOVALNA AFERA

O prisluškovanju še pred volitvami

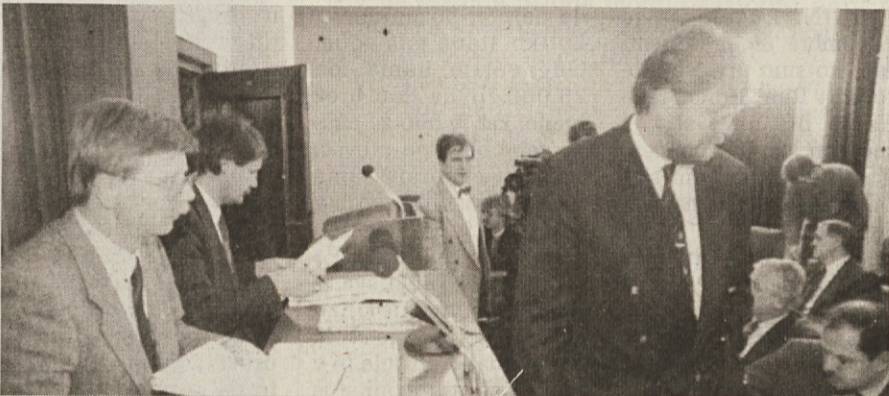
Člani nadzorne komisije zahtevajo, da o aferi čim prej razpravlja parlament

MIRAN J. LESJAK

Ce bo parlament upošteval predlog komisije za nadzorstvo nad zakonitostjo dela Varnostno-informativne službe, bo postala prisluškovalna afero v najkrajšem možnem času predmet splošne poslanske razprave. Poslanci bodo v tem primeru dobili v roke vsa gradiva, na podlagi katerih je nadzorna komisija pripravila sporno poročilo o prisluškovalni aferi, v katerem je ugotovila, da je ministrstvo opravljalo nekatera tajna telefonska prisluškovanja v nasprotju s pozitivno zakonodajo in ustavo. Kot je znano, sta se na take sklepe komisije ostro odzvala notranji minister Igor Bavcar in direktor VIS Miha Brejc. Oba sta se udeležila tudi današnje seje komisije. Člani komisije so jima ponovno pojasnili ustavno-pravna izhodišča in raz-

loge, zaradi katerih so pred dnevi sprejeli omenjene sklepe. Nekateri med njimi so ministra Bavcarja tudi obtožili, da je kršil zakon, saj naj bi na tiskovni konferenci o prisluškovalni aferi navajal zaupne podatke. Protestirali so tudi proti domnevni ministrov grožnji, izrečeni na za javnost zaprti seji komisije, da bo z vsemi sredstvi branil lastno integriteto in integriteto ministrstva.

Minister Igor Bavcar je zavrnil vse obtožbe, opozoril na nekatere protislovne ugotovitve predsednika komisije Petra Bekesa, sicer pa je podprl predlog, da parlament o aferi čimprej razpravlja.

Obtožbe, replike, zbadljivke, pojasnila: na komisiji za nadzorstvo nad zakonitostjo dela VIS nihče več ne dela v rokovnicah (foto: Jože Suhadolnik/TRIO)

NOVICE

SDP: Ne popustiti grožnjam ministra Bavcarja

LJUBLJANA - V SDP Slovenije odločno podpiramo parlamentarno komisijo za nadzor nad zakonitostjo dela VIS-a in protestiramo proti grobim napadom, ki jih doziviljata komisija in njen predsednik samo zato, ker sta sprejela oceno, ki ministru Bavcarju niso všeč. To je na včerajšnji novinarski konferenci poudaril Ciril Ribičič in dodal, da SDP pričakuje, da komisija in njen predsednik ne bosta popustila grožnjam in pritiskom ministra Bavcarja. Parlamentarec Peter Bekes je vodil komisijo brez skodljivih liderskih ambicij.

C. Ribičič sprasuje, kako je mogoče, da notranji minister ob teh svojih napadih niti z besedico ne omenja očitne zlorabe zaupnih, po obveščevalnih poteh zbranih podatkov za blatenja političnih tekmecev. Konco je prisluškovalna afero prisla v javnost po Jansevi in ne po Bekesevi zaslugi, medtem ko sta parlamentarna komisija in njen predsednik pokazala visoko stopnjo obzirnosti in drzavotvornosti pri obravnavi občutljivih vprašanj, se zlasti za obdobje pred- in medvoljnih razmer.

Na koncu je Ribičič ponovil svoj predlog, da naj bi javno unicili vse posnetke telefonskih pogovorov, zasnovanih na trilih pravnih temeljih v času izrednih razmer in druge, ki so bili zaplenjeni JLA.

Kdaj strategija invalidskega varstva

LJUBLJANA - Svet invalidskih organizacij Slovenije, ki združuje deset organizacij, je včeraj pripravil prvo konferenco o neresenosti vprašanih invalidskega varstva oziroma o njegovi dolgoročni strategiji, ki jo je republika skupščina sicer sprejela že lani. Invalidi, ki jih je v Sloveniji 14.000, skupaj z družinskimi člani pa pol milijona, menijo, da je nasa politika invalidskega varstva, v nasprotju s politiko države EGS, pasivna in usmerjena bolj na institucije kot na invalide, pa tudi njihova drugačnost se ni sprejeta kot nekaj normalnega. Pri nas tudi ne premoremo ustanove, ki bi avtonomno in celovito obravnavala vprašanja invalidskega varstva. V imenu svojih članov SIOS med drugim zahteva konkretizacijo globalnih ciljev dolgoročne razvojne strategije invalidskega varstva, sprejem zakona o invalidskih organizacij in njihovo prednost pri dodelitvi koncesij za izvajanje nacionalnih programov ter upoštevanje Sveta kot nevladne organizacije. Ob konferenci so pripravili informativno razstavo invalidskih organizacij in predstavili brošuro »To smo mi« (K.N.)

Konferenca invalidov (foto: J. Suhadolnik - TRIO)

Še nič o ustavnosti sveta za varstvo ustavne ureditve

LJUBLJANA - Ustavno sodišče Slovenije je skupščinsko komisijo za nadzorstvo nad zakonitostjo dela VIS zaprosilo, da samostojnemu svetovalcu ustavnega sodišča Fedorju Tominsku omogoči vpogled v zapisnike seje komisije in v morebitno drugo gradivo ali arhiv, zato da bi lahko ustavno sodišče začelo obravnavati Demosovo pobudo. Gre za pobudo, ki jo vodi vložilski klub za oceno ustavnosti zakona o Svetu predsedstva republike Slovenije za varstvo ustavne ureditve, saj je Demos prepričan, da v ustavi ni podlage za ustanovitev in delovanje tega sveta. (M.V.)

Prostovoljno zdravstveno zavarovanje po novem letu

LJUBLJANA - Potem, ko je odbor za zdravstvo pri republiškem skupščini kar na dveh zaporednih sejah tehtal argumente za in proti premiku začetka uvedbe prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja, se je danes odločil, da bo to zavarovanje vendarle začelo veljati tako kot je bilo predvideno, torej 1. januarja prihodnje leto. Predlog o polletnem odlogu so podpisali poslanci Borut Razdevšek, Vika Potocnik, Rudi Moge in Janez Kopac. Menili so, da na tako velike spremembe niso dovolj pripravljeni niti v zdravstvu, se bolj neprijetno pa naj bi presenetile občane. Po današnji razpravi so predlagatelji svoj predlog umaknili, saj bi tudi ta sprememba povzročila nemalo zapletov. Neuvredba prostovoljnega zavarovanja bi vplivala na višino prispevne stopnje, ki jo odvajamo za zdravstvo, ponovno bi morali uvesti participacijo, ki je po novem letu tako ali tako ne bo več. Prav neprijetno pa bi bilo presenečenih tudi tistih približno 20.000 občanov, ki so se že odločili za dodatno, torej prostovoljno zavarovanje. Odbor se je odločil, da bo poslanec predlagal sprejetje spremembe zakona. (M.J.)

Pojasnilo

V članku Poziv slovenski vladi za humanitarno pomoč, ki smo ga objavili v Republikli 10. novembra na 11. strani, nam je zagodel prvi skrat, ko smo zapisali, da so na obisku v Sloveniji predstavniki Društva slovenskih izseljencev iz BiH in da je njihov predsednik Josko Springer. Gre pravzaprav za združenji Slovencev v BiH. Predsednik zeniskega je Franc Cilensek, predsednik kakanjskega pa Josko Springer. Delegacija je v Sloveniji na uradnem obisku. Franc Cilensek nam je dejal, da velika večina Slovencev, ki jih povezujejo bosanska združenja, zeli ostati v BiH, v Slovenijo pa so prisli z namenom zagotoviti stalno humanitarno pomoč za svoje člane. To pomoč jim je obljubil tudi Svetovni slovenski kongres.

VOLITVE

Vsi kandidati znani, do ponedeljka pa si lahko premislijo

Več kot tisoč kandidatov za državni zbor - Si je Gros premislil?

TANJA STARIC

Volilci v tretji volilni enoti, v sedmem okraju, bodo lahko izbrali med zanimivimi političnimi imeni - demokratom Dimitrijem Ruplom, narodnim demokratom Rajkom Pirnatom, socialistom Jozetom Smaletom in kandidatom Zdruzenega lista Radom Bohincem. To so med drugim pokazale primerjave zdaj že uradnih strankarskih kandidatnih list, ki, mimogrede, kažejo tudi na veliko previdnost strankarskih volilnih stabov, ko so razvrščali svoje »paradne« kandidati. Okraj Ljubljana Center je namreč eden redkih, kjer lahko najdemo nekaj strankarskih prvakov. Sicer so predsedniki večina razvrščeni tako, da ne tekmujejo med sabo. Bavcar, denimo, kandidira v Novi Gorici, Peterle v Trebnjem, Drnovšek v Zasavju. Zlobnezi bi lahko posumili, da so stranke v zadnjih mesecih, ko so se pravzaprav presenetljivo malo napadale, v resnici vohumile, v katerem okraju bodo njihovi najbolj resni protikandidati. Predsednikom strank je mesto v parlamentu večina vnaprejšnje zagotovljeno - so namreč praviloma na prvih mestih državnih list. V novem parlamentu bodo torej zagotovo sedeli Igor Bavcar (DS), Lojze Peterle (SKD), Marjan

Podobnik (SLS), Rajko Pirnat (NDS), Viktor Zakelj (SSS), Janez Jansa (SDSS), Vika Potocnik (LDS), Rado Bohinc (SDU) in Andrej Magajna (SKS), seveda, če bodo vse te stranke in koalicije sploh prisle v parlament. Brez nacionalne liste so ostali zeleni, kajti občinski odbori so zahtevali, naj postanejo poslanci tisti, ki bodo zares dobili največ glasov na volitvah. Omenjena odločitev je sicer povzročila precej slabe volje v vrhu stranke, ne pa tudi pri predsedniku Plutu, ki dokončno v Ljubljani kandidira za svetnika in ne za državni zbor. Precej zapletov je bilo sinoči tudi v vrhu LS. Ta je svojega najbolj znamenitega člana Vitomira Grosa namestila za predsednika, strankam nevladne koordinacije pa predlagala, naj umaknejo svoje predsedniške kandidate in podprejo njihovega. Vendar so Alenka Zagar-Slana (NDS), Stanko Buser (SLS) in Ivan Bizjak (SKD) od včeraj tudi uradno predsedniški kandidati, LS pa do izteka roka ni povedala, ali bo Gros kandidiral za predsednika ali pa bo nosilec državne liste te stranke. Sicer pa imajo vsi kandidati se čas za premislek - svojo prijavo lahko umaknejo do prihodnjega ponedeljka.

LJUBLJANA / KOMISIJA ZA DRUŽINO

Univerzalni otroški dodatek spomladi?

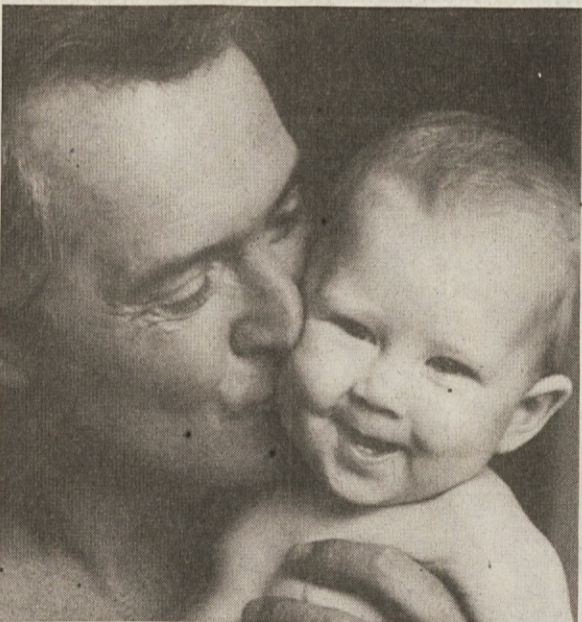
Vlada meni, da to ni mogoče do 1. 1995

KATARINA NOVAK

Nobenega razloga ni, da univerzalnega otroškega dodatka ne bi uvedli maja prihodnje leto oziroma da bi s tem odlašali do leta 1995, je menila skupščinska komisija za družino, ki je včeraj ponovno razpravljala o predlogu zakona o družinskih prejemkih. S takim sklepom se razhaja z ugotovitvami ministrstev za finance in zdravstvo, družino in socialno varstvo, ki navajata, da bi bilo za kaj takega v republiškem proračunu treba dodatno zagotoviti 7,8 milijarde sredstev več, kot zahteva sedanja ureditev.

Vlada se zavzema za sistemsko uveljavitev univerzalnih otroških dodatkov, kar pa, po njenem mnenju, od predvidenega roka ni mogoče. Če bi se vendarle odločili za uvedbo takega dodatka že čez dobrih šest mesecev, bi bilo treba za družinske prejemke prihodnje leto zagotoviti se 53 odstotkov sredstev več kot po obstoječi zakonodaji, polna uveljavitev predlagane zakonodaje v letu 1994 pa bi za te namene pomenila za 78 odstotkov več sredstev kot zdaj, opozarja vlada.

Toda komisija vztraja pri zakonsko določenem datumu, torej maju drugo leto, saj tako zahtevajo gnotne razmere družin z otroki, poleg tega pa je treba ustvarjati tudi razmere za zeleno starševstvo. Selektivni otroški dodatek prejema

Tudi naše lekarnarje mora svet spoznati po strokovnosti in kakovosti (FOTO: Jože Suhadolnik - TRIO)

v Sloveniji 160.000 otrok iz socialno ogroženih družin, univerzalnega pa bi dobivalo se 400.000 družin. Da pa univerzalni otroški dodatek, ki naj bi bil nekako za polovico manjši od dosedanjega, ne bi prizadel najbolj ogroženih otrok, bodo predlagali spremembe v zakonodaji, ki je povezana s tem, to pa so na primer davki, delovna razmerja, sociala, dohodnina. Komisija je prepričana, da s tako novostjo republiški proračun ne bi bil dodatno obremenjen, sredstva bi bila le prerazporejena.

Vlada po drugi strani sicer priznava, da bi se s prenosom nadomestila v Zavod za zdravstveno zavarovanje letno sprostil 9,7 milijarde tolarjev, kar na prvi pogled daje idealno možnost za takojšnjo

vedbo dodatka. Toda - prve projekcije proračuna za leto 1993, žal, kažejo bistveno slabšo sliko, kot je letos, poleg tega pa bodo tudi izvorni prihodki republiškega proračuna v naslednjem letu realno nižji kot letos. Komisija ni podprla predlogov za povečanje dodatka in za selektivni pristop, kar pomeni upoštevanje stevila otrok. Kot je bilo slišati, se namreč zaveda pomanjkanja materialnih sredstev, si pa in si bo prizadevala za njihovo postopno uveljavitev.

Glede denarnega nadomestila za čas porodniškega dopusta se komisija zavzema za triletno pravico do njega, ne strinja pa se, da bi določanje osnove za nadomestilo prepustili Zavodu za zdravstveno zavarovanje.

LJUBLJANA / URAD ZA ŽENSKO

Žensk se ne ljubi ženske se voli

Predstavnice različnih strank so se zavzele za nadstrankarstvo

BOŠTJAN LAJOVIC

»Kandidatne liste so že sestavljene, ostane nam le to, da v predvolilnih dejavnostih podpiramo, na samih volitvah pa volimo ženske!«, so zapisale predstavnice različnih strank, združenj, klubov in civilnodružbenih skupin v pozivu javnosti, ki so ga sprejele na včerajšnjem pogovoru o ženski politiki. Pobuda je pršla iz Urada za žensko politiko, udeležilo pa se ga je približno 30 članic različnih ženskih združenj, večinoma z levega dela političnega spektra.

Direktorica Urada Vika Potocnik je dejala, da včerajšnji pogovor

pomeni uvod v različna srečanja, ki naj bi »razbistrila« položaj žensk pri nas, pojasnila pa je tudi siceršnjo usmeritev ustanove, ki jo vodi. Uvodna razmiselnja Vlaste Jalusič, Mirjane Ule in Metke Mencin so nakazala rešitev »ženskega vprašanja«: aktiven vstop žensk v politiko, vzpostavijo naj se ženske lobiji in mreže. Po mnenju udeleženk politika, ki spregleda 50 odstotkov prebivalstva, ni demokratična. Podatki kažejo, da se odstotek žensk na slovenski politični sceni vztrajno niza. V novem državnem zboru jih bo menda sploh najmanj v Evropi.

»Bojni posvet« Vike Potocnik in Darje Lavtazar-Bebler Foto: Srđan Živalović (TRIO)

Tradicionalno martinovanje SPDT

Kot vsako leto prireja SPDT, v teh dneh svoje tradicionalno martinovanje z družabnostjo, na kateri si bodo udeleženci privoščili tudi pečen kostanj. Tokrat si je prireditelj zamislil hojo na Trstelj in popoldansko družabnost v lovskem domu Dolce pri Nadrozci. Zbirališče izletnikov bo v nedeljo, 15. novembra ob 9.00 uri pri spomeniku na Proseku. Od tam se bodo udeleženci tradicionalnega martinovanja SPDT z avtomobili odpeljali na mejni prehod pri Gorjanskem in se zbrali v vasi pred cerkvijo. Za vse je torje obvezna propustnica, tisti pa, ki jo nimajo, se bodo morali peljati mimo Sezane do Gorjanskega. Iz Gorjanskega se bodo potem izletniki z avtomobili peljali do Lipe, kjer se bo pričel pohod na Trstelj. Do vrha Trstelja je približno ura hoje in prav toliko tudi za povratek. Po izletu na Trstelj se bodo vrnili do Gorjanskega in dalje do omenjenega lovskega doma. Prireditelj je pripravil tudi kosilo po -elji, za katerega bo treba odšteti 10.000 lir brez pijske. Vsem pa bo na voljo pečen kostanj. Za kosilo naj se udeleženci javijo najpozneje do četrta, 12. t.m., v uradih ZSSDI v ul. sv. Franciska 20-II do 13.00 ure, kjer morajo plačati omenjeno vsoto. Prireditelji tradicionalnega martinovanja pripravljajo dobro kosilo in sicer golaz, poletno solato in slaščice. Prijave pa so potrebne zato, da ne bo razmetavanja s hrano.

Uspel orienteering pri Zgoniku

Člani Mladinskega odseka SPDT so se zadnje cese lotili uspele pobude prirejanja mladinskih izletov, pri katerih pridejo najbolj do izraza iznajdljivost, športna pripravljenost in predvsem cut za orientacijo udeležencev.

Tak orienteering so mladinci SPDT pripravili konec oktobra na področju Zgonika, kjer so se morali udeleženci s pomočjo zemljevida in kompasa znajti po stezah in poteh, ki so vodile na grice in v doline v okolici Zgonika ter se javiti na petih kontrolnih postojankah. Zal se je zjutraj v telovadnici v Zgoniku zbralo bolj malo udeležencev zaradi raznih obveznosti in drugih sočasnih športnih prireditev. Pa vendarle se je iz telovadnice na najbližji grič nad vasjo napolnilo pet skupin po dva ali trije tekmovalci, ki so si morali poiskati pot v gozdu do prve kontrolne postojanke. Od tam so se udeleženci orienteeringa morali prebiti do velikega vinograda, nadaljevati pot v veliko dolino med Repečnicem in Zgonikom, potem pa se usmeriti na pot proti Volniku in se nato vrnati v Zgonik.

Prva skupina je določeno pot prehodila v poldruhi uri, druga skupina je pripešala v desetminutno zamudo, ostali pa so prispeli na cilj se kasneje. Prireditelji so potem vsem udeležencem orienteeringa v zgoniški telovadnici podelili priznanja in pokazali videofilm o njihovih podvigih med dopoldansko hojo po gozdu in dolinah.

Predavanje o Islandiji

V okviru svoje kulturne dejavnosti nadaljuje SPDT z nizom predavanj o planinski in naravoslovni tematiki ter spoznavanju tujih krajev in dežel, ki privlačujejo zanimanje in vedoželjnost članov.

Pred kratkim se je z daljšega potovanja po Islandiji, najsevernejše otoske države Evrope, vrnila profesorica Katja Kalc, ki si je med obiskom te daljne dežele napolnila torbo z diapozitivi in si nabrala bogate izkušnje in spoznanja o krajih, ki jih je obiskala.

SPDT je zato povabilo prof. Katjo Kalc, da posreduje svoje vtise in doživlja tudi članom in prijateljem društva, ki radi obiskujejo taka zanimiva predavanja. Prof. Kalceva se bo predstavila v društvu v četrtek, 19. novembra, in sicer v Gregorčičevi dvorani, z začetkom ob 20.30. (L.A.)

V Benečiji oživili planinarjenje

Po daljšem premoru neorganizirane dejavnosti so v Benečiji ponovno oživili planinarjenje. Zanj je pokazala posebno zanimanje večja skupina mladih, ki so smatrali za umestno, da tej dejavnosti zagotovijo organizirano obliko.

Nastalo je slovensko planinsko društvo iz Nediskih dolin, ki so ga imenovali "Planinska družina Benečije" in bo svoj sedež imelo v "Suberjovi ostanjari" v Nokolah v Občini Speter. Sicer o ustanovitvi taksnega planinskega društva je v teh krajih tekla beseda že dobro leto. Prebroditi je bilo treba marsikatero težavo in premagati nekoliko dvomov. Ob koncu pa so vendar našli skupni jezik. Tako so se prejšnji konec tedna zbrali v Nokolah, kjer so zasnovali planinsko družino, ki hoče biti povsem samostojna in kot sami potrjujejo se ne bo vključila "v nobeno politično, ekonomsko ali drugo organizacijo". Odrpna pa bo vsem Benečanom, ki ljubijo gore.

Na spetskem srečanju so se dogovorili tudi o kratkoročnem programu, ki ga mislijo uresničiti. Pozornost bo namenjena predvsem hoji v gore, ob tem tudi družabnosti in klubskih večerov ne bo manjkalo. Zamislili so si delo po skupinah, kar bi tudi prispevalo, da bi bila dejavnost beneskih planincev se uspešnejša, saj nameravajo ustanoviti alpinistično, smučarsko, speleološko in druge interesne krožke.

V namenskih prirediteljev je tudi stalno sodelovanje s sorodnimi planinskimi skupinami v Sloveniji in Italiji in to v duhu prijateljstva in sodelovanja, ki je značilno za ljudi, ki ljubijo gore. Da bi lahko udeleženi vse zastavljene cilje je potrebno, da se v planinsko družino vpiše čimveč ljudi, saj je to predpogoj za vsebinski in finančni uspeh pobude, ki se pridružuje številnim drugim, ki bogatijo stvarnost Slovencev iz videmske pokrajine. (R.P.)

INTERVJU / ŠZ SLOGA OD LETOS BOGATEJŠE ZA DVA MLADA STROKOVNJAKA

Z rimskega Isefa poklicna trenerja iz domačih logov

Kraško društvo posveča precejšnjo pozornost lastnim kadrom

Odbojarskodruštvo Sloga se je letos okrepilo z dvema novima trenerjema, ki sta pred kratkim dokončala študij za telesno kulturo ISEF v Rimu. To sta Mario Čac in Branko Sain, ki sta takoj po povratku v Trst začela s polno paro njuno novo delo (ki pa je postalo zdaj že njun pravi poklic). Mario skrbi zdaj za vse moške mladinske ekipe pri Slogi, trenira in igra v društveni članski ekipi, ob tem pa je s Frankom Drasicem odgovoren za deželno reprezentanco deckov. Branko pa trenira mladinke (ki bodo tudi nastopale v 1. diviziji) in narasčajnice pri Bregu in ekipo dekljk (2. divizija) pri Sokolu. Zjutraj pa redno opravlja uradniško delo pri ZSSDI.

Kdaj sta začela študirati v Rimu? Kako sta se tam znašla?

SAIN: Začelo se je novembra '89, pred tremi leti, ko smo prvič odpotovali v Rim. Moram reči, da je bil prvi stik z mestom kar travmatičen. Z nekim znancom sva bila zmenjena, da naju ob prihodu v Rim pride iskat na postajo in naju pelje do najinega novega stanovanja. Spremlil naju je na avtobusno postajo, kjer sva z vsemi kovčki stopila na avtobus, najboljši poln v mestu, st. 64 (proga postaja Termini - bazilika Sv. Petra). Pride-

Mario Čac

mo do penziona Flora, kjer nas znanec tudi pozdravi. Midva pa se seveda najprej pozanimava, koliko stane ena soba. Odgovorijo nama, da 25.000 lir na dan brez hrane, kar je bilo za najine zepe obcutno prevec. Tako sva morala sama iskati po raznih oglaših v časopisih in po telefonu možna stanovanja. Po večurnem iskanju sva le dobila stanovanje blizu železniške postaje. Bilo je sicer daleč od sole in v grdi in nevarni con, a je bilo vsaj poceni.

CAC: Sam studij je razdeljen na tri letnike.

Osebnost studija se nisem dokončal, manjkata mi se en izpit in priprava teze.

SAIN: Sam pa sem s študijem končal. Diplomiral sem s tezo o sportu v Trstu od 1860 do danes. To je nekaksen pregled važnih političnih dogodkov, ki so vplivali na razvoj sporta v Trstu, skušal sem predstaviti razvoj itd. in slovenski sport v Trstu, njegov pomen za mesto in podobna vprašanja.

Kako sta se odločila za ta študij, glede na to, da v perspektivi ne nudi veliko poklicnih možnosti?

SAIN: Moram reči, da je tu odigralo važno vlogo društvo, ki me je za to navdušilo in na tej poti tudi spremljalo. Res je, da trenutno ni velikih možnosti za zaposlitev v soli kot profesor telesne vzgoje. Računam pa tudi na druge možnosti, ki mi jih ta izobrazba odpira: predvsem trenerstvo, organiziranje in upravljanje društev ipd.

CAC: Društvo pa nama ni nudilo samo neke moralne podpore, ampak nama je dalo na razpolago tudi stipendijo, ki nama je še kako priska prav. V zameno pa sva pogodbeno vezana na društvo za pet let. Tudi to pa je pomembno, saj sva tako imela po študiju že zagotovljeno prvo delo.

Branko Sain

Kako ocenjujete današnje stanje trenerskih kadrov naših društev?

CAC: Nedvomno se cuti pomanjkanje domačih trenerjev. Zato se društva večkrat odločajo za italijanske trenerje ali za trenerje iz Slovenije. Pozabljamo pa, da posebno pri mlajših ni zadosti piljenje tehnike, da zgradimo dobro ekipo. Dober trener mora biti tudi pedagog. Domaci trener zivi morda v isti vasi kot otrok, ga pozna, pozna družino, razne probleme itd.

SAIN: Strinjam se, da se »tují« trenerji ne obnesejo predvsem zaradi (neke) cloveske komponente. Zaradi drugačne mentalitete recimo ne znajo interpretirati nekega dogodka, kot ga nekdo iz domačega okolja. Poudaril pa bi, da so predvsem društva kriva za tako situacijo, ker zanemarjajo ta problem in ne skrbijo za obnavljanje lastnih trenerskih kadrov.

Kakšne so po vašem perspektive zamejskega sporta?

SAIN: Pri upravljanju društev. Dejstvo je, da je pri nas vedno manj otrok. Pri nas ni mogoča nobena selekcija. Nujno moras sprejeti vse, ki pridejo v telovadnico, se več. Prepričevati moras otroka in starše, naj pride trenirat. Nujna pa je neka oblika sodelovanja med društvu. Omenil bi vzorno politiko sodelovanja, ki jo je Sloga začela pred leti s Kontovelom, Bregom, Sokolom in nazadnje z Olympio. Treba je programirano zgraditi neko piramido, ki bo na vrhu imela močno ekipo, ta pa bi smela povzročiti podiranja drugih ekip. Jasno je, da vsako društvo vsaki dve leti ne zmore zbrati 12 igralc. Zato ce bo torej vsakdo kopal samo na lastnem vrčiku, ne bo zraslo nic.

ANDREJ MAVER

NAMIZNI TENIS / NA TREH TURNIRJIH ZA MLAJŠE KATEGORIJE

Krasove igralke in igralci dosegli nekaj dobrih rezultatov v Perugii in Trstu

Konec tega tedna čaka krasove namiznoteniške igralce še nastop na deželnem tekmovanju za trofejo Alda Piciulina v Gorici - Za Kras bo nastopilo 16 igralcev

V predahu ekipnega prvenstva so bili krasovi namiznoteniški igralci zaposleni z več individualnimi preizkusnjami. Konec prejšnjega tedna je bil v Peruggi drugi vsedrjavni kvalifikacijski turnir tretjekategorikov. Barve Krasa so zastopali Katja in Vanja Milic, Erika Radovic, Ivana Stubelj in Marjan Milic. V močni konkurenci se je Katja Milic, ki spada v starostno kategorijo mlajših pionirk uvrstila od 5. do 8. mesta, kar ji bo omogocilo tudi nastop na prihodnjem turnirju absolutne kategorije. Mlada krasovka je dosegla ta uspeh z odlično igro proti vrsti starejših in izkušenejših igralc. Kot zmagovalka skupine je odločno nadaljevala z njej lastno borbeno igro tudi v kvalifikacijski skupini, kjer izidi nekaterih setov spominjajo na rezultat bogate rokometnih tekem z velikim številom golov (K. Milic - Conciauro 21:16, 27:29, 21:18; K. Milic - Cannillo 11:21, 29:27, 21:18). V četrtini finala jo je zastavila sele Sicilijanka Saiu z izidom 2:1.

Vanja Milic je bila po tekmovanju skupin druga, v kvalifikacijskem delu pa je naletela na Conciaurovo, ki jo je izločila iz nadaljnega tekmovanja. Prizadevna mlajša krasova pionirka, ki je bila na prejšnjem turnirju v Vastu med osmerico se je morala v Peruggi zadovoljiti z uvrstitvijo med 32. Isto usodo je doživela tudi borova igralca Lara Posega. Filipasovo varovanko

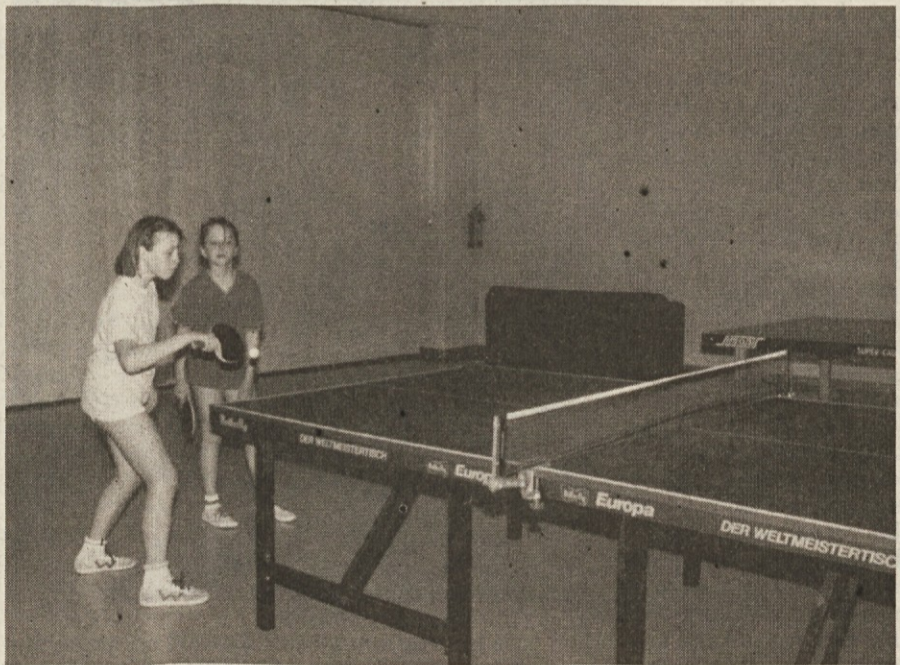

Katja Milic

je premagala kasnejša finalistka Airagijeva. Ostali krasovi predstavniki se niso prebili iz predkvalifikacijske skupine. Vendar so po besedah trenerja Matjaza Serčerja igrali dobro in je njihov nastop pohvalil.

DEŽELNI TURNIR TRETJEKATEGORIKOV V TRSTU

Sedem mlajših krasovih igralcev, ki se nahajajo na deželnih lestvicah ali pa se niso kvalificirani, se je udeležilo prvega deželnega turnirja, ki ga je izvedel trzaški klub Fincantieri. Za nase fante in dekleta, ki so sele na začetku igralске poti je bil turnir pomemben dogodek predvsem za pridobivanje prepotrebniš tekmovalnih izkušenj. Zelo

Erika Radovic in Vanja Milic med dvojicami

dobro so se zlasti odrezale deklice, med katerimi je zmagala Natasa Milic (Kras). Spodbudno pa je tudi 5. mesto Irene Rustja, 6. Nine Milic, in 8. Ketty Furlan. Manj sportne sreče so imeli krasovi fante (Meter Santini, Gorazd Milic, Jani Grom), saj je bila moska konkurenca izredno številna, nasi mlajši pionirji in narasčajnik pa so se morali spopadati z bolj izkušnimi nasprotniki.

POKRAJINSKI TURNIR ZA STAREJŠE IN MLAJŠE PIONIRJE

Pokrajinski namiznoteniški komite je 5. novembra na trzaskem sejnišču izvedel zanimivo pobudo: turnir za mlajše in starejše pionirje. Pobuda je zanimi-

va v toliko, ker sta ti dve kategoriji prikrajšani glede števila tekmovalcev. Priloznosti za nabiranje izkušenj najmlajših v mladinski kategoriji seveda ni zamudilo niti zgoniško društvo, ki se je predstavilo s petimi igralci.

V konkurenci, ki je bila ista kot na kvalifikacijskem deželnem turnirju so se mladi krasovci izkazali: zlato za Gorazda Milica in Natasa Milic ter drugo mesto Nine Milic, četrto mesto Janija Groma pri najmlajših in peto do sesto mesto med starejšimi pionirji za Petra Santinja.

Igralce Kasa pa caka 15. in 16. t.m. se eno pomembno deželno tekmovanje. Trofeja Alda Piciulina v Gorici, kamor je Kras že prijavil 16 svojih članov. (J.J.)

NOGOMET / NAJMLAJŠI

Z neodločenim izidom Mladost še naprej vodi

Pri mladincih uspeh Zarje

NAJMLAJŠI MLADOST - MONFALCONE 3:3 (2:1)
STRELCI: Gorjan, Florenin, M. Ferletic.

MLADOST: D. Devetak, Sergio, Princic, Mk. Petejan, Gorjan, Jelen, D. Ferletic, M. Devetak, M. Ferletic, Florenin (Dav. Devetak, Moro, Cotic, Mt. Jarc, Cernic).

Po šestih zaporednih zmagah, so v 8. rednem kolu mladi Doberdobjci naleteli na izredno trd oreh, precej trši od pričakovanega, saj mostvo iz Trzica na lestvici precej zaostaja. V Doberdobju pa so gostje prisli z okrepljenimi močmi, ki so sicer člani tega kluba, vendar obicajno igrajo na visji ravni. Taka poteza kluba z Laskega verjetno ni najbolj postena, kajti podobni primeri lahko povsem potvrdijo končne uvrstitve. Zal pa smo proti takim pojavom povsem brez moči, kajti nogometna zveza to dovoljuje; zato je potrebno na take primere računati tudi v bodoce.

Upati je le, da se ne bo to dogajalo izključno v tekmah z Mladostjo.

Kakorkoli že, pa je bila sobotna tekma nedvomno ena najlepših in najbolj borbenih, kar smo jih videli v tem prvenstvu.

To pa nedvomno predstavlja tudi pozitivno plat, kajti prelanske zmage s pogostimi igrami "macke z misjo" rade uspravajo in tudi kvalitete mostva verjetno ne izboljšajo.

Kljub vsemu so nasi dokazali, da si vrh lestvice povsem zaslužijo in so večidel srečanja bili boljši nasprotnik na igrišču. Gol so nasi sicer prejeli že v prvi minuti, kar pa jih ni niti malo zmedlo in so goste razmeroma hitro ujeli in prehiteli. V drugem polcasu so vodstvo, se povisali na 3:1, nakar pa je prišla na dan utrujenost in gostom je uspelo doseči dva gola prav v zadnjih minutah.

V prihodnjem kolu Mladost gostuje pri mostvu Aris iz Trzica. Tekma bo v soboto, 14.11. ob 15:30 na igrišču v Ul. 1. Maggio. (Vili Princic)

OSTALI IZIDI 8. KOLA: Romana - Sanrocchese 1:2, Pro Romans - Mossa 1:1, Lucinico - Pieris 0:2, Corno - Staranzano 6:1, S. Sergio - Gradese 0:1, Opicina - Aris 7:1, Isontina - S. Marco 5:0; zaostala tekma 5. kola: Opicina - San Marco 5:1.

LESTVICA: Mladost 13, Mossa 11, Isontina 10, Pieris 9, Monfalcone 6 itd.

MLADINCI

SAN CANZIAN - JUVENTINA 2:1 (1:0)
STRELCI: ZA JUVEN-

TINO: Ferfolja iz enajstmetrovke.

JUVENTINA: Peric, Trampus, Peteani, Romano, Zanier, Florenin (Ripa), P. Gergolet, Dario, Brumatti, T. Gergolet, Marvin (Ferfolja).

Nasi so bili že od vsega začetka v napadu in so tudi zamudili nekaj priložnosti za gol. Gostitelji pa so dosegli svoj zadetek z avtogolom, ki so ga zagresli nasi.

V drugem polcasu je Juventus še bolj poostrela tempo in ustvarila se več priložnosti za zadetek, toda jih ni znala izkoristiti. Domačini pa so povečali izid na 2:0 po nesporazumu v obrambi gostov, ki so dali castni zadetek štiri minute pred koncem po zaslugi Ferfolje iz enajstmetrovke.

DON BOSCO - ZARJA ADRIAMPEX 2:3 (1:1)
STRELCA ZA ZARJO:

Vrše 2, Giacca
ZARJA ADRIAMPEX: Liuzzi, Svara, Kralj, Neri, Maggi, Giacca, Guglioso, Kocman, Jurincic, Gentile, Vrše, 1a Guarente, 13 Crgic, 13 Razem.

Po dveh zaporednih porazih je zarjanom uspešno premagati skromno ekipo Don Bosca. Gostitelji so povedli že po uvodnih minutah, ko pa so ostali z igralcem manj, je našim uspelo stanje izenačiti. V drugem polcasu je Vrše povečal izid na 2:1, Giacca pa dosegel se tretji zadetek. Igra se je razvivala in celo postala groba, tako da je sodnik imel nemalo dela in pokazal kar dva rdca in več rumenih kartonov.

Naposled je našim nogometasem le uspelo ohraniti minimalno vodstvo do konca tekme in osvojiti dragoceni točki. (d. gr.)

ZACETNIKI SOVODNJE - NATISONE 0:0

SOVODNJE: Gergolet, Mauri, Cotic, Figelj, Zanier, Pavsic, Bruni (Monti), Bagon, D. Tomsic (R. Tomsic), Todde, Piras.

Po nekaj zelo visokih porazih so Sovodenci tokrat bolje igrali in tudi zaslu-eno osvojili prvo prvenstveno točko. Nasi so tudi imeli nekaj priložnosti za zadetek, toda jih niso znali izkoristiti. V prvem polcasu sta si bili ekipi enakovredni do izključitve igralca gostujoce ekipe. (A. Pavsic)

KOŠARKA / DEŽELNI KADETI

Brežani z dobro igro v obrambi premagali miljski Dino Conti

DEŽELNI MLADINCI RICREATORI - CIBONA 90:81 (45:36)
CIBONA: Punis 2, Korosic, Rudez 15 (5:6), Kriznancic 4, Barini 17 (7:8), I. Bajc 26 (4:6), Umer 2, Skabar 13 (1:3), E. Bajc 2 (0:4); trener Jogan. PM: 17:27. SON: 15. 3 T: I. Bajc 2, Barini 2.

Pocakati je bilo treba sele cetrto kolo, da smo lahko bili prica nekoliko bolj učinkoviti igra mladincev Cicibone, ki so se proti ekipi Ricreatori dalj casa enakovredno borili. Treba je sicer priznati, da je bil

tekmec ocitno sibkejsi napram dosedanjim nasprotnikom in da bi se lahko nasi mirno dokopali do zmage. (V.J.)

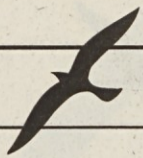
DEŽELNI KADETI Dinoconti Milje - Breg 77:80 (39:40)

BREG: Kocjancic 4 (3:4), Koren, 13 (3:6), Pro 18 (1:4), Gobbo 16 (4:9), Mingot, Bandi 10 (4:6), Klabjan 13 (3:5), Canziani, Malalan 5 (0:1).

Bregovi kadeti so v svojem krstnem nastopu v gosteh premagali vrstnike miljskega

Interja po stidesetih minutah napete in veskoki izenačene borbe in tekmo osvojili ravno 15 sekund pred iztekem, ceprav so v sredini drugega polcasa zanesljivo vodili za 9 tock. Naj povemo, da so bili Brežani tokrat vsi vredni pohvale za prikazano igro v obrambi.

Posebne omembe sta tokrat vredna Pro, ki je bilo zelo natančen v napadu in pa Koren, ki je zelo uspesno celo tekmo pokrival nasprotnikovega najvarnejšega igralca. (Cancia)

KOŠARKA / PRED SREČANJEM MED SLOVENIJO IN ITALIJO

Slovenija kompletna proti novim azzurrom

Rusconi kapetan močno pomlajene reprezentance

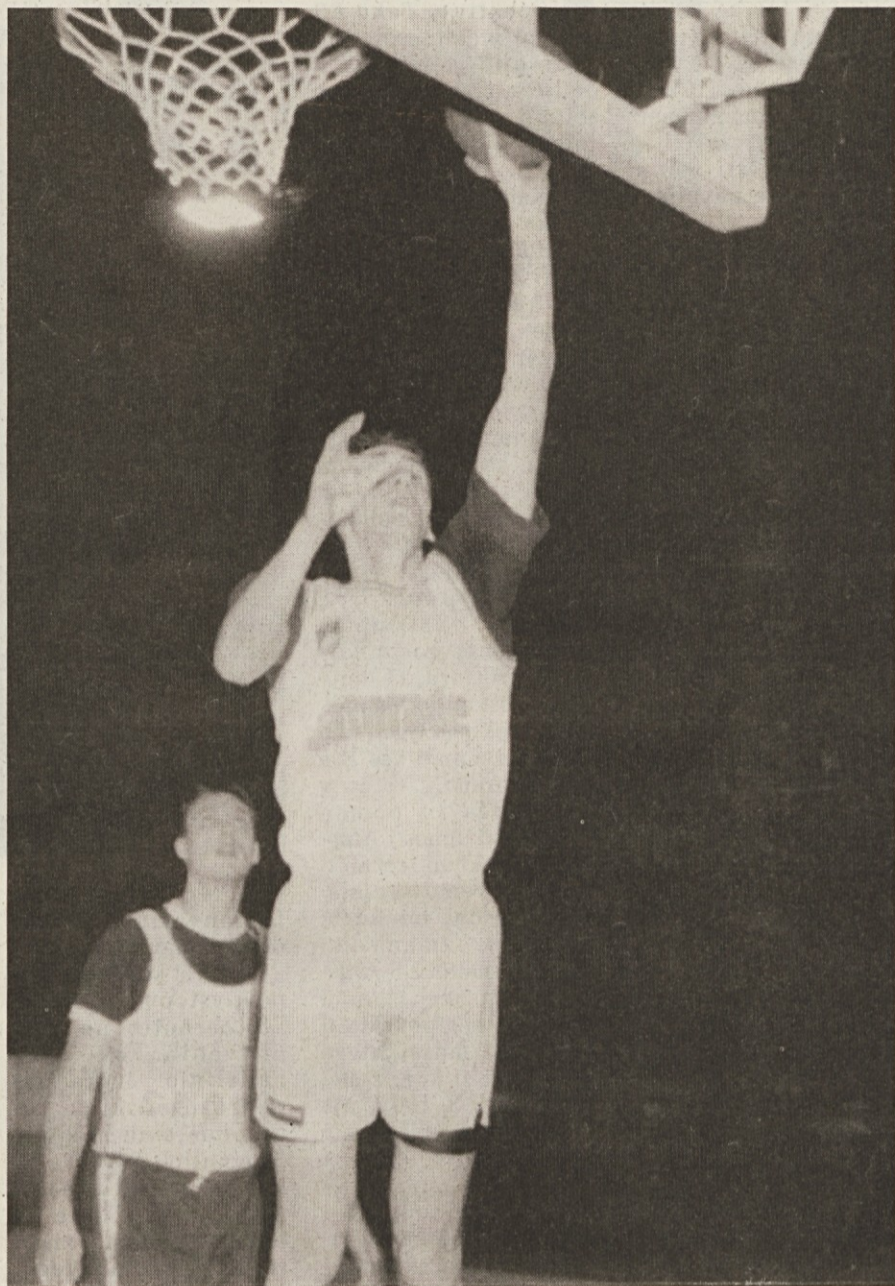
LJUBLJANA - Dvorana Tivoli bo jutri ob 19.30 uri prizorišče meddržavne košarkarske tekme med Slovenijo in Italijo, v soboto pa se bosta selekciji pomerili se v Mariboru (dvorana Tabor, ob 20.05). Nasi najboljši igralci se že od ponedeljka pripravljajo v Ljubljani, včeraj se je mostvu priključil se Teo Alibegović, danes pa naj bi treniral se kapetan Jurij Zdovc, ki je med tednom (torek) igral v francoskem prvenstvu. Slovenska reprezentanca bo tako v obeh tekmah nastopila v najboljši zasedbi, medtem ko bo italijanski selektor Alessandro Gamba, kot že receno, "igral" brez nekaterih najboljših.

Za Italijo bodo proti Sloveniji nastopili Abbio, Cantarello, Coldebella, Feroni, Moretti, Myers, Nicolai, Pessina, Pilutti, Rossini in Rusconi, manjkali bodo torej Riva, Brunamonti, Magnifico in Slovenec Fučka, ki ima zdravstvene težave (pretirana rast). V Sloveniji se bo Italija tako predstavila v mlajši zasedbi, pričakovati pa je, da se gostje kljub temu ne bodo odpovedali "njihovi" igri, torej agresivnosti v obrambi in sablonskemu napadu. Šef italijanske selekcije pri nas bo Cesare

Rubini, za zahodne sosedje pa bo nastopil tudi temnopolti Carlton Myers, ki pa je rojeni Italijan. Tudi za najboljše košarkarje apeninskega polotoka bosta obe tekmi lepa priloznost, da poravnajo večne racune z ekipami iz prostora nekdanje skupne države.

Novi kapetan italijanske reprezentance bo Stefano Rusconi. Gre za najmlajšega košarkarskega reprezentančnega kapetana v zgodovini italijanske košarke. Oktobra je dopolnil 24 let, vsi pa ga imajo za naslednika slavnega Dina Menghina. Skupaj s Kukočem igra pri Benettonu, v povsem prenovljeni italijanski reprezentanci pa je ob Coldebelli in Nicolaiju edini član reprezentance, ki je povsem razocarala na kvalifikacijah za Ol v Barceloni in izgubila tudi tekmo s slovensko reprezentanco.

Selektor Slovenije Zmago Sagadin na drugi strani pričakuje dve dobri tekmi, ki naj bi potrdili pravilno usmerjenost in delo z najboljšimi v članski konkurenci. Zal bodo po dogovoru manjkali igralci Optimizma Postojne, kljub temu pa bosta oba nastopa že uvod v priprave za EP prihodnje leto v Nemčiji.

Grki in Madžari igrali brez gola Svedi zmagali tretjič zapored

V okviru kvalifikacij za nastop na svetovnem nogometnem prvenstvu 1994. leta so bile včeraj tri tekme, na katerih pa so merila moči moštva, ki nimajo veliko možnosti, da bi si zagotovila pot v ZDA.

V tekmi 3. evropske skupine sta v Tirani Albanija in Letonija igrali neodločeno 1:1 (0:1). Po samih treh minutah igre so gostje povedli po голу Aleksejenka, Albanci pa so izenačili v 24. minuti drugega polcasa po zaslugi Kepe.

Vrstni red 3. skupine (v oklepaju stevilo odigranih tekem): Irksa (3) in Litva (5) 5, Severna Irksa (3), Spanija (3) in Letonija (6) 4, Danska (3) in Albanija (5) 3.

Svedska je v svojem tretjem nastopu v 6. skupini tretjič zmagala. Tokrat je v Tel Avivu pred 50.000 gledalci s 3:1 (1:1) premagala Izrael. Svedi so povedli v 36. minuti (strelec je bil Limpar), a gostitelji so par minut pred iztekom polcasa izenačili z Baninom. Odločilna zadetka sta v drugem polcasu dosegla Dahlin (58.) in Ingesson (75.).

Vrstni red 6. skupine: Svedska (3) 6, Bolgarija (2) 4, Avstrija (2) in Francija (2) 2, Izrael (2) in Finska (2) 0.

V soboto je tekma med Francijo in Finsko. V Solunu je Grčija gostila Madzarsko. Tekma se je končala brez zadetka.

Vrstni red 5. skupine: Grčija (3) 5, Rusija (2) 4, Madzarska (3) 3, Islandija (4) 2, Luksemburg (2) 0.

V tej skupini bi bila morala nastopiti tudi Jugoslavija, ki pa je bila, kot znano, izključena iz prvenstva zaradi sankcij OZN.

V prijateljski tekmi na nevtralnem igrišču v predmestju Parizu (kjer povečini prebivajo portugalski zdomci) pa je nogometna reprezentanca Portugalske premagala Bolgarijo z 2:1 (2:1). Vsi trije goli so padli v prvem polcasu, bili pa so tudi prave mojstrovine. Najprej je bil za Portugalce v 17. minuti uspešen Semedo, v 30. minuti je izenačil Balakov, končni izid pa je le tri minute kasneje iz enajstmetrovke postavil Oceano. Tekma je bila zanimiva, ceprav sta manjkala dva najbolj reprezentativna igralca: Futre pri Portugalcih in Stočkov pri Bolgarjih.

Kot znano, igrajo Portugalci v isti kvalifikacijski skupini za SP kot Italijani.

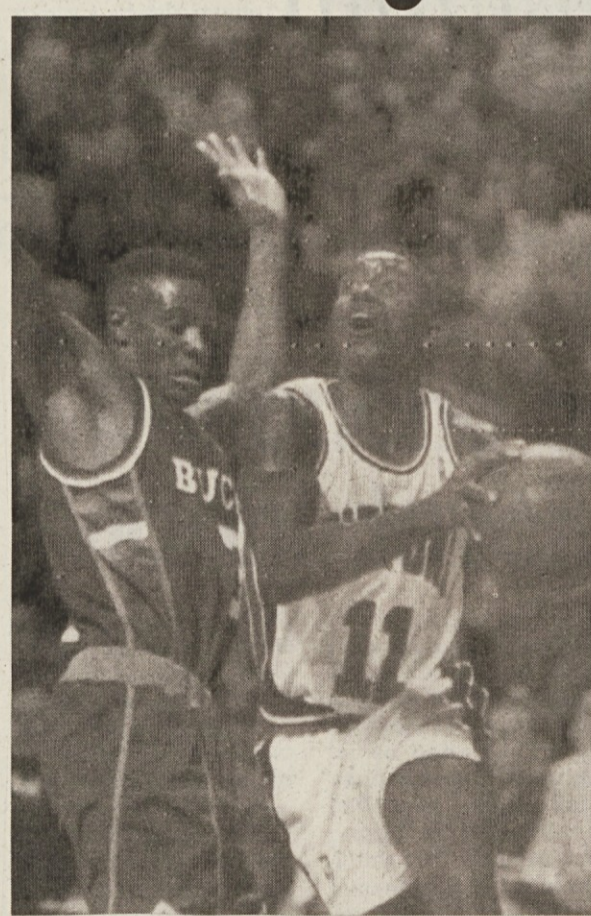
NBA / PRVENSTVENI PLES SE JE ZAČEL

Že takoj na začetku presenetljiv poraz prvakov iz Chicaga

LOS ANGELES - V daljnih Združenih državah se je konec prejšnjega tedna pričelo najbolj znano, finančno bogato, slikovito in seveda kvalitetno dalec najboljše košarkarsko prvenstvo, ki ga sami Američani imajo za svetovno košarkarsko prvenstvo. Mimo novosti in presenetljivih novic v zadnjem trenutku (v prvi vrsti dokončni odstop Magic Johnsona ter Larryja Birda), je že v uvodnih kolih prislo do prvih presenečenj, v prvi vrsti poraz zmagovalca zadnjih dveh sezon, Chicago Bullsov. Glede ostalih novic pa naj omenimo nekaj zanimivosti.

JORDAN KOT CHAMBERLAIN? Najbogatější a ob enem najboljši košarkar na svetu Michael Jordan ima vse namene izenačiti rekord slavnega Wilta Chamberlaina, ko je v letih 60 kar sedemkrat zaporedoma osvojil lovoriko najboljšega strelca prvenstva. Jordan je lani že šestič osvojil naslov najboljšega strelca, po prvih dveh tekmah pa se solidno vodi na lestvici strelcev s 64 točkami (29 + 35).

PETROVIC SUPER-STAR? Ze v lanskem prvenstvu je Drazen Petrović stopil v ospredje, saj je s sijajno igro prvič popeljal svojo ekipo New Jersey Nets v play off. Letos je trdno odločen izboljšati lanske igre, v prvih dveh tekmah pa je igral takole: New Jersey - Philadelphia : 40 minut, 27 točk, 9:18 v metu, 8:8 prosti meti, 3 asistence in 3 odbite zoge. New Jersey - Miami

Thompson (desno) se na prvi tekmi ni izkazal (AP)

: 42 minut, 22 točk, 9:19 v metu, 3:4 p.m., 3 asistence in 2 odbite zogi.

DIVAC PROTAGONIST: Visoki Vladi je na najboljši način pričel letosno sezono. Lakersi so v mestnem derbiju zmagali za dve točki razlike, sam pa je igral kar 37 minut.

IZIDI 1. KOLA: New York - Atlanta 106:94, Chicago - Cleveland 101:96, New Jersey - Philadelphia 114:111, Miami - Orlando 100:110, Minnesota - Boston 92:113, Milwaukee - Detroit 86:81, Washington - Charlotte

119:126, Golden State - Utah 129:114, Seattle - Houston 111:94, LA Lakers - LA Clippers 114:112, San Antonio - Sacramento 106:114.

IZIDI 2. KOLA: Houston - Seattle 85:89, Philadelphia - New York 85:89, Detroit - Indiana 89:87, Orlando - Washington 103:98, New Jersey - Miami 94:106, Utah - Dallas 122:106, Atlanta - Chicago 100:99, Golden State - Minnesota 121:119, Boston - Milwaukee 88:124, LA Clippers - Phoenix 105:111, San Antonio - Denver 121:125.

LLORET DE MAR (SPANIJA) - Španski pilot Carlos Sainz na toyoti celica je osvojil prvo mesto na rallyju po Kataloniji pred trikratnim svetovnim prvakom Juho Kankkunenom, ki je prav na zadnji etapi poskrbel za lep podvig. Finec je namreč odscipnil zmagovalcu kar 25 sekund. Dobro se je odrezal tudi Italijan Alessandro Fiorio na lanciai delta hf, ki je prav na zadnji etapi prehitel Armina Schwartzja in osvojil končno četrto mesto. "Osvojiti prvo mesto na španskem rallyju je zame, kot osvojiti naslov prvaka. Za to dirko sem se temeljito pripravil, saj sem se zeel izkazati pred svojim občinstvom."

KONCNI VRSTNI RED

RALLY / DIRKA PO KATALONIJI

Za Carlosa Sainza najslajša zmaga, Kankkunen drugi

Španski pilot vodi na lestvici za SP

RALLYJA PO KATALONIJI: 1. Sainz (toyota celica) 6.21'13", 2. Kankkunen (lancia martini) po 36", 3. Aghini (lan-

cia martini) po 1'32", 4. Fiorio (lancia agip) po 6'26", 5. Schwartz (toyota celica) in Puras (lancia charro) po 8'30".

LESTVICA ZA SP: 1. Sainz 124 točk, 2. Kankkunen 122; Auriol 121, 4. Biasion 52, 5. Delecour 45.

KOŠARKA / MESSAGGERO

Rovati: "Pogodba z Radjo zapade šele leta 1995 ..."

RIM - "Ce Radja zeli oditi, bo moral najprej pocakati, da mu zapade dogovor z nami, to je leto 1995. Mi se mislimo dogovora drzati, " je včeraj casnikarjem dejal predsednik rimskega košarkarskega društva Angelo Rovati. Vec casopisov je namreč pisalo, da hrvaški košarkar zeli zapustiti rimski klub in poskusiti sreco v ameriški NBA, ceprav bi v treh letih v Rimu zaslužil kar cedne denarce, to je 6, 8 milijonov dolarjev (približno 9 milijard lir). "Radja je potozil, da mostvo ni

konkurenčno. Jaz pa trdim, da je zelo kakovostno, predvsem glede italijanskih igralcev in v kratkem bomo resili tudi vprašanje drugega tujca, " je se nadaljeval, dokaj polemično, Rovati.

Glede drugega tujca je konkurentov pri Messaggero kar precej. Od treh Americanov ima največ možnosti, da oblece rimski dres veteranski NBA, ceprav bi v treh letih v Rimu zaslužil kar cedne denarce, to je 6, 8 milijonov dolarjev (približno 9 milijard lir). "Radja je potozil, da mostvo ni

NOGOMET / TRENERSKA BORZA

Gigi Maifredi prevzel trenersko mesto pri Genoi

GENOVA - "Moram priznati, da smo se v terek popoldne razmisljali, kako bi najeli Ottavia Bianchija, ko pa mi je rekel, da se je odločil za Napoli, smo nemudoma stopili v stik z Gigijem Manfredijem. Pomislili smo, da je ta trener kot nalašč za nas, saj je on zagovornik odprte cone igre, pravega spektakla, kar je se kako včas navijacem, " je včeraj dejal predsednik Genoe Aldo Spinelli.

Kot je znano, je zaradi slabih rezultatov trener Bruno Giorgi odstopil. Naj omenimo se, da bo

Maifredi za eno leto prejel kar 700 milijonov lir.

Gigi Maifredi, 45 let, si je se kako zeel spet trenirati. Možnost je torej dobil pri Genoi. "Trener brez dela na igrišču je izgubljen. Po izkusnjah pri Bologni in Juventusu mi je nogomet nekoliko presedal. Zadnje case pa sem spet začutil slo po nogometu in zato sem tudi takoj sprejel trenersko mesto pri tako slavnem društvu, kot je Genoa.

Z nogometne borze pa je se prišla vest, da je Udinese kupil igralca Interja Desiderija

RUBRIKA

Hokejska alpska liga: neodločeno na Jesenicah

BENETKE - V zaostali tekmi 19. kola hokejske alpske lige sta na Jesenicah domače mostvo in Asiago igrala neodločeno 6:6. Jesenecani jih sed v vodstvu, saj je Italijanom uspelo izenačiti sekundo pred koncem tekme in tako osvojiti točko.

OSTALI IZIDI: Gardena - Fiemme 6:5, Lion Milan - Alleghe 5:5, Varese - Fassa 6:1, Brunico - Bolzano 4:8, Innsbruck - Feldkirch 3:4, Klagenfurt - Graz 3:5, Villach - Zell Am See 6:3, LESTVICA: Lions Milan 32, Graz 29, Villach 28, Zell Am See 26, Alleghe in Feldkirchen 25, Bolzano in Asiago 24, Jesenice in KAC 20, Innsbruck 16, Brunico 13, Varese 12, Gardena 10, Fiemme in Fassa 6.

DANASNJE KOLO: Jesenice - Gardena, Brunico - Fassa. V SOBOTO (14. t.m.): Gardena - Alleghe, Bolzano - Zell Am See, Fiemme - Asiago, Jesenice - Graz. V NEDELJO (15. t.m.): Innsbruck - Varese.

Danes v La Coruni Deportivo - Milan

MILAN - V La Coruni se bosta drevi ob 21. uri v prijateljski tekmi spoprijela vodilna na lestvici španskega in italijanskega nogometnega prvenstva, domači Deportivo in Milan.

To srečanje bi moralo biti v soboto, na željo Milanovega trenerja Fabia Capella pa so to tekmo anticipirali na danes, kar je pri španskem društvu sprožilo val protestov. Vodstvo Deportiva je namreč ze natisnalo vstopnice za danesni datum.

Capello ima za današnje tekmo na razpolago naslednje nogometase: Antonioli, Bobana, De Napolija, Dionigija, Gambaro, Gullita, Massara, Navo, Rossija, Simoneja, Sadottija, Tassottija, Traverso, Van Bastna in Zappello.

Tekma se bo pričela ob 21. uri in jo bo neposredno prenasala televizija Italia 1.

Triestina najela La Roso in Donatellija

TRST - Triestina se je kaj kmalu znašla na "novembrski nogometni borzi" in je najela La Roso (Lece) in Donatellija (Lucchese). Trzaski klub se je tudi v prejšnjih sezonah potegoval za La Roso, ki naj bi tako letos znatno okrepil napadalno vrsto. Donatelli je ze nastopal pri Triestini, ko je nastopal v najmlajših kategorijah.

Trzaski klub sedaj caka, da bi odstopila nekatere nogometase, kot so Pasqualini, Trombetta in Marino, medtem ko je Pace ze odpotoval v Sirakuze.

Tenis v Antwerpnu: Washington izločen

ANTWERPEN - Ze v prvem kolu mednarodnega teniskega turnirja v Antwerpnu (nagradni sklad 1.100.000 dolarjev) je nosilec st. 5, American Washington izgubil proti Nizozemcu Nijssomus 6:3, 6:7, 6:7.

OSTALI IZIDI 1. KOLA: McEnroe (ZDA) - Wuyts (Bel) 6:2, 6:2, Stich (Nem) - Bruguera (Sp) 7:6, 3:6, 7:6, Markus (Arg) - Muster (Av) 6:3, 7:6, Courier (ZDA) - Connors (ZDA) 6:3, 6:3, Korda (CSFR) - Jones (ZDA) 6:3, 6:2., IZIDI 2. KOLA: Krajicek (Niz) - Connell (Kan) 6:3, 6:4.

V Moskvi favoriti brez zastojev

MOSKVA - Na mednarodnem teniskem ATP turnirju v Moskvi (nagradni sklad 350.000 dolarjev) so favoriti v 1. kolu zmagali. IZIDI: Pioline (Fr) - Antonich (Av) 6:2, 6:4, Hlasek (Svi) - Tarango (ZDA) 6:3, 7:5, Vheaton (ZDA) - Jonsson (Sve) 6:7, 6:0, 6:2, Reneberg (ZDA) - Dzelde (Lit) 6:2, 6:3, Cerkasov (Rus) - Poljakov (Ukr) 6:3, 6:4, Steeb (Nem) - Carlsen (Dan) 6:4, 6:3, Schapers (Niz) - Kühnen (nem) 7:5, 2:6, 7:5, Zöcke (Nem) - Grabb (ZDA) 7:5, 6:4.

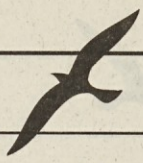
Zaradi smrti očeta Skansija ne bo na klopi za All star game

TREVISIO - Pero Skansi ne bo mogel voditi selekcije italijanske lige na All star game v jutri v Madridu, ko bo igrala proti podobni španski selekciji. Vzrok za odpoved je nenadna smrt Skansijevega očeta. Namesto Skansija bo na trenerski klopi sedel Ettore Messina, trenerja Knorra iz Bologne, ki se bo tako pridružil Albertu Bucciju. Messina je lani s Knorrom zasedel tretje mesto v italijanskem prvenstvu, Bucci pa je bil s Scavolinijem drugi. Zanimiv pa je tudi podatek, da sta Messina in Bucci skupaj ze sedela na trenerski klopi, in sicer leta 1981, ko sta z bolonjskim Virtusom osvojila prvo mesto.

Selekcija najboljših igralcev italijanskega košarkarskega prvenstva bo v Madrid odpotovala danes popoldne z milanskega letalisca.

Maradona ima še probleme

Vse kaže, da se pojavljajo novi problemi v zvezi z bančnim jamstvom za plačilo 4, 5 milijona dolarjev, ki bi jih moral španski prvotiga Sevilla plačati Napoliju za argentinskega nogometasa Diega Maradona. Zataknilo se je v španski podružnici Bance di Roma, ki ni »odobrila« nakazila. Omenjene so nekatere »težave«, ki naj bi jih resile ze jutri.

NOVICE

Koroška protestira proti novi jedrski elektrarni na Hrvaškem

CELOVEC - Koroška je vznemirjena zaradi načrtov Hrvaske, ki baje načrtuje gradnjo nove jedrske elektrarne na otoku Vir pri Zadru. Stevilne koroške organizacije in skupine, ki se borijo proti jedrskim elektrarnam v prostoru Alpe-Jadran, so uradno protestirali proti najnovejšim načrtom Hrvaske.

Istocasno so na informativnem razgovoru s koroškim deželnim glavarjem Christofom Zernatto ponovili zahtevo, naj Koroška in Avstrija pomagata Sloveniji in tudi Hrvaski pri izstopju iz jedrske energije.

Pri Velikovcu nastaja industrijski park s 1000 delovnimi mesti

VELIKOVEC - Blizu Velikovca ob avtocesti Dunaj - Celovec nastaja velik industrijski park, ki naj bi v končni fazi zagotovil stalno zaposlitev 1000 delavcem.

Prvi interesent, ameriško podjetje Automated Label Systems, ki je specializirano na predelavo umetnih snovi, je že podpisalo pogodbo. Podjetje želi v prvi fazi zagotoviti 50 delovnih mest, v končni pa skoraj 90.

Letni promet pa naj bi znašal okoli 500 milijonov silingov. Dežela Koroška bo umestitev ameriškega podjetja na Koroškem podprla s 33 milijoni silingov.

Dvojezična trgovska akademija kot vzorec tudi za Brazilijo

CELOVEC - Pred tremi leti ustanovljena dvojezična trgovska akademija v Celovcu pozitivno odmeva ne samo v avstrijski, marveč tudi v mednarodni javnosti.

To je potrdil obisk brazilskega ministra za pouk Minasa Geraisa na Koroškem. Gost iz Južne Amerike se je podrobno seznanil z modelom dvojezičnega solstva (na trgovski akademiji poteka pouk v slovenscini in v nemščini, dijaki pa se poleg teh dveh jezikov se učijo angleščine in italijansčine) in menil, da bi se ta model lahko prenesel na njegovo državo, kjer prebivalci govorijo portugalsko in špansko, oziroma portugalsko in angleško. Hkrati je napovedal ustanovitev mednarodne projektne skupine, v kateri naj bi sodelovali tudi koroški strokovnjaki.

AVSTRIJA / KOROŠKI DEŽELNI GLAVAR ZERNATTO NA RAZPRAVI NA DUNAJU

Avstrijski pristop k ES bo koristil tudi Sloveniji

»Na Koroškem bomo v vsakem primeru imeli mejo z Evropsko skupnostjo«

IGOR SCHELLANDER

DUNAJ - Kljub novi in prevladujoči vlogi Evropske skupnosti pomen Delovne skupnosti Alpe-Jadran ne bo zmanjšal. Avstrijski pristop k ES pa bi koristil tudi Sloveniji, pravi koroški deželni glavar Christof Zernatto.

»Na Koroškem bomo v vsakem slučaju imeli zunanjo mejo Evropske skupnosti (ES), je dejal koroški deželni glavar Christof Zernatto, »namreč mi proti Sloveniji ali pa Italiji Italija do nas...« Slovenijo bi pristop Avstrije k ES postal pred novo situacijo, saj bi med njo in Koroško potekala tako imenovana zunanja meja

skupnosti. Vprašanju, ali ne bi strogo hermetična meja ES v takem primeru ustvarila spet take (politične in gospodarske) zapreke, kot so bile dane še pred nedavnim, se je Zernatto izognil. Slovenija - (tudi ES bi morala biti zainteresirana za njen pristop) - bi morala ta čas premostiti z »vmesno fazo«: asociacijsko pogodbo do skupnosti in podobnimi ukrepi.

V ponedeljek je v domu industrije na Dunaju koroški deželni glavar skupaj z bivšim korespondentom avstrijske

televizije v Bruslju prof. Klausom Emmerichom razpravljaj o vprašanju, ali »so se Avstriji ze navelicali ES?«

Pred dvema tednoma so se Avstriji v javnomnenjski raziskavi prvič večinoma izrekli proti pristopu k ES; Klaus Emmerich vidi možen razlog za tako držo v premoznosti in blagostanju Avstrijcev. Na drugi strani pa je odpoval vodilni politični establishment znotraj evropske dvanajsterice, ki »ne zna več ponujati evropskih idej, vizij in

perspektiv«. Tako ES niti ni pravilno prodrla v zavest (svojega) prebivalstva, prebivalci morebitnih novih držav-clanic pa postajajo skeptični.

»Kajpada bi Avstriji lahko dobro ziveli tudi brez ES«, je rekel Christof Zernatto, »ali v okviru ES bomo ziveli bolje«. Koroški deželni glavar je na prireditvi izpostavil ključno vlogo Koroške v prostoru Alpe-Jadran. Ta vloga naj bi se po njegovem mnenju po avstrijskem pristopu k ES se bolj utrdila.

Prvenstvenega pomena je pristop Avstrije k pogodbi o skupnem evropskem gospodarskem prostoru, ki omogoča pristop do skupnega evropskega trga, nato pa mora napeti vse sile za čimprejšnji vstop v ES. Vloga in pomen Delovna skupnosti Alpe-Jadran se kljub močnejši ES in novemu skupnemu tržišču ne bosta bistveno zmanjšala, pravi Zernatto. DS Alpe-Jadran je na svojem področju že v preteklosti reševala marsikatero nalogo, ki si jo je zastavila tudi ES. Danasnje članice DS AJ bodo v prihodnosti - docim bodo vsem izpolnjene želje po pristopu ES - lahko v regijskem gremiju Evropske skupnosti

tvorile »blok Alpe-Jadran«, upa koroški deželni glavar.

Pri prej ko slej verjetnem vstopu Avstrije v ES Zernatto ne vidi bistvenih ovir za nadaljnjo izgradnjo dobrososedskih in gospodarskih stikov s Slovenijo, Koroška bi kot dežela ob zunanji meji ES bila deležna posebne podpore, zlasti za razvoj mejnih regij.

Ta razvojna pomoč bi bila po besedah koroškega deželnega glavarja namenjena in koristna tudi sosednji Sloveniji.

Vecja avtonomnost regij v okviru ES pa bi lahko bila izhodišče za skupne korake in partnerstva v gospodarskih, ekoloških, infrastrukturnih, znanstvenih, izobraževalnih in turističnih projektih.

KOROŠKA / ZASTOPSTVO MANJŠINE

Enotna lista zavrnila Ambrozyjev predlog o integracijskem modelu zastopstva

CELOVEC - Tajnik Enotne liste na Koroškem, Rudi Vouk, je v prvi reakciji na integracijski model, ki ga je predsednik koroške SDP Peter Ambrozy predlagal kot »najboljšo in pravno edino realistično možnost zastopstva slovenske narodnostne skupnosti v koroškem deželnem zboru«, odločno zavrnil.

Vouk v izjavi za tisk meni, da je predsednik

koroških socialdemokratov s svojim stališčem dokazal, »da mu manjka razumevanje za težnje slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem, saj bi integracijski model pomenil, da bi o problemih koroških Slovencev odločali najprej strankine centrale in večinski narod, ki bi zastopnika slovenske narodnostne skupnosti izvolil na listah večinskih strank.

Narodnostna skupnost pa ne bi imela nikakršnega vpliva na to, kdo bi jo končno zastopal«, je poudaril tajnik EL.

Vouk se je ponovno izrekel za javno-pravni parlament koroških in Ambrozyja pozval, naj končno vzame na znanje, »da si velika večina pripadnikov slovenske narodnostne skupnosti želi sodobne oblike zastopstva manjšine«. (I.L.)

Dnevnik, ki ga bereš, je bil v celoti pripravljen s tiskarsko-redakcijskim sistemom

Apple Computer S.p.A.

prodaja, montaža in servis

PELLEGRINI

integrirani sistemi za urade

Computer - Copying - Telefax - Telefoni - Software - Oprema

Filiala: TRST - Ul. Padovan 4 - Tel. 040/948460

MESTRE: 041/5310122 - BENETKE: 041/5225004 - RIM: 06/5180732 - PADOVA: 049/8072288 - VICENZA: 0444/511688

Jutri

13. november

Koroška, ena od dežel Cislajtanije, avstrijskega dela avstroogrškega cesarstva, ki ga je z Madžari dualistično organiziral Franc Jožef, obsega centralni del nekdanje slovenske Karantanije. Pri Krnskem gradu na Koroškem so slovenski kosezi volili svoje kneze. Pradavni obred, ki je osupljal sodobnike, se je ohranil vse do novega veka, ko je Karantanija že razpadla v dedne dežele Habsburzanov. Druga za drugo so se slovenske dežele utapljale v valu potujčevanja, ki je pljuskal od vseh strani. Kako dalec na sever, čez Donavo, je bilo nekoč slišati slovensko besedo, nam pove podatek, da Čehi in Slovaki se danes svoji južni sosedi rečejo Rakuska (iz Koroška). Potujčevalni, zlasti germanizatorski pritisk je dosegel višek v 19. stoletju, ko je z razvojem industrije in v zgodnjem kapitalizmu zajel tudi najnižje sloje. V začetku 19. stoletja je bila Koroška že močno ponemčena. Vse večja ogroženost je pri Slovincih izzvala narodno buditeljsko dejavnost. Zivahno kulturno in politično delo je rodilo bogate sadove. Družba sv. Mohorja, ki je s svojim knjižnim darom unikum v svetu, je eden teh sadov. Poleg njene ustanovitelja Slomska je vreden spomina tudi Andrej Einspieler, koroški narodni buditelj, rojen na jutrišnjem dan leta 1813.